

Zabrinuti ste za performanse stativa?

190CX

Manfrotto carbon fibre
radi to bolje.

cevi od 100% karbon fibera -
ostali delovi od magnezijuma -
sistem brzog postavljanja
centralnog nosača

Manfrotto

190x.manfrotto.com

Za više informacija:
RefotB, Pčinjska 17, 11000 Beograd, t. 011 2456151, 308 7004, f. 011 446 0234, e-mail: info@refot.com

"LOPTASTI" SOFT BOKS | PUTOPIS BANGLADEŠ | SNIMANJE HRANE | KONKURSI

ReFoto

ČASOPIS ZA KULTURU FOTOGRAFIJE | BROJ 48 | MAJ 2008 | WWW.REFOTO.CO.YU

Leica D-Lux 3

Ekspozicija
kao element fotografije

Foto-lov

oči u oči s "tim
divnim stvorenjima"

Sigma

Normalac
za digitalce

Nikon D60

pojačanje u redovima
foto-amatera

ISSN 1450-6394

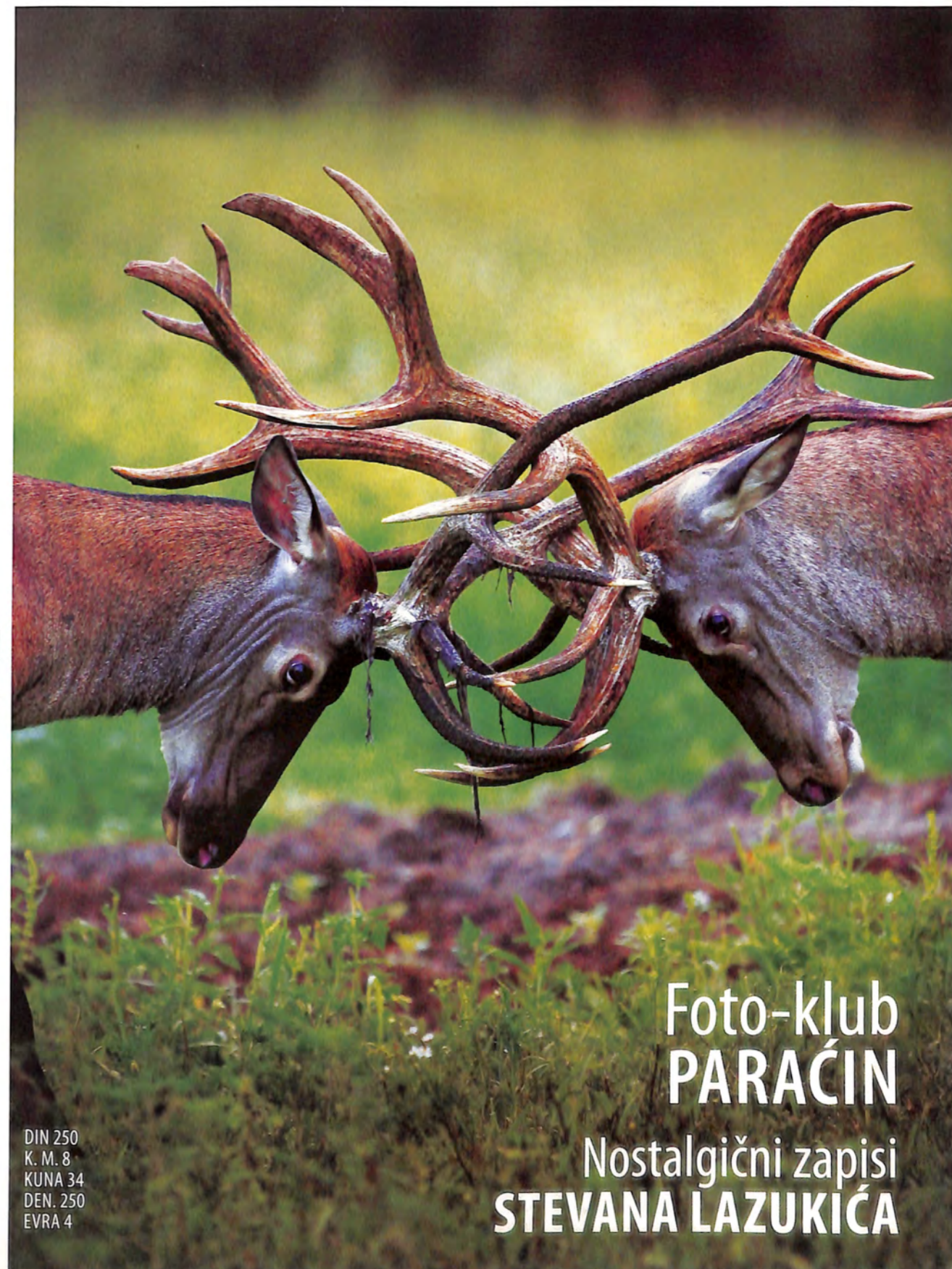

Foto-klub
PARAĆIN

Nostalglični zapisi
STEVANA LAZUKIĆA

DIN 250
K. M. 8
KUNA 34
DEN. 250
EVRA 4

Think GAIA
For Life and the Earth

SANYO

eneloop

Ready to use Rechargeable Battery

Promenite baterije,
promenite budućnost

Punjive baterije

Smanjuju troškove
Više energije
Ne zagađuju okolinu

Alkalne baterije

Spreme za upotrebu
Dugo vreme skladištenja
Za sve upotrebe

www.eneloop.info

REFOT B, ekskluzivni uvoznik i distributer - Pčinjska 15a, 11000 Beograd, t. 011/308-7004, e-mail: info@refot.com

Novi SP-570UZ

Učinite velike trenutke 20x većim

20x optički zum (ekvivalentno 26-520mm) - od ekstremnog zuma do zadivljujućih pejzaža • Dvostruka stabilizacija slike za izbegavanje zamućenosti • Snimanje u sekenci velikom brzinom od 13,5fps - da ne propustite važan trenutak • Face Detection tehnologija za savršeno izoštrene i eksponirane fotografije lica i odgovarajuću ekspoziciju ostalih delova slike.

Otkrijte svoj svet. www.olympus.co.yu

OLYMPUS

Your Vision, Our Future

STALNE RUBRIKE

- 4 **U FOKUSU**
Mladi talenti dominiraju u ovom broju
- 8 **AKTUELNOSTI**
Šta je sve novo u svetu izložbi kod nas i u svetu, najave, promocije, knjige, web...
- 14 **MOJE ISKUSTVO**
Jedan od ključnih elemenata za dobru fotografiju – ekspozicija
- 24 **PRAKSA NA DELU – ŽIVOTINJE**
Kroz fotografije i priče naših najpoznatijih fotografa pokušali smo da vam približimo svet životinja
- 38 **ŠTAPOM I KANAPOM**
Milanova dodatna oprema za oblikovanje svetla
- 40 **U STUDIJU S PROFESIONALCEM**
Ko voli fotografiju a i dobar zalogaj neka obrati pažnju na foto-kreacije Vladimira Sretenovića
- 44 **FOTO-AMATER**
Dobitnica druge nagrade na konkursu "Svetlost i senke" – Nina Gec je budući arhitekta iza fotoaparata
- 46 **DEŠAVANJA**
Fotografi u lovu na dobro svetlo
- 48 **FOTO-KLUB**
Paraćinci su strastveni ljubitelji fotografije
- 52 **POPULARNA ISTORIJA FOTOGRAFIJE**
Četvrti deo nastavka avangarde obeležen je konstruktivizmom
- 54 **IZ ISTORIJE**
Goran Malić priča o našoj prvoj fotografiji u boji
- 56 **VEB-KONKURS**
Balkan Photocontest raste – hiljadu članova
- 58 **PUTOPIŠ**
Život u Bangladešu kroz objektiv Ivana Stanića
- 80 **KOLEKCIONARSKI UGAO**
Prvi deo priče o motorima u fotoaparatu
- 82 **FOTO-KOMENTAR**
- 86 **KONKURSI:**
Autoportret, najbolja digitalna fotografija i Muzika
- 96 **PISMA ČITALACA**

18 © STEVAN LAZUKIĆ, "ZAZIMEO KUPUS", NJIVA U VETERNIKU, 1972

24 KOVÁCS SZILÁRD, "PČELARICE"

74

48 MAJA ARANDELOVIĆ, "PAVLOVA STRANA"

FOTOŠKOLA

TEHNIKE FOTOGRAFISANJA, DIGITALNA OBRADA

- 34 **DIGITALNA FOTO-ŠKOLA**
Istražujemo i oblikujemo u našoj REFOTO detektivskoj fotoagenciji, a za napredne korisnike Photoshopa tu je priča o mapiranju

FOTOGRAFI

PORTFOLIJAZNAJIMENA FOTOGRAFIJE

- 18 **STEVAN LAZUKIĆ**
U vojvođanskoj fotografiji postoji nekoliko autora po čijim je fotografskim ostvarenjima moguće prepoznati svet i vreme u kojem smo živeli

TEHNIKA

FOTOTEHNOLOGIJA, SKENERI, ŠTAMPAČI

- 62 **NOVITETI**
"Vosonic", "Kodak", "Delkin", "Lumix" i mnogi drugi
- 64 **NIKON D60**
Dobar učitelj za amatere sa zanimljivim brojem tehnoloških novina
- 68 **PENTAX K2000**
Osim što je prekoračio prag u rezoluciji sa šest na deset miliona piksela, nudi još nešto više
- 71 **SIGMA 30 mm F/1,4 EX DC HSM**
Objektiv s ugrađenim motorom za izoštravanje
- 72 **LEICA D-LUX 3**
Brend s tradicijom
- 74 **MOBILNI TELEFON**
Iz kolekcije "Style" telefona – Samsung SGH-U900
- 75 **FOTO-OPREMA**
Teleskop iz firme "Swarovski"
- 76 **COREL PAINTER 2**
Alat kojim je moguće fotografiju pretvoriti u nešto novo i drugačije, pravo slikarsko delo
- 78 **PLUG IN**
Za lepotu lica Portret Profesional 6

40 VLADIMIR SREtenović

NASLOVNA STRANA

© JAROSLAV PAP, "BORBA JELENA"

reč urednika

NOVI FOTO-IZAZOVI

Zima se završila i nadam se da ste izmyleli iz toplih soba i opremili se jednim "teleobjektivčićem" poput mog da biste mogli da pođete s nama u foto-lov. Šalim se, naravno, "objektivčić" nije moj, a iskreno, ne znam ni šta bih radila s objektivom koji je dugačak kao dve moje glave! Početak proleća iskoristili smo da se oprobamo u jednoj vrlo specifičnoj ali veoma teškoj i zahtevnoj oblasti fotografije – fotografisanju životinja. Ako ste ljubitelji životinja kao i mi, onda nikakav lov ne dolazi u obzir, ali moram da naglasim da nas je u čitavu priču uveo Lovački savez Srbije i to tako što je na jednom mestu okupio i fotografe i lovce, ali smo svi, srećom, bili naoružani samo dobrom voljom i fotoaparatom. Za uspešne fotografije životinja u divljini ovakvo jedno čudo u mojim rukama svakako vam treba, ali ako pažljivo pročitate naš veliki prilog o ovoj temi, videćete da i svima dostupni telesumi objektivni srednje klase mogu da završe dobar posao. Na izlet u Novom Miloševu, preciznije Slanom Kopovu, ponela sam Yashicu G124 Mat – dvoooki refleksijski fotoaparat – i crno-bele filmove, što je izazvalo nevericu i zapanjenost ostalih koji su, verovali ili ne, fotografisali i snimali moj proces menjanja filma i fotografisanja! Tek tada sam shvatila u kojoj meri je digitalna tehnologija promenila fotografsku svakodnevicu. Možda treba javno reći da film nije mrtav, već je samo iz masovne upotrebe prešao na ekskluzivu, a ja, priznajem, volim da budem u društvu odabranih.

Za fotografisanje životinja, više nego dobra tehnika, treba vam strpljenje, malo znanja o ponašanju životinja, lepo svetlo, pozadina i prelepa životinja koja će shvatiti da su vaše namere časne i samim tim nagraditi vas prilikom da je ovekovečite. U sledećem broju, reč makro biće ključna, a sfera našeg interesovanja biće i dalje "stanovnici" naše planete kojih i dalje, srećom, ima mnogo više nego nas. Posle duge pauze nastavljamo s prikazima foto-klubova. Na red je došao Foto-klub "Paraćin" koji je u poslednje vreme jedan od najuspešnijih. Stara Vojvodina i dalje živi na fotografijama našeg majstora fotografije Stevana Lazukića koji, na žalost, nije više među nama. Detektivska foto-laboratorija inspektora Milana i dalje ima pune ruke posla, a i Milanova radionica "iznedrila" je veoma koristan dodatak za rasvetu – difuzer u obliku lopte. Na polju tehnike ima ponešto za svačiji ukus i džep, ali važno je da obratite pažnju na naša mala, ali veoma korisna uputstva koja možete pročitati u brojnim rubrikama o tehnikama fotografisanja. A sad malo birokratije. Pretplatu smo produžili na dvanaest brojeva i dodali uz poklon torbicu i SanDisk Cruzer Profile 512 MB koji očitava podatke tek posle provere otiska vašeg prsta: idealan za dokumente namenjene samo vašim očima. Takođe, tu je i naša mala nagradna anketa i pozivam vas da učestvujete u što većem broju jer su informacije dobijene direktno od vas od neprocenjive vrednosti i umnogome mogu da nam pomognu i ukažu u kom smeru treba da idemo da bi REFOTO postao časopis baš po vašoj meri.

IVANA BREZOVAC
ivana.brezovac@refoto.co.yu

OSNIVAČ I IZDAVAČ REFOT B, Beograd, Pčinjska 17

DIREKTOR Slobodan Vukadinović

CENA pojedinačnog broja 250 dinara

žiro-račun 255-0009780101000-19

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK mr fot. Ivana Brezovac

IZVRŠNI UREDNIK Milan Živković, milan.zivkovic@refoto.co.yu

UREDNIK TEHNIKE Boris Bjelica, boris.bjelica@refoto.co.yu

REDAKCIJA mr fot. Vladimir Červenka, Svetislav V. Dragović,

Miroslav Nikoljčić, Imre Szabó, Goran Malić

SARADNICI Vojin Mitrović (Pariz), Stevan Ristić, Jelena Matić,

Marija Milanović-Maksimović, Miloš Zdravković, Radomir Maša

Dikosavljević, Zoran Imširagić

TEHNIČKA REDAKCIJA I DIZAJN Sanja Kovačević, Igor Ilić

LEKTOR Biljana Gordić

MARKETING mr fot. Dragan Pavlović, dragan.pavlovic@refoto.co.yu

REFOTO, tel. 011/344-9641; 344-9642; faks. 011/4460-234

ŠTAMPA Štamparija "Politika AD", Beograd

PRE-PRESS REFOT B – Rukopisi i priloge se ne vraćaju.

E-POŠTA: info.refoto@refoto.co.yu

CIP – Katalogizacija u publikaciji Narodna Biblioteka Srbije, Beograd

77
FOTO: časopis za kulturu fotografije/glavni i odgovorni urednik Ivana Brezovac. – 1996, br. 1 – Beograd (Pčinjska 17): Refot B, 1996 – (Beograd: Politika). – 30 cm

Od br. 4/2001 štampa se latinicom, a naslov je Refoto. – Varijanta naslova: Refoto ISSN 1450-6394 = Foto (Beograd) COBISS.SR-ID: 117858055

FILIP TANASKOVIĆ,
VALJEVO, "VRTAČE"

"Prošle jeseni su Foto savez Srbije i FKK "Valjevo" organizovali foto izlet na planinu Bobiju, koji je trajao tri dana. Drugog dana izleta, nas nekoliko iz Valjeva, koji nismo bili u mogućnosti da budemo na izletu od početka, krenuli smo na Bobiju birajući zanimljivije ali i neprohodnije puteve. Bilo je jutro i dosta hladno što nas nije sprečilo da često izlazimo iz kola kad god ugledamo neki interesantan motiv. Trud se isplatio i nastala je serija zanimljivih fotografija vrtača i izvijanih livada ispresecanih ogradama, drvećem i drugim biljkama. Fotografija je snimljena fotoaparatom Nikon D80 i objektivom Nikkor 18-200 VR pri ekspoziciji 1/100 s."

Filip je učenik četvrtog razreda matematičke gimnazije u Valjevu. Učestvuje na domaćim i inostranim izložbama a fotografija mu predstavlja hobi kojim želi da se bavi i u budućnosti. Uglavnom snima živopisne predele i pejzaže Valjevskih planina ali zainteresovan je i za druge oblasti fotografije. Takođe, Filip je jedan od pobednika Memorijala Dragoljub Tošić, što znači da ćemo vrlo brzo moći da prisustvuemo njegovoj prvoj samostalnoj izložbi.

U OVOM BROJU
SPONZOR RUBRIKE JE
BM FOTOFOTO

U fokusu

NAJBOLJE FOTOGRAFIJE ČITALACA OVOG MESECA

IVAN ALEKSIĆ, PARACIN, "ZLATORAMA"

"Fotografija je nastala u jesen 2007. godine tokom jednog "zlatnog" predvečerja u okolini Paraćina. Zlatni oblaci koji su se nadvili nad poljem, dajući suvoj trsci isti takav zlatan sjaj, činili su ovaj prizor bajkovitim. Priroda se još jednom pokazala kao neprevaziđeni umetnik, remek delom izloženim samo pred mojim očima i objektivom koji je to ovekovečio. Fotografisao sam s fotoaparatom Canon AE-1 na negativ kolor film Kodak ISO 200, objektiv je bio Canon 50 mm, f/1,8."

Rođen je u Paraćinu 1982. godine, živi u Nišu gde studira Ekonomiju. Fotografijom se aktivno bavi od 2002. godine. Ima zvanje FA2 i član je foto kluba FON Niš. Jedan je od retkih koji još uvek fotografisuje s analognim fotoaparatom - Canon AE-1 program, ali ne preza od toga da se fotografijom malo poigra i u Photoshopu.

MARKO MIJATOV, Novi SAD, "MASLAČAK"

"Fotografija je snimljena u Nacionalnom parku Stražilovo na 5 km od Sremskih Karlovaca početkom aprila 2008. godine. Koristio sam Fuji S 6500 u makro modu podešenim na 135 mm, da bi dobio dovoljno malu dubinsku

oštrinu blenda je bila f/3,7, ekspozicija 1/55 s, osetljivost ISO 200.

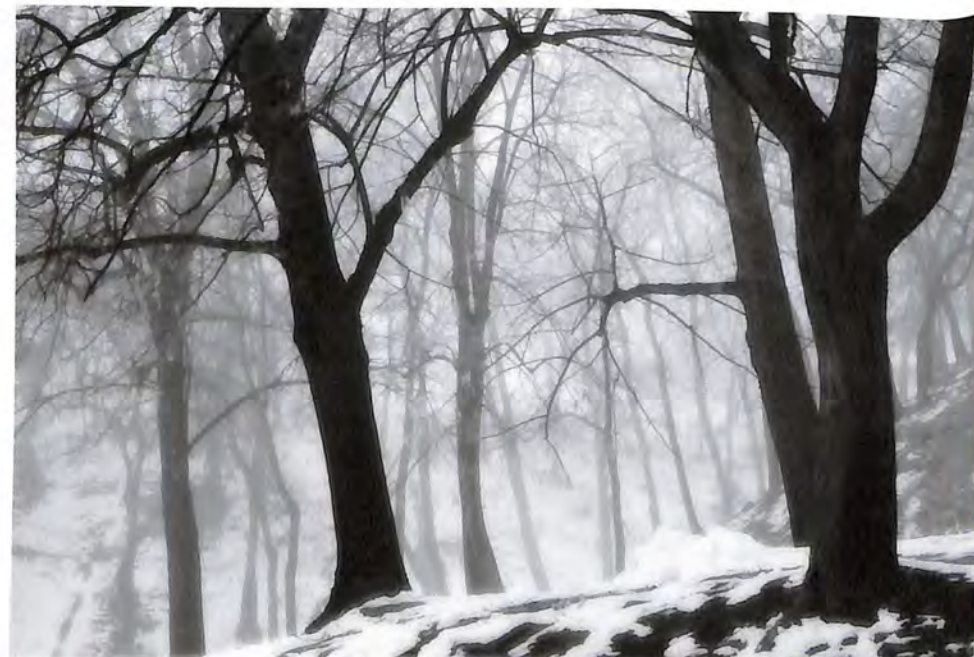
Rođen je 1984. godine u Novom Sadu. Studira grafički dizajn na Visokoj tehničkoj školi u Novom Sadu. Fotografijom se bavi oko dve godine. Najviše voli makrofotografiju. Trudi se da nosi fotoaparat sa sobom što je više moguće.

BORIS KOČIŠ, Novi SAD, "SLEEPY WOOD"

"Fotografiju sam snimio jednog zimskog jutra oko 9 sati, na putu do Akademije. Sneg se već delimično otopio ali je jutarnja magla koja se spustila na zemlju ceo prizor učinila veoma zanimljivijim. Privučen mističnom atmosferom šume odlučio sam da zabeležim taj trenutak. White balans je bio podešen na "custom" i izmeren na snegu u šumi. Kako bi izbegao preeksponirane i

podeksponirane delove na fotografiji koristio sam scensko merenje svetla kojim obuhvatam što veći deo kadra. Fotografija je snimljena pri ISO 100, ekspozicija 1/80 s, blenda f/8."

Rođen u Novom Sadu, Boris studira fotografiju na Akademiji lepih umetnosti u Novom Sadu. Trenutno je na prvoj godini i odvažio se da svoj školski zadatak pošalje u časopis na komentar. Kako se snašao na jednom od svojih prvih zadataka pogledajte u rubrici foto-komentar.

PETAR LAZOVIĆ, Novi SAD, "KUTIJE"

"Mnogo puta sam prošao pored ove zgrade čija me arhitektura uvek asocijira na teskobu, život u ograničenom prostoru i otuđenost ljudi u urbanim sredinama. Snimljeno je Canonom 30D, objektiv Sigma 24-70 mm, f/2,8, blenda f/9, ekspozicija 1/80 s, ISO 100. Prilikom fotografisanja trudio sam se da izbegnem suviše stvari, a da pri tome stavim u kadar što više ovih "Kutija."

Petar Lazović rođen je 1979. godine, živi u Novom Sadu, po profesiji je fizioterapeut, ozbiljnije se interesuje za fotografiju u poslednje dve godine, a za većinu stečenog znanja iz oblasti fotografije zahvalan je fotografskom forumu Dizajn zone.

MIŠKO KORDIĆ, KOTOR, "PEACE BREAKER"

"Fotografija Peace Breaker nastala je na Dunavu u Novom Sadu sasvim slučajno, u kasnim popodnevним časovima. Snimljena je s objektivom 40-150 mm, "u pravo vrijeme, na pravom mjestu." Uglavnom, uvek sa sobom nosim fotoaparat, tako da sam uvijek u pripravnosti."

Rođen u Kotoru 1983. godine gde je i završio pomorsku školu. Odrastao u Tivtu i, što bi rekli, posvetio život moru, od 2003. pa do kraja 2007. obišao skoro ceo svet kao pomorac za Japansku tankersku kompaniju. Fotografijom se aktivno bavi poslednjih godinu dana. Od skoro je član BPC-a, nekima poznat pod imenom montenegro1 kao i Foto-kino i video kluba Vojvodine. Koristi Olympus E-500 i objektivne 40-150 mm, f/3,5-4,5, 14-45 mm, f/3,5-5,6 i omiljeni makroobjektiv od 35 mm f/3,5.

SIGMA AKCIJA

SIGMA SD14 KIT
685
18-200mm F13.5-6.3 DC OS

SIGMA DP1 Kompakt sa X3 senzorom

499

GENERALNI UVOZNIK

Josipović Trade d.o.o
011/217-6139, 318-1295
Gen. Mihajla Nedeljkovića 33
Novi Beograd
www.josipovictrade.co.yu

OVLAŠĆENI PRODAVCI

AXELFOTO d.o.o
011/361-75-52
Sarajevska 86
Beograd
www.axelfoto.com

BM FOTO d.o.o
011/311-99-88
Bul. AVNOJ-a 12z/5
Novi Beograd
www.bmfoto.co.yu

FOTO OPREMA d.o.o
011/3391-551
Francuska 42
Beograd
www.foto-oprema.com

DIGISCOPE OF THE YEAR

POKROVITELJ: SWAROVSKI OPTIK

Rok: 30. 9. 2008.

Uslovi: U digiskopiju spadaju sve fotografije životinja načinjene bilo kojom vrstom digitalnog fotoaparata kroz teleskop za posmatranje. Format: Digitalne fotografije, što boljeg kvaliteta minimalne veličine 2 MB. Prima se maksimum deset fotografija po autoru.

Rok za slanje: Fotografije možete isključivo poslati na adresu: www.digiscoping.swarovskioptik.com do 30. septembra.

Nagrade: 1. – Swarovski Optik ATS ili STS teleskop; 2. – Swarovski Optik dvogled EL 8,5x42 i 3. – Swarovski Optik dvogled SLC 8x30.

Više informacija na: www.digiscoping.swarovskioptik.com.

DRUGI MEĐUNARODNI SALON FOTOGRAFIJA ŽIVOT 2008 / LIFE 2008

FKK "VALJEVO", PATRONAT FSS 2008/11

Rok: 16. maj 2008.

Tema: "Život".

Radovi: Učesnici mogu poslati najviše 4 crno-bele fotografije ili u boji. Primaće se radovi koji imaju dužu stranicu između 30 i 40 cm ili su kaširani na tankom kartonu koji je 30x40 cm.

Participacija: 500 dinara za domaće autore ili 10 evra za strane.

Vaše fotografije s uredno popunjenom prijavi možete slati na adresu:

Moderna galerija, FKK "Valjevo", Vuka Karadžića 11, 14000 Valjevo.

ČETVRTA MEĐUNARODNA IZLOŽBA ROK FOTOGRAFIJE "ROK 2008", ZAJEČAR

FIAP 2008/035, FSS 2008/06

Rok: 15. jun 2008.

Tema: "Muzička kultura" (muzika, scena, frizure, publika...)

Format: do 4 fotografije na kompaktnom disku, 20x30 cm, 300 dpi, JPEG.

Participacija: za članove FSS 800 dinara, za sve ostale učesnike 15 evra.

Adresa: Raša Milojević, COLOR 202, Trg oslobođenja bb, 19000 Zaječar.

Kontakt: 019/424-202, 065/24-24-202.

E-pošta: color202@ptt.yu.

IZLOŽBE

PRIPREMILA: JELENA MATIĆ

Memorijal Dragoljub Tošić

Kao što smo i najavili, 1. aprila završio se konkurs za izložbu fotografija autora do 23 godine. Iako se samo pet fotografa odvažilo da nam pošalje svoje radove, žiri u sastavu: Tomislav Peternek, Branimir Karanović, Imre Szabó, Slobodan Vukadinović i Ivana Brezovac

FILIP TANASKOVIĆ

pregledao je više od 200 fotografija. Žiri je jednoglasno doneo pomalo neuobičajenu odluku da se dvojici autora

ravnopravno organizuje njihova prva samostalna izložba. To su Filip Tanasković iz Valjeva i Nemanja Živković iz Kovina koji su svojim izuzetno kvalitetnim i interesantnim fotografijama jedini "krivci" za ovakvu odluku žirija. Mesto i datum dešavanja izložbe još uvek nije poznato ali će svakako biti naknadno objavljeno u časopisu. I. B.

NEMANJA ŽIVKOVIĆ

Rock momenti 2 – Live @ SKC

STANISLAV MILOJKOVIĆ, ANAMARIJA VARTABEDIJAN I ALEKSANDAR ZEC, 7 – 20. 4. GALERIJA STUDENTSKOG KULTURNOG CENTRA, BEOGRAD

Izložba na kojoj je predstavljena serija 60 fotografija dokumentarnog karaktera nastavak je prošlogodišnje "Rock Momenti" održane u Galeriji "New Moment". Za razliku od prethodnih radova koji su nastali na koncertima i festivalima održanim na različitim lokacijama, najnovije fotografije trija Milojković, Vartabedijan i Zec nastale su u proteklih godinu i po dana na koncertima, kako domaćih (Jarboli, Veliki prezir, Obojeni program), tako i stranih

bendova (INXS) u Studentskom kulturnom centru. Bilo da prikazuju bend, pojedinačne izvođače ili publiku, svaki od ovih autora ima sebi svojstven pristup. Ipak, zajednička karakteristika njihovog rada koja se može videti i na starim i na ovim najnovijim fotografijama jeste sposobnost da uhvate i prenesu ritam, dinamiku, uzavrelu atmosferu i energiju izvođača i publike. J. MATIĆ

ALEKSANDAR ZEC, "TYPE O NEGATIVE"

STANISLAV MILOJKOVIĆ, "VELIKI PREZIR"

ANAMARIJA VARTABEDIJAN, "BLAZE BAYLEY"

Ištvan Oldal – velikobečkerečki svetlopisac

11. 4 – 9. 5. SALON ISTORIJSKOG ARHIVA, ZRENJANIN

Izložba je otvorena povodom obeležavanja 155 godina od početka rada prvog stalnog fotografskog ateljea na ovim prostorima. U salonu u kojem se nekada nalazio atelje pionira fotografije, oca i sina Ištvana Oldala, izložbu je, u prisustvu gradonačelnika Budimpešte Gabora Demskog i gradonačelnika Zrenjanina Gorana Kneževića, otvorila direktorka Istorijaskog arhiva Nada Boroš. Priredena je jedinstvena postavka Oldalovih originalnih fotografija iz privatnih kolekcija i arhiva, koje datiraju od

druge polovine 19. veka do dvadesetih godina prošlog veka. Pored fotografija, posetioci izložbe imaju priliku da vide originalnu fotografsku kameru Ištvana Oldala starijeg (koju je za ovu priliku ustupio kolekcionar Danijel Vrška), zatim pokretne sklapajuće fotoaparate i drugi prateći materijal koji su dvojica svetlopisaca koristila u radu. Najveći deo materijala za izložbu obezbeđen je zahvaljujući fotografu i kolekcionaru Ivanu Pančiću. M. A.

Nebo nad Beogradom

MIRJANA KRSTEVSKA, 2 – 15. 4. GALERIJA ULUS, BEOGRAD

Na 21. samostalnoj izložbi Mirjana Krstevska predstavila je seriju radova urađenih u tehnici digitalnog printa na platnu. Radovi većeg i srednjeg formata nastali su na osnovu fotografija neba nad Beogradom, snimanih od novembra 2006. do marta 2007. godine. Koristeći se jezikom kako savremenog, tako i klasičnog medija, Mirjana Krstevska transformiše jedan od najzastupljenijih motiva u umetnosti pretvarajući ga u vizuelno privlačne krugove unutar kojih se odvija dinamična igra toplih i

hladnih boja, linija i oblika. Mirjana Krstevska diplomirala je slikarstvo na Fakultetu likovnih umetnosti u Beogradu 1980. godine, gde je tri godine kasnije završila i postdiplomske studije. Član je ULUS-a od 1981. godine i učestvovala je na 350 grupnih izložbi u zemlji i inostranstvu. J. MATIĆ

Innocent Sinners

LORENCE FERICH, 15 – 29. 4. JAVNO KUPATILO "DUNAV", BEOGRAD

Neposredni, ali svakako ne i jedini povod za organizovanje izložbe jeste izdavanje istoimene fotomonografije čiji je urednik i dizajner Mirko Ilić. Lorens Feriš više od trideset godina radi kao slobodan fotograf i umetnik u Njujorku, u koji je došao nakon studija fotografije i filma u Parizu. Specifičnim uglom gledanja teži da uhvati duh i atmosferu noćnih klubova ovog grada. Noćni život, žurke i tematske zabave, kao i portreti naizgled neobičnih likova koji ih

posećuju, glavni su motivi njegovih radova kojima nas uvodi u svoj svet. Stručno vođenje izložbe povereno je kustosima Ani Panić i Ivanu Manojloviću, a u planu su i tribine posvećene razgovorima s umetnikom, kao i predavanja o savremenoj umetničkoj fotografiji, na kojima će učestvovati domaći stručnjaci iz ove oblasti. J. MATIĆ

Najbolje fotografije s mobilnog telefona

7 – 14. 4. GALERIJA OZON, BEOGRAD

Od decembra 2007. do februara 2008. godine, fotografi amateri slali su putem MMS svoje fotografije snimljene mobilnim telefonima na konkurs pod nazivom "Podeli i ti svoj trenutak". Jedino pravilo konkursa bilo je da fotografije svakidašnjih trenutaka i situacija budu što zanimljivije. Od preko 4.000 fotografija, koliko ih je pristiglo na veb-portal Mondo, na izložbi je u vidu digitalnih printova i slajd-projeksija predstavljeno nekoliko desetina najboljih radova. Prvu nagradu dobila je fotografija Borisa

Tintora "Zakucavanje", drugu "Istočna kapija Beograda" Slavena Blagića, a treću "Foto_203" Jovane Vukašinović. Organizator izložbe bila je Mobilna telefonija Srbije. J. MATIĆ

d.ETAIL

DRAŽEN GRUJIĆ, 21. 4 – 21. 5. 2008. IZLOŽBENI SALON KULTURNOG CENTRA "BANSKI DVOR", BANJALUKA

Na drugoj samostalnoj izložbi Dražena Grujića biće izloženo dvadeset fotografija snimljenih u analognoj i digitalnoj tehnici, formata 50x70 cm i 100x140 cm. Sve fotografije snimljene su od 2006. do 2008. godine. "Potpuno estetsko uživanje dato je samo onome ko se uspe osloboditi veze sa slikom prikazanog predmeta. Upravo nam to savremeni mediji i umetnosti, koje se fotografijom kao reprodukcijom služe, ne dozvoljavaju. Zato se ja u svojim fotografi-

jama odlučujem za detalje iz svakodnevnog života jer ih nalazim zanimljivim i dovoljno kompleksnim. Oslobođivši ih potrebe da prenose informaciju, odvajam ih od samog predmeta i ističem njihovu formu, koristeći se kompozicijom unutar zadanog prostora fotografije". Dražen Grujić rođen je 1982. godine u Banjaluci gde je završio osnovnu i srednju školu, a sad je apsolvent na Filozofskom fakultetu, Odeak za filozofiju i sociologiju. Radi na nekoliko BiH projekata na polju fotografije. M. A.

INTER FOTO-KLUB VSETIN 2008, ČEŠKA

FIAP 2008/013

Rok 30. maj 2008.

Sekcije: kolor i crno-beli print

Participacija: 10 evra.

Adresa: Vsetin, Mrs Eva Lidakova, Svárov 1080 CZ-755 01 Vsetin / Česka republika

Info: eva.lidakova@mestovsetin.cz.

TRIDESET ŠESTI PSNY MEĐUNARODNI SALON KOLOR-FOTOGRAFIJE 2008, USA

FIAP 2008/085

Rok: 15. jun 2008.

Tema: slobodna.

Format: kolor-print veličine maksimum 40x50 cm.

Četiri fotografije po autoru.

Participacija: 20 američkih dolara.

Adresa: Xiao Ying Shi, Salon Chairman, 5114 7th Avenue Brooklyn, NY 11220, USA.

Info: <http://www.psnny.org>; e-pošta: joe.wong@verizon.net.

44. JAUENSE SALON OF PHOTOGRAPHIC ART, BRAZIL

FIAP 2008/059

Rok: 15. jun 2008.

Sekcija: a) crno-beli print,

b) kolor-print.

Format: minimum 25x38 cm, maksimum 30x40 cm.

Četiri fotografije po sekciji.

Participacija: 8 evra po autoru,

4 evra u grupnom slanju.

Radove slati na adresu:

FOTO CLUBE DO JAÚ

Caixa Postal 151

Jaú / SP – BRASIL

17201-970.

E-pošta:

vicentejoapedro@hotmail.com.

44. CHALLENGE DU PHOTO CLUB ESCH SALON MONDIAL, LUKSEMBURG

FIAP 2008/056

Rok: 7. jun 2008.

Sekcije: crno-beli print, kolor-print, eksperiment print.

Format: 30x40 cm.

Participacija: 1 sekcija 10 evra, 2 ili 3 sekcije 20 evra.

Adresa: Photo Club Esch a.s.b.l., BP 96, L – 4001 Esch-sur-Alzete, G.-D. De Luxembourg.

Veb-sajt: www.pce.lu,

e-pošta: pce@pce.lu.

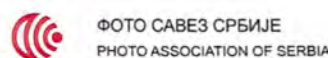

ФОТО САСЕЗ СРБИЈЕ
PHOTO ASSOCIATION OF SERBIA

UFKK "BANJALUKA"
Bana Milosavljevića 20, 78000 Banjaluka
Milorad Kaščelan, +387 51-31-77-77
E-pošta: blendafoto@blic.net
FK "BEOGRAD"
Novopazarska 58, 11000 Beograd
Milenko Vasić, 063/236-043
www.fotoklub.tk
FVO "BOR"
19210 Bor
Nebojša Janošević, 064/61-62-923
FKK "ČAČAK"
Dom kulture – Trg ustanka 2, 32000 Čačak
Slobodan Pajić, 032/228-167; 063/73-50-436
FK "FON"
Voždova 16, 18000 Niš
Ivan Tošić, 063/77-59-412
E-pošta: info@fonfoto.com
www.fonfoto.com
FOTO-KINO KLUB "KRALJEVO"
Beranova 74, 36103 Kraljevo
Predrag Ilić, 063/711-06-74
E-pošta: perokv@gmail.com
PHOTOCLUB 202
Trg oslobođenja bb, 19000 Zaječar
Raša Milojević, 019/424-202
E-pošta: photoclub202@gmail.com
www.photoclub202.com
FK "PMF"
11000 Beograd
Branko Ignjatović, 064/11-55-505

KONKURSI

SLIKA MOGA GRADA
OSNOVNA SKOLA "BRATSTVO-JEDINSTVO", BANATSKA TOPOLA
Rok: 20. 5. 2008.

Propozicije: Pravo učešća na konkurs imaju svi učenici osnovnih škola širom planete. Na fotografijama koje šaljete za konkurs treba prikazati: vaš grad, selo, prirodne lepote, kuće, škole, zgrade, spomenike.... Svet koji vas okružuje...

Fotografije slati isključivo u elektronskom obliku, na e-poštu: fotoslika@gmail.com. Slati najviše 5 fotografija, a veličina pojedinačne fotografije ne sme prelaziti 1 MB.

U nazivu svake fotografije navesti: ime fotografije, ime onoga ko šalje fotografiju, grad iz koga se fotografija šalje, naziv škole. Na kraju konkursa stručna komisija odabira i nagradiće 3 fotografije. Od najuspešnijih fotografija biće napravljena izložba, kao i on-line galerija. Sve informacije: www.banatskatopola.edu.yu.

Godišnja izložba FKK Valjevo u Šapcu i Sremskoj Mitrovici

21. 3. MUZEJ SREMA, SREMSKA MITROVICA

Izložba fotografija Foto-kino kluba "Valjevo", koja predstavlja osvrtno na rad Kluba u 2007. godini, otvorena je u šabačkoj Galeriji kulturnog centra 29 februara. Izloženi su radovi članova ovog kluba koji su bili pohvaljivani i nagrađivani na domaćim i međunarodnim izložbama protekle godine. Izložba je potom premeštena u Sremsku Mitrovicu gde je u Muzeju Srema, u saradnji sa FK "Sirmium", otvorena 21. marta. Ovo je drugi put od reosnivanja Kluba 2006. godine da FKK "Valjevo" organizuje izložbu koja

na jednom mestu prikazuje najbolje radove njenih članova izlagane u protekloj godini. M. A.

Priroda kao lek

VLADA TANASKOVIĆ, 17. 3. VALJEVSKA BOLNICA

Valjevske planine a i celokupno prirodno okruženje valjevske varoši rano su, i za svagda, općinili Vladu Tanaskovića. Iz toga se rodila i želja de sve ono što on vidi i fotografski zabeleži kako bi drugima približio te lepote, sklad i ravnotežu prirode koja okružuje sve nas. Na svečanom puštanju u rad magnetne rezonance u Valjevskoj bolnici otvorena je i poklon izložba Vladana Tanaskovića pod nazivom „Priroda kao lek“. Sa preko četrdeset radova koji će u budućnosti ulepšavati prostorije bolnice i u njih unositi toplinu predela koji karakterišu zapadnu Srbiju Vlada pokušava da pacijentima koji tu borave olakša i ubrza lečenje. Sve fotografije snimljene su u 2006. i 2007. godini.

Izložbu su otvorili ministar zdravlja Tomica Milosavljević i predsednik Foto-kino Kluba "Valjevo" Miroslav Jeremić. M. A.

Izložba kreativne fotografije FotoBiH 2008

ASOCIJACIJA ZA UMETNIČKU FOTOGRAFIJU BiH, 4. 4. IZLOŽBENI PROSTOR SINAGOGA U ZENICI

MILORAD KAŠČELAN

Prva od osam planiranih ovogodišnjih izložbi Asocijacije za umetničku fotografiju BiH, pod nazivom "FotoBiH 2008", jedan je od programa "Zeničkog proljeća" koji je pobudio veliko zanimanje zeničke publike. Nakon Zenice, FotoBiH 2008 biće predstavljen i u Tuzli, Mostaru, Travniku, Prozoru, Banjaluci, Trebinju. Na izložbi je zastupljeno gotovo 90 posto mladih autora koji se kreativnom fotografijom bave u poslednje dve-tri godine. Za izložbu su se prijavila 83 autora iz pet klubova i četiri foto-

grupe, od toga su dve foto-grupe iz inostranstva – USA i Češka Republika, sa ukupno 451 fotografijom. Žiri je za izložbu odabrao 66 autora sa 170 fotografija. Na ovoj tradicionalnoj godišnjoj izložbi Asocijacije učestvuju i članovi Foto-grupe "Art 7" iz Zenice, sa 27 fotografija, koja je zajedno s Muzejom grada bila i domaćin izložbe. Prvu nagradu za fotografiju dobio je Milorad Kaščelan, druga nagrada pripala je Nini Sukara (članovi UFKK "Banjaluka"), dok je treću nagradu osvojio Esad Talić Esad, član Foto-grupe "F7", Zenica. U konkurenciji za kolekcije prva nagrada pripala je Arminu Berberoviću, članu Foto-grupe "F7" Zenica, drugu nagradu dobio je Alija Kambera, članu Foto-kluba "Tuzla", dok je treću nagradu za kolekciju dobio Emir Šehanović, član Foto-kluba "Tuzla". Š. H.

GDT European Wildlife Photographer of the Year 2008

DO 26. 6. KONKURS ZA SVE FOTOGRAFE IZ EVROPE

Nadamo se da će vas ove fantastične fotografije inspirisati da i vi učestvujete u konkursu koji organizuje Nemački savez fotografa prirode GDT (Gesellschaft Deutscher Tierfotografen). Konkurs se održava već osmi put i otvoren je i za profesionalce i amatere iz cele Evrope. Postoji i novčani fond za najuspešnije autore iz svake kategorije, a pobednik konkursa dobiće 2.000 evra. Najbolje fotografije biće izložene na Međunarodnom festivalu fotografije prirode u Linenu (Lünen), od 24. do 26. oktobra. Posle festivala izložba će se seliti u razne muzeje i galerije u Nemačkoj i širom Evrope. Sve nagrađene fotografije biće objavljene u katalogu koji će biti dodeljen svim autorima čije su fotografije ušle u uži izbor. Ovde možete videti neke od nagrađenih fotografija, a sve nagrađene i pohvaljene nalaze se na sajtu saveza GDT.

Propozicije konkursa

Teme: "Ptice", "Sisari", "Druge životinje", "Biljke i pečurke", "Pejzaži", "Podvodni svet", "Čovek i priroda" i "Studio prirode".

Formati: Slajdovi svih formata (neuramljeni), JPEG ili TIFF fajlovi (u rezoluciji 1.024 piksela duža strana za preview) i originalna veličina.

Boje Indije

KONSTANTIN NOVAKOVIĆ, 8 – 11. 4. HALA "ŠUMADIJA" KRAGUJEVAČKOG SAJMA

Ova izložba nastala je kao plod saradnje Ambasade Indije i Konstantina Novakovića s ciljem da se kragujevačkoj publici prikaže jedna od svakako "najfotogeničnijih" zemalja na svetu, te da joj se približi njeno bogato kulturno nasleđe, religijska i etnička raznovrsnost. Iz ugla zaljubljenika u umetnost, autor je fotoaparatom beležio pre svega impresivno kulturno nasleđe ove zemlje s naglaskom na arhitekturu, kao i

prizore iz svakodnevnog života, ljude, životinje, običaje i prirodne lepote. Izložene fotografije nastale su tokom njegovog boravka u Indiji, marta 2007. godine. Konstantin Novaković

je istoričar umetnosti iz Beograda, pasionirani putnik fotograf, koji je do sada imao prilike da samostalno putujući poseti 25 zemalja, o kojima je objavio više putopisa. Član je Udruženja likovnih i primenjenih umetnika Srbije (ULUPUDS). M.A.

Podolska goveda

MILAN RADIŠIĆ, 23. 4. BUDIMPEŠTA

U Prirodnačkom muzeju otvara se izložba fotografija Milana Radišića o Podolskim govedima. Fotografije rađene po visokim standardima National Geographic magazina rezultat su jednogodišnjeg rada u mađarskom delu Panoanske nizije. Do 18. veka bilo je oko 13 miliona podolskih goveda, ali nepažnjom i namernim uništavanjem vrste tokom šezdesetih godina prošlog veka ostalo ih je svega nekoliko stotina, sa samo 4 bika! Odanim radom stručnjaka

vrsta je danas spašena i ponovo ih ima oko 16 hiljada. Podolci su vrlo bitan deo mađarske istorije i razvoja zemlje, žive na slobodnim i zdravim pašnjacima, imuni su na govede ludilo i autohtona vrsta. Za tu priliku National Geographic izdaje knjigu s fotografijama s izložbe na 192 strane, koja će biti predstavljena na otvaranju izložbe. Ostale informacije možete dobiti na sajtu: www.magyzarsurke.hu. M. A.

KALENDAR

PRIPREMILA: JELENA MATIĆ

MAJ/JUN

BEOGRAD

KULTURNI CENTAR BEOGRADA – TRG REPUBLIKE 6, GALERIJA "ARTGET"

DO 30. 4. Aleksandar Rafajlović, "SMLXL"
OD 5. 5. Izložba velika fotografije iz kolekcije Vojslava Mitrovića. Na izložbi će biti predstavljene fotografije najznačajnijih fotografa XX veka, među kojima je i legenda fotografije Anri Kartije-Breson.

STUDENTSKI KULTURNI CENTAR – KRALJA MILANA 48, "VIP" GALERIJA

21. 4 – 10. 5. Richard Sawdonsmith, izložba printova. Jedan od najznačajnijih fotografa Velike Britanije, koji je objavio knjigu "Langford's Basic Photography", predstavice se svojim manje kontrolisanim radovima kojima ne samo da definiše fotografiju kao umetnički medij već je istovremeno postavlja kao osnovni princip za razumevanje metafizičke strane savremene umetnosti. GALERIJA OZON – ANDRIČEV VENAC 12
6 – 10. 5. "White House Project" jeste raskršće na kojem se u jedinstvenoj sinergiji susreću tri različite forme vizuelnog izražavanja. Arhitektura, fotografija i dizajn reflektuju momenat koji egzistira u realnom vremenu, spajajući različite lokacije u jednu celinu, temu, priču. Autor izložbe je Đorđe Joksimović.

NOVI SAD

GALERIJA FOTO-KINO I VIDEO SAVEZA VOJVODINE – PAŠIĆEVA 34

8 – 27. 5. Izložba Foto-kluba "Galanta" iz Slovačke

17. 5. Noćni muzej fotografije (projekcije u okviru manifestacije Noći muzeja).

APOLO CENTAR – TRG SLOBODE 3

25. 5. Dragan Ćirić, "Hilandar".

KONKURSI

ĐVADESETO MEĐUNARODNO BJENALE SPORTSKE FOTOGRAFIJE, FOTO-SPORT 2008, ŠPANIJA

FIAP 2008/063

Rok 15. jun 2008.

Teme i sekcije: a) sportske aktivnosti – kolor i crno-belo; b) eksperiment, istraživanje i nove tehnike isključivo na temu sporta – kolor i crno-belo (ukupno 4 sekcije).

Četiri fotografije po sekciji.

Format: print maksimum veličine 30x40 cm bez podloge.

Participacija: 10 evra po učesniku.

Adresa: XX Biennial Internacional de Fotografia de l'Esport FOTOSPORT 2008, CLUB

NATACIÓ REUS PLOMS, P.O. Box 329

E-43200 REUS CATALONIA, SPAIN.

Info: fotosport@reusploms.es,

www.reusploms.cat/fotosport.

VELIKA BRITANIJA

MICHAEL HOPPEN GALLERY – 3
JUBILEE PLACE SW3 3TD, LONDON
17. 4 – 7. 6. "The New York School", Diane
Arbus, Lisette Model, Weegee, Ted Croner,
Louis Faurer

NEMAČKA

KUNSTHALLE MANNHEIM –
FRIEDRICHSPLATZ 4, MANHAJM
Do 8. 6. Henri Cartier-Bresson, "Early Works"
HAUS DER KUNST –
PRINZREGENTENSTR. 1, MINHEN
6. 5 – 17. 8. Martin Parr, "Parrworld".
Magnumovac i jedan od najpoznatijih brita-
nskih fotografa današnjice predstavlja seriju
najnovijih fotografija nastalih na umetničkim
vašarima, nedeljama mode, konjičkim trkama.
Pored fotografija, Par će predstaviti svoju kole-
kciju fotografskih knjiga i razglednica poznatih
britanskih i svetskih fotografa.

AUSTRIJA

GALERIE JOHANNES FABER –
BRÄHMSPLATZ 7, BEČ
2. 5 – 28. 6. Henri Cartier-Bresson,
"Photographs 1935–1975"

ČEŠKA

PRAGUE BIENNALE FOUNDATION –
KARLIN HALL, PRAG
1. 5 – 1. 6. "Prague Biennale Photo", Josef
Sudek, Jan Saudek, Josef Koudelka, Prantisek
Drtikol

ŠVAJCARSKA

FOTOMUSEUM WINTERTHUR,
WINTERTHUR
Do 25. 5. Eugene Atget, "Paris Around 1900 –
Retrospektive"

AMERIKA

THE J. PAUL GETTY MUSEUM – 1200
GETTY CENTER DRIVE, LOS ANGELES
6. 5 – 14. 9. Bernd and Hilla Becher, "Basics
Forms". Na izložbi će biti predstavljene serije
crno-belih fotografija industrijske arhitekture
(silosi, vodotornjevi, hale, stubovi dalekovodi,
tankovi za gas) snimljene na području Severne
Amerike i Zapadne Evrope.
6. 5 – 14. 9. August Sander, "People of the
Twentieth Century". Poznat po portretnim
fotografijama Nemaca različitih zanimanja i
društvenih klasa, Sander spada u jednog od
najboljih hroničara društva prve polovine
dvadesetog veka. Na izložbi će biti predstavlje-
no nekoliko desetina fotografija iz njegove
bogate fotografske zaostavštine.

IZLOŽBE

PRIVATNO JAVNO

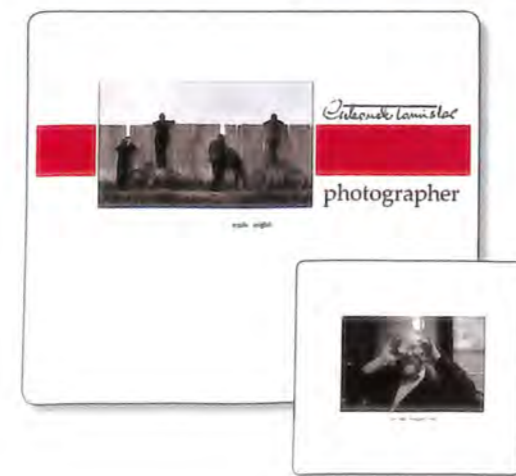
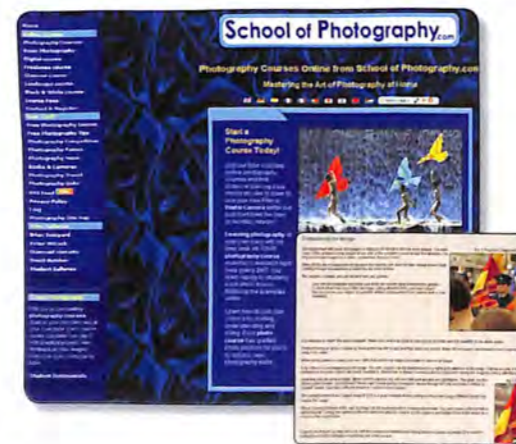
ZELJKO PLAMENAC I SAŠA GRAOVAC,
16. 3. GALERIJA BOOKVA, VALJEVO
U kafe-galeriji "Bookva" u Valjevu otvorena je
izložba fotografija "Privatno javno" dvojice
autora Zeljko Plamenca i Saše Graovca. Ovi
autori mlade generacije predstavili su se
valjevskoj publici sa po četrdeset fotografija
različite tematike

SAŠA GRAOVAC - MAGLA - NEKO

WEB

PRIPREMIO: IGOR ILIĆ

<http://www.refoto.co.yu/>

Na našem sajtu ima novosti! Zbog velikog
interesovanja poboljšali smo foto-galeriju
namenjenu vašim fotografijama. Sada sami
možete postaviti svoje fotografije. Nova galerija
omogućava upload slika bez ograničenja
u rezoluciji, što će vam olakšati slanje.
Preporučujemo da fotografija bude veća 100 –
200 kB, ali ne preko 500 kB. Kolorni mod RGB,
format JPG. Ne zaboravite da će samo fotografije
koje Redakcija odobri biti prikazane na sajtu.
Pogledajte galeriju i uzmite učešće, ocenite
fotografije ili ostavite komentar!

www.schoolofphotography.com

Ovo je sajt koji generalno prodaje kurseve o
fotografiji. Budući da su cene basnoslovne,
preporučujem da pogledate link "Free Stuff",
gde možete pronaći besplatne lekcije o osnovama
fotografije, možete slati svoje komentare na
forum, učestvovati u takmičenjima, čitati novosti
iz sveta fotografije ili kupiti knjige. Novosti
možete pratiti i preko RSS Feeda. Sve to nadohvat
je ruke, a jedino što je potrebno jeste osrednje
znanje engleskog jezika.

www.photoclub202.com

Od 1. aprila počeo je s radom nov sajt zaječarskog
foto-kluba "202". Na sajtu možete uživati u preko
800 fotografija, preuzeti propozicije njihovih
konkursa: "Ekološka istina 2008", "Rock 2008",
"Dete 2008", "Zaječar 2008", "Bor 2008", "Stara
planina 2008". Propozicije su na srpskom,
engleskom, francuskom, španskom, nemačkom
i italijanskom jeziku. U galeriji su prikazane
najsuspešnije fotografije pomenutih konkursa u
prethodnim godinama. Sve fotografije možete
oceniti ili dodati komentar. Osim toga, svaki član
Kluba ima svoju mini-prezentaciju.

www.peternek.co.yu

On-lajn galerija doajena srpske fotografije Tomislava
Peterneka. Iako sajt sam po sebi nije posebno
moderan i prepun fleš-novotarija (što je svakako
dobro), jednostavno morate pogledati izbor njegovih
fotografija organizovan u tri celine: "Život", "Paklene
noći", "Randevo s Parizom". Mnoge od prikazanih
fotografija jesu ikone srpske fotografije. Na linku
pod nazivom "Poster" možete naručiti neke od
sada štampanih postera kojih nema više u slobodnoj
prodaji. Takođe, možete pronaći i informacije o
radionici (workshop) Tomislava Peterneka koju su
pohadali mnogi mladi fotografi.

KNJIGE

PRIPREMILA: JELENA MATIĆ

Peter Cope
ENCIKLOPEDIJA ZA KORISNIKE
FOTOŠOPA*(The Photoshop User's Encyclopedia)*

/izdavač: FRIEDMAN, MICHAEL
PUBLISHING GROUP, 2002. /jezik:
ENGLJSKI. /format: 13X17 CM, 256
STRANA, 653 KOLOR-ILUSTRACIJE.
/povez: TVRD. /cena: 697 DINARA.
/mesto prodaje: KNJIZARA
"MAMUT".

Gotovo džepnog
formata, knjiga je jedno-
stavnog, a kvalitetnog
dizajna i štampe. Namenjena je, kako foto-
grafima (bez obzira na to da li su profesionalci,
amateri ili apsolutni početnici), ali i grafičkim
dizajnerima i ilustratorima. U deset poglavlja
autor knjige predstavio je oko 3.000 pojmova,
termina, fraza i izraza u vezi s računarima,
fajlovima, Photoshopom, štampanjem, skenira-
njem, kao i Internetom.

Tomislav
Peternek
ŽIVOT / LIFE

/izdavač: HELIKON, 2008. /jezik:
SRPSKI/ENGLJSKI. /format:
11,5 X 16 CM, 64 STRANE, 50 CRNO-
BELIH FOTOGRAFIJA. /povez: MEK. /cena:
520 DINARA. /mesto prodaje: TPETERNEK@SBB.CO.YU.

Povodom izložbe u sali Vatrogasnog doma u
Banatskom Brestovcu, koju je organizovao Klub
foto i filmskih amatera Srbije "Ponjavica", isto-
imeni organizator izdao je četvrtu po redu
monografiju iz biblioteke "Helikon". Prethodna
tri naslova takođe su pratila izložbe. Prva knjiga
su "Aktovi" Danila Cvetanovića, 2006; druga je
"Topla ljudska reka", Đorđa Buklice, 2007. i
treća "Lični pogled", Gorana Malića, 2007. Sve
knjige mogu se kupiti kod izdavača ili privatno
preko autora, kao što je to slučaj s knjigom
Tomislava Peterneka. Ove knjige su tzv. džepno
izdanje i rađene su po uzoru na čuvenu ediciju
"Photo Poshe", a knjiga "Život/Life" i svojom
konceptijom (jedna fotografija jedna strana i to
isključivo desna), kvalitetom štampe i
naslovnom stranom izuzetno podseća na tu
francusku ediciju. U knjizi ćete naći neke od
najpoznatijih fotografija T. Peterneka kojima je
zajedničko što se bave životom običnog čoveka
čak i kada se nalazi u ekstremnim situacijama
kao što su demonstracije. Svim fotografijama
zajedničko je vreme njihovog nastanka – u "odlu-
čajućem trenutku", baš kako "Magnum" nalaže.

Joanne Lukitsh

DŽULIJA MARGARET KAMERON
(Julia Margaret Cameron)

/izdavač: PHAIDON PRESS, 2006. /jezik: ENGLJSKI.
/format: 21 X 24,5 CM, 128 STRANA, 56 CRNO-BELIH
FOTOGRAFIJA PREKO CELE STRANE. /povez: TVRD. /cena:
1.704 DINARA. /mesto prodaje: KNJIZARA "PLATO XL".

Još pre dve godine izdavačka kuća "Fejdon"
odlučila je da "Seriju 55" učini dostupnom i u
većem formatu. Monografija o najpoznatijoj ženi
fotografu devetnaestog veka do se sada nije
pojavljivala u našim knjižarama, što je dovoljan
razlog da ukratko predstavimo ovu knjigu.
Džulija Margaret Kameron proslavila se svojim neobi-
čnim portretima, kako
vođićih pesnika, pisaca i
umetnika viktoria-
nske Engleske, tako i
fotografijama alegor-
ijskog i mitološkog sadržaja.
Knjiga pored kvalitetno reprodukovanih
fotografija preko cele strane, poređanih
hronološki, sadrži savim solidno napisan esej
informativnog tipa o životu i radu, kao i kratku
biografiju Džulije Margaret Kameron.

Max Kozloff

POZORIŠTE LICA: PORRETNIA
FOTOGRAFIJA OD 1900.*(The Theatre of the Face: Portrait
Photography since 1900)*

/izdavač: PHAIDON PRESS, 2007. /jezik: ENGLJSKI.
/format: 20,5 X 27 CM, 336 STRANA, 280 CRNO-BELIH I
70 KOLOR FOTOGRAFIJA. /povez: TVRD SA
ZAŠTITNIM OMOTAČEM. /cena: 4.650 DINARA.
/mesto prodaje: KNJIZARA "PLATO XL".

Istorija portretne fotografije koncipirana na
ovakav način gotovo i da nije bila dostupna
domaćoj publici. Autor Maks Kozlof je
renomirani fotografski kritičar i nekadašnji
direktor Art Foruma. Knjiga je istorija portre-
tne fotografije, ali u isto vreme i odlična
sociološko-kulturološka studija društva i
umetničko-fotografskih praksi XX veka. Od
fotografa Edvarda Šerifa Kurtisa, preko Luisa
Hajna, do Dajan Arbus,
Martina Para,
Kristijana
Boltanskog i
Ričarda Avedona,
u knjizi se nalaze
najpoznatiji
svetski foto-
grafi čiji su
portreti
obeležili istoriju
fotografije XX veka.

Tony Shafrazi, Carter
Ratcliff, Robert Rosenblum
ENDI WORHOL: PORRETI*(Andy Warhol Portraits)*

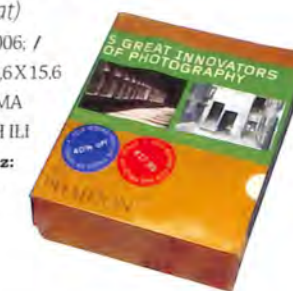
/izdavač: PHAIDON PRESS,
2007. /jezik: ENGLJSKI.
/format: 25 X 29 CM, 320
STRANA, 350
KOLOR-FOTOGRAFI-
JA. /povez: TVRD SA
ZAŠTITNIM
OMOTAČEM. /cena:
5.638 DINARA. /mesto prodaje:
KNJIZARA "MAMUT".

Poslednje u nizu "Fejdonovih" publikacija o
Endiju Vorholu, ikoni pop-arta i jednom od
najznačajnijih umetnika dvadesetog veka,
predstavlja odličan uvid u njegove portretne
radove. Autori su se potrudili da naprave kako
informativan, tako i analitičko-kritički tekst
koji čitaoca uvodi u Vorholov svet, njegovo
kultno mesto "Fabriku" i umetničku praksu.
Pored tekstualnog dela, u knjizi je predsta-
vljeno oko 300 portreta nastalih od 1960. do
1980. godine, kao poznatih muzičara, gluma-
ca, kulturnih ličnosti, tako i običnih ljudi koje je
Vorhol uglavnom radio po narudžbini.

PET VODEĆIH FOTOGRAFA –
SERIJA 55 (Five Great)

/izdavač: PHAIDON PRESS, 2006. /
jezik: ENGLJSKI. /format: 13,6 X 15,6
CM, SVAKA MONOGRAFIJA IMA
128 STRANA I 56 CRNO-BELIH I LI
KOLOR FOTOGRAFIJA. /povez:
MEK. /cena: 2.089 DINARA. /
mesto prodaje: KNJIZARA
"PLATO XL".

"Fejdonovu" seriju "55" već smo predsta-
vljali. Podsećanja radi, u pitanju su monografije
džepnog formata najpoznatijih svetskih foto-
grafa. Pored kraćeg eseja svaka od monografija
sadrži najznačajnije fotografije autora kome je
posvećena. U našim knjižarama se pored
pojedinačnih izdanja mogu naći i kompleti (u
specijalno dizajniranim kutijama) koji sadrže 5
monografija vodećih fotografa u određenoj obla-
sti. Pet vodećih dokumentarnih fotografa (Five
Great Documentary Photographers): Eugene
Atget, Lewis Hine, Jacob Riis, Lisette Model i
Aaron Siskind. Pet vodećih fotografa inovatora
(Five Great Innovators of Photography):
Eadward Muybridge, Daido Moriyama, Eugène
Atget, Gustave Le Gray i László Moholy-Nagy.
Pet vodećih portretnih fotografa (Five Great
Portrait Photographers): Nadar, Julia Margaret
Cameron, Martin Chambi, Matthew Brady i
Chriss, Killip. Cena svakog kompleta odgovara
ceni tri pojedinačne monografije.

Brzinu kretanja najlakše ćete dočarati dužom ekspozicijom. U ovom slučaju savršena oštrina nije presudna već doživljaj koji želite da ostavite na gledaoca. Fotografija: Jaroslav Pap

Ekspozicija kao element fotografije

Koristeći nekoliko osnovnih elemenata kao što su: oštrina, ekspozicija, udaljenost od predmeta, izbor kadra, osvetljenje, perspektiva, stvaramo fotografiju. Ipak, često mora da se uloži nešto što se zove ljudski duh, kreativnost, mašta, da bi se od prostog odražavanja onog što naše oko može da vidi, dobila specifična fotografska slika. Jedan od ključnih elemenata za ispunjenje tog zadatka jeste ekspozicija

Da se podsetimo kako nastaje fotografija. Film određene osjetljivosti ili pak senzor u nekoj postavljenoj osjetljivosti traže određenu količinu svetla da bi nastala fotografija. Tu količinu svetla određuju dva elementa: relativni otvor objektiv, koji nazivamo blendom, i vreme koje merimo u delovima sekunde, brojem sekundi ili minuta, u zavisnosti već prema osvetljenosti objekta koji je pred nama.

Da budem jasan: film ili senzor su mnogo glupe stvari. Njima treba određena količina svetla da bi stvorili fotografiju. Njih se ne tiče da li je napolju svetlo ili tamno, da li se pred fotoaparatom nalazi svetao ili taman

predmet. Moramo im dati neku količinu svetla u određenom vremenu tako da od tog svetla stvore fotografiju. Ako koristimo veći otvor blende treba manje vremena da se osvetli film ili senzor. Ukoliko smo prinuđeni da koristimo manji otvor blende, svetlo mora duže da deluje. Kombinacija ova dva faktora zove se ekspozicija, što po Vuku znači "izlaganje". Kada govorimo o "izlaganju", pre svega mislimo na izlaganje slika na izložbi, dok ako govorimo o "ekspoziciji", onda baš mislimo na kombinaciju blende i vremena zatvarača, tj. na izlaganje filma ili senzora svetlosti.

Za iste svetlosne uslove i isti otvor blende vreme ekspozicije može da se menja – da bude

duže ili kraće od izmerenog. Ako je vreme ekspozicije duže, dobijamo svetliju sliku (ako preteramo, dobijemo toliko svetlu da bude neupotrebljiva). Što je vreme ekspozicije kraće, dobijamo tamniju sliku (previše tamna je isto tako neupotrebljiva). Sve ovo je tačno ako se pred nama nalazi neka ravnomerno osvetljena površina. Ali, predmeti u okolnom svetu su sve samo ne ravnomerne osvetljenosti i boje. Znači, izborom ekspozicije mi određujemo kakav će biti odraz na snimku tog predmeta. Želimo li da istaknemo ili zaklonimo neke partije na snimku, da pokažemo konture s detaljima ili bez njih, ili želimo da istaknemo neki detalj – sve to određujemo izborom ekspozicije.

SVETISLAV V. DRAGOVIĆ

Za ovako precizno definisane kapljice vode biće vam potreban fleš ali i ultra kratka ekspozicija od barem 1/1.000 sekundi

KREATIVNA EKSPOZICIJA

Ali, ako je ekspozicija dobra, zašto bismo je uopšte menjali? E, tu dolaze "kreativni" razlozi. Pre svega, zato što želimo da istaknemo neku konturu ili površinu koja nije najbolje prikazana izmerenom ekspozicijom. Pretpostavimo da ste u tunelu i da fotografirate prizor koji se vidi iz tunela. To isto tako može da bude pećina, mračna soba... Fotoaparat "vidi" tamnu i svetlu površinu. Iako je postao pametniji nego njegovi prethodnici, fotoaparat snima nekom srednje izmerenom vrednošću ekspozicije, jer još uvek nije toliko pametan da zna da li je vaš cilj fotografija zida pećine, tunela, sobe ili pak osunčana okolina koja se vidi kroz otvor, bio to prozor ili ulazni otvor u pećinu, tunel. Tu se možete dovijati na razne načine: (a) memorišite ekspoziciju s one površine do koje vam je stalo: usmerite fotoaparat na tu površinu i pritisnite okidač na pola (tada se

obavlja fokusiranje i merenje svetla), pa ne ispuštajući ga, okrenite fotoaparat tako da dobijete željeni kadar i pritiskom okidača do kraja, snimite fotografiju; (b) možete da delujete na "image brightness" skalu i pomeranjem strelice prema znaku plus da povećate ekspoziciju, odnosno prema znaku minus da je smanjite. Kod nekih modela kompaktnih fotoaparata postoji i ručna kontrola ekspozicije. Označena je slovom M. Izaberite je i snimajte s bilo kojim otvorom blende i bilo kojim vremenom ekspozicije u zavisnosti od efekta koji želite da postignete (c). Sreća naša jeste da nam digitalci omogućavaju da odmah vidimo šta smo zaista postigli. Pogledajte fotografiju na displeju i uporedite da li je slična onome što ste hteli da postignete. Ako jeste, dobro je. Ako nije, imate šanse da idete na popravni ispit odmah, tu, na licu mesta.

Snimak enterijera pod veštačkim svetlom. Pored pravilno postavljenog balansa belog, ovakav prizor predstavlja pravi izazov za ekspoziciju. Treba napraviti nekoliko snimaka s različitim podešavanjima da biste kasnije izabrali najbolji ili onaj koji će uz male korekcije biti najbolji. Očitavanje ekspozicije sa sive karte sigurno je rešenje kao i fotografisanje u manuelnom modu. Fotografija: S. Dragović

D-SLR I SLR FOTOAPARATI

Ako vas ambicije dovedu do toga da uložite novac u kupovinu nekog jednookog refleksnog fotoaparata (SLR), za vas se otvaraju neslućene mogućnosti. Pre svega, za D-SLR ili SLR treba da imate jako rame – te sprave nisu pravljene za džep od košulje. Uz to, svakako morate da imate znanje. Naravno, današnji refleksni fotoaparati imaju brojne mogućnosti, od kojih je jedna "auto". To je postavka koja vaš lepi SLR svodi na nivo kompaktnog fotoaparata. Ako ste spremni samo tako da snimate, onda niste učinili uslugu ni svome džepu ni svome ramenu – SLR je u pogrešnim rukama. U rukama laika (što nije nikakav greh, nego odnos prema jednoj delatnosti), SLR će dati lošije fotografije nego kompaktni fotoaparat. Verujte mi, isprobao sam. Fotografska alatka koju imate u ruci mora da stoji u nekoj srazmeri s vašim nivoom iskustva i znanja. Ako ne stoji, ili dodajte D-SLR pa kupite kompaktni fotoaparat, ili povećajte svoj nivo znanja da biste imali neke koristi od toga što se šetate, figurativno rečeno, s komadom cigle koji visi s ramena, umesto da stavite kutiju cigareta u džep od košulje.

Na D-SLR fotoaparatima i na naprednim kompaktnim digitalcima postoje neke opcije koje olakšavaju fotografski život. Pored sličica (piktograma) postoje slova **M-A-S-P** ili **M-Av-Tv-P**, zavisno od marke fotoaparata, o kojima ćemo pričati malo detaljnije. – Slovo **M** govori da je reč o manuelnom modu. S komandom M po svojoj volji birate i blendu i vreme ekspozicije. Pri tom, možete da se poslužite sistemom za merenje svetla u fotoaparatu, ali vrednosti postavljate sami. – Kod nekih fotoaparata srećete oznaku

Točkici za izbor režima rada na "Canon" i "Nikon" D-SLR fotoaparatima

A, a kod drugih **Av**, ali obe oznake potiču od engleske reči "aperture", što znači "otvor". Mi koristimo "našu lepu nemačku" reč blenda. Na ovoj postavci, određite otvor blende, a fotoaparat automatski postavlja vreme ekspozicije. U ovom modu kontrolišete dubinsku oštrinu. – Već ste pogodili, **S** (Speed = brzina),

odnosno **Tv** (T za Time = vreme), postavlja se kada se unapred bira vreme ekspozicije, odnosno brzina zatvarača. To su situacije kada je

bitno da se "zamrzne" neki pokret, kod sportskih i sličnih snimanja, ili kada želite da budete sigurni da će snimak biti oštar.

– Slovo **P** stoji za Program. Program je skup vrednosti blende i vremena ekspozicije kada se pri promeni svetlosnih uslova menjaju obe vrednosti po nekom unapred određenom pravilu. U početku je to bilo po jednoj liniji, ali posle su počeli da se identifikuju programi s najčešćim zatvaranjem blende ili najčešćim povećanjem brzine zatvarača, nešto što se izabere prema uslovima snimanja ili

prema predmetu snimanja. Osim pomenutih, postoji i postavka AUTO. To je postavka gde se primenjuje "program", auto-

Prva fotografija levo je pravilno eksponirana. Druga je jako podeksponirana a fotografija desno pokazuje da čak ni posle obrade u računaru ta fotografija nema punu tonsku skalu, makar ona bila snimljena i u sirovom fajlu. U načelu, treba izbegavati jako osvetljene i slabo neosvetljene detalje u ekstremno širokom tonskom opsegu jer tada uvek morate praviti kompromis na uštrb tamnih ili svetlih partija. Fotografije: S. Dragović

matski se uključuje ili isključuje blic, oštrina se postavlja na najbliži predmet... Ovo je postavka kod koje fotograf ne mora da misli. Osim AUTO postavke, postoje i sličice koje sve odgovaraju postavci AUTO, s tim što se, npr., za portrete (sličica glave) bira pretežno veliki otvor blende, a za pejzaže (sličica planine) ne može da se uključi blic pošto on ne bi ni imao efekta kod te vrste fotografisanja. Za noćne snimke (polumesec) ne uključuje se blic, ali za noćni portret (glava i polumesec), uključuje se blic, ali se dužina ekspozicije podešava prema tamnoj pozadini tako da ima detalja. Uostalom, to sve piše u uputstvu za upotrebu.

Snimci svetlih površina pod brojnim tačkastim svetlima mogu lako da dovedu do pogrešne ekspozicije, pogotovu ako je površina svetla ili bela. Snimak levo pokazuje blagu podeksponiranost koja je na snimku desno korigovana u Photoshopu. Fotografije: S. Dragović

ODREĐIVANJE EKSPOZICIJE

Sve opisano odnosi se na kontrolu ekspozicije, ali ne i na njeno određivanje. Merenje ekspozicije je nauka za sebe. U suštini, ništa se nije promenilo prelaskom na digitalnu tehnologiju. Jedina promena jeste što fotografiju možete da vidite na licu mesta i, ako treba, da je ponovite. Druga mogućnost je, da se u određenoj meri, greške u ekspoziciji mogu popraviti naknadnom obradom slike u računaru mnogo preciznije nego što to omogućava klasičan fotoštampač u laboratoriji.

Merenje ekspozicije može da se obavi na razne načine. Najtačnije je merenje upadnog svetla,

koje ima jednu veliku manu: ne može se meriti u fotoaparatu. Naime, postoje neke metode da se stavljanjem difuzora na objektiv meri upadno svetlo, ali pravo merenje upadnog svetla obavlja se s eksternim svetlomera s belom polukuglom, a očitane vrednosti unose se u fotoaparat. Ovaj način merenja uglavnom koriste profesionalci. Treba znati da pod istim svetlosnim uslovima nema mnogo smisla meriti svetlo za svaki snimak.

Orhideja naspram svetle površine. Uključen je "bracketing" +1, 0, -1. Vidimo da svaka ekspozicija daje posebnu atmosferu pa tako isključivo vi sami određujete koja ekspozicija je dobra, tj. koja najbolje definiše vašu ideju. Fotografije: S. Dragović

Ova mogućnost podešavanja "bracketinga" postojala je od najranijih modela digitalnih fotoaparata, kako na džepnim, tako i na profesionalnim fotoaparatima. Ona je, u stvari, uključena i kod analognih fotoaparata kasnije generacije

Usmeravanjem fotoaparata na predmet snimanja (kao i usmeravanjem svetlomera), meri se reflektovano svetlo. Ako pred sobom imate osobu u svetloj odeći naspram svetle površine, merenjem ćete dobiti drugačiju vrednost nego da istu osobu fotografišete u tamnim haljinama naspram tamne podloge pod istim svetlosnim uslovima. U oba slučaja dobijate pogrešnu ekspoziciju. Jednom suviše kratku (svetla pozadina i odeća), drugi put suviše dugačku.

Da bi se u tim situacijama moglo snimati u AUTO modu, proizvođači su uveli tzv. matrično merenje svetla – u mnogo tačaka. Zatim su uprogramirali razne vrste fotografija (govori se o hiljadama uprogramiranih fotografija) kako bi fotoaparat mogao u svakoj situaciji da odredi pravilnu ekspoziciju.

Ipak, u ekstremnim slučajevima (opisanim malo pre), ni takvo merenje ne daje dobru vrednost. Zbog toga kod D-SLR fotoaparata postoji izbor načina merenja svetla u jednoj tački, centralno ili matrično.

Na snegu, izmerenu ekspoziciju treba produžiti za jednu do dve vrednosti. U tamnim prostorima gde je predmet normalno osvetljen, merenu ekspoziciju treba skratiti. Ovo može da zvuči malo čudno, ali setite se da će bleštava snežna površina dati kratku ekspoziciju tako da će malo tamniji objekti biti podeksponirani, dok će u tamnim prostorima merena ekspozicija biti nepotrebno dugačka, pa bi snimani predmet mogao biti preeksponiran. U tim ekstremnim situacijama najbolje je prebaciti sistem na spot merenje.

U zavisnosti od načina osvetljenosti ljudska koža može da izgleda sasvim različito. Da biste pravilno izmerili svetlo na motivu koji će biti različito osvetljen najbolje je da koristite sivu kartu. Najpopularnija je Kodak Grey Card koja je s jedne strane 18 procenata siva, a s druge 90 procenata bela. Tako izmerena ekspozicija je najtačnija i uz njenu pomoć može se, bez bracketinga i naknadnih korektura, dobiti pravilno eksponirana fotografija

"BRACKETING"

U situacijama kada ne preostaje puno vremena za merenje (sportski događaji, deca), najbolji način da se dobije korektna ekspozicija jeste matrično merenje uz, tzv. "bracketing". Podešavanjem "bracketinga" fotoaparat snimi 3 fotografije (ili 5 fotografija) s korigovanim ekspozicijama u manjim i većim vrednostima od merene. Kako se proces obavlja automatski, ne oduzima vreme.

granata bukvalno izmili a ne izleti, dok u prirodi to ne možete ni da vidite, ili pak čuveni snimak prolaska metka kroz sijalicu. No, to su specijalna snimanja s kojima većina fotografa skoro nikada ne dolazi u dodir.

LJUDSKO TELO

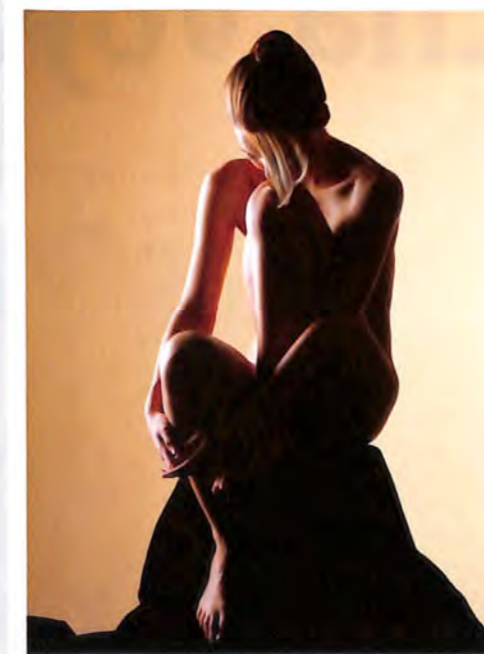
Koža ljudi bele rase najtačnije je prikazana kada se svetlo izmeri upotrebom tačkastog

Vatromet je svakako zahtevan motiv za fotografisanje. Pošto je neophodna duga ekspozicija morate fotografisati sa stativa. "Standardna" podešavanja bila bi f/11 i ekspozicija od 4 s. To može da vam posluži kao polazna tačka. Na displeju fotoaparata proverite rezultat ali obavezno uvećajte detalj da vidite tačan prikaz jer kratka kratka ekspozicija daje crnu pozadinu bez detalja a vatromet se pretvara u apstraktni crtež od kolornih linija dok preduga ekspozicija daje "spaljene" površine bez detalja i boje. Snimak u sredini je korektno eksponiran.

Fotografija podrazumeva i ekstremne situacije – snimanja ultrakratkim ekspozicijama s ultrabrzim blicevima, s jednim bleskom ili više blesaka za jedan snimak. Gledao sam fotografije izlaska granate iz cevi topa gde

merenja na samoj koži i dobijena vrednost prepolovi. Kod preplanulih lica upotrebljava se izmerena vrednost, dok pri snimanju osoba crne rase treba da se poveća za jednu vrednost. Naravno, takve korekcije mogu se napraviti i u kasnijoj obradi.

Kod kreativne upotrebe ekspozicije važno je da unapred znate kakav efekat želite da postignete. Da biste dobili telo kao konturu, pored same osvetljenosti modela morate odrediti ekspoziciju prema najsvetlijim delovima jer na taj način ćete imati pravilno eksponiranu kožu dok će sve u senci biti jako tamno.

SNIMANJA S BLICEM U STUDIJU

Kada koristite ugrađeni ili pak eksterni blic, fotoaparat meri svetlo blica i dozira tačno količinu svetla neophodnu za scenu koju snimamo. Kada se radi s fleš-glavama, koristi se specijalni svetlomer, koji opet zbog toga što je kršten na engleskom jeziku, u praksi nazivamo "flešmetrom". Takav svetlomer meri svetlo koje daje više fleševa kada se aktiviraju odjednom ili jedan po jedan.

O ekspoziciji se mogu napisati i napisani su tomovi i tomovi knjiga. Za one koji se više interesuju za ekspoziciju, naročito ako radi s filmom, preporučujem da pročitaju knjige o zonskom sistemu koje su pisali razni autori, a najpoznatije su knjige Ansel Adamsa. Onima koji fotografišu digitalnim fotoaparatima, ovaj članak služi kao odgovor na neke probleme s ekspozicijom, ako ih uopšte budu imali jer moderni digitalni fotoaparati daju dovoljno dobro eksponirane fotografije u većini situacija.

© STEVAN LAZUKIĆ, "GUŠČIJI ŠOR", KOVILJ, 1972

© STEVAN LAZUKIĆ, "LENJE", 1986

Autentična Vojvodina

STEVAN LAZUKIĆ

U vojvođanskoj fotografiji postoji nekoliko autora po čijim je fotografskim ostvarenjima moguće prepoznati svet i vreme u kojem smo živeli. Jedan od njih svakako je Stevan Lazukić, stvaralac koji čitavih pet decenija svojim fotografskim aparatom snima predele, ljude i događaje, beležeći one motive za koje je slavni Anri Kartije-Breson govorio da su "odlučujući trenuci" sagledani i snimljeni usred životnih zbivanja

U fotografsku stvaralačku avanturu Stevan Lazukić krenuo je tokom pedesetih godina minulog veka u Novom Sadu. To je vreme u kojem se intenzivira fotografski život kod nas. Entuzijasti okupljeni oko Narodne tehnike prepoznali su fotografski medij kao bitnu činjenicu svakodnevice, kao medij kojim je moguće staviti se u funkciju jednog procesa kojim su se stvarali novi društveni odnosi. Afirmisani stvaraoci poput Geze Barte, Đule Brežana, Jovana Polzovica i drugih, bili su uzori i prvi učitelji mladim stvaraocima. Njihovo shvatanje fotografije poklapalo se s onom, u fotografiji poznatom "srednjoevropskom strujom piktorijalne fotografije", u kojoj se fotografskom slikom insistira

na podražavanju likovnih vrednosti i na osobenom estetizmu svakog snimljenog motiva. Takav stav oni su, naravno, "preporučivali" svojim mladim poštovaocima. Istovremeno, tokom pedesetih godina u Jugoslaviji bila je izražena atmosfera "socijalističkog realizma". I dok je u brojnim oblastima umetničkog stvaralaštva uticaj tog nametnutog koncepta zaustavljao prirodan tok razvoja određenih stvaralačkih ideja, u fotografiji je takav koncept, ipak, imao delotvorno dejstvo. Jer, stavljajući se u funkciju praćenja životnih situacija i stvarnosti, fotografi su i nehotice insistirali na spoju dokumentarnog i estetskog u fotografskoj slici, približavajući se nečemu što će, kasnije, u

© STEVAN LAZUKIĆ, "CIGAR-PAUZA", U BEGEČKOM ATARU, 1968

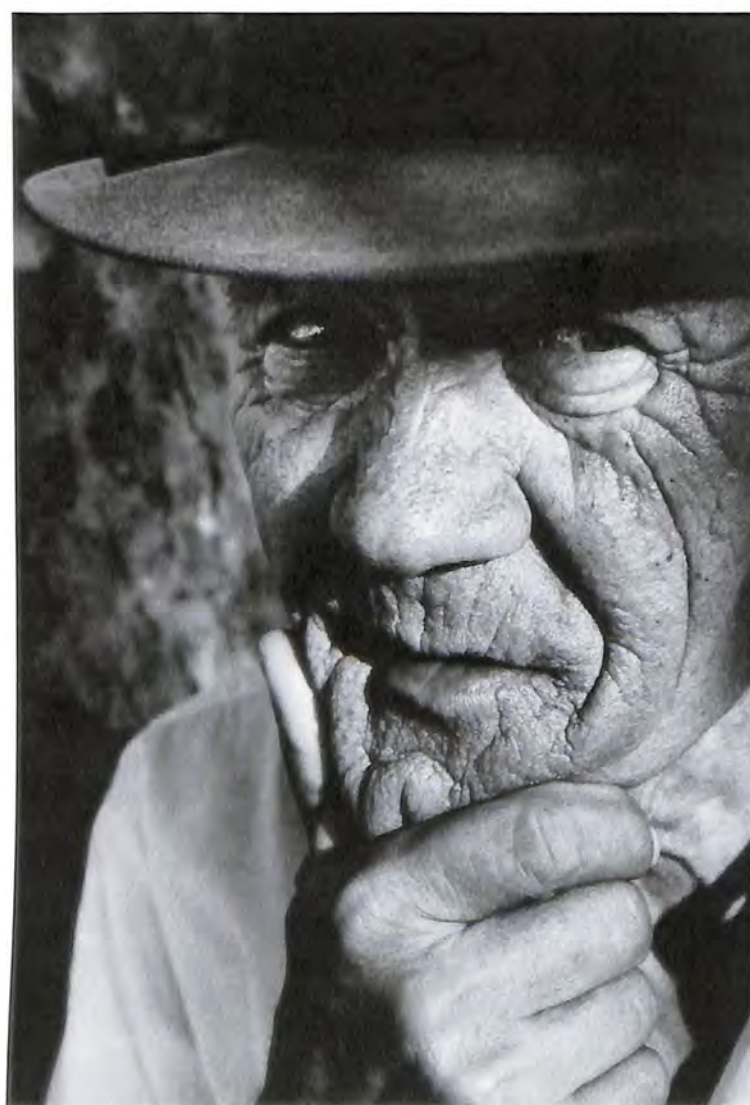
© STEVAN LAZUKIĆ, "DEČAK IZ SIRIGA", 1974

© STEVAN LAZUKIĆ, "ČARDA "KRAJ SVETA" NA ARKANJU, IV", 1980

© STEVAN LAZUKIĆ, "POMOĆ ZA DIVLJAČ", 1976

© STEVAN LAZUKIĆ, "BRAZDE GODINA", BEGEĆ, 1975

fotografskoj teoriji i kritici biti označavano terminom "lajf" fotografija. U takvoj situaciji, čak i kada se radilo o namernom ulepšavanju stvarnosti, dešavala se svojevrсна estetizacija fotografske slike, a što je sve, najčešće, rezultiralo sretnim spojem tih dveju najznačajnijih sadržinskih osobnosti fotografskog izraza.

Upravo se, već na samom početku, taj spoj dokumentarizma i estetičnosti desio u fotografiji Stevana Lazukića. Tada mladi stvaralac, opredelio se za snimanje svakodnevnih situacija. Svakom motivu prilazio je s namerom da snimak bude lep, da poseduje svoje estetske vrednosti. Usvojena je koncepcija "zlatnog preseka" u kompoziciji kao svojevrсна okosnica fotografsko-vizuelnog kazivanja. Istovremeno, već tih pedesetih i šezdesetih, u Lazukićevim slikama sasvim jasno definiše se opredeljenje da se u svakom snimljenom motivu iskaže jedan poetizovan odnos prema stvarnosti: jedan gotovo lirski senzibilitet i nekakav saučesnički odnos fotografskog umetnika prema svakom snimljenom motivu, događaju ili portretisanoj ličnosti. Takođe, Lazukić se, kao retko koji fotograf njegove generacije, vezao za nekakav genius loci, za duh svog okruženja, za vojvodansku ravnicu i njene ljude. Zahvaljujući tome, tokom svih ovih decenija stvaralaštva, Stevan Lazukić sačinio je jedan veličanstven foto-album o Vojvodini i o jednom specifičnom mentalitetu i senzibilitetu njenih žitelja. Prešpartao je Lazukić nebrojene lenije, snimao, otkrivao lepotu pejzaža, vodio dijaloge s težacima na njivama, bivao u prostranim seoskim dvorištima, šetao i gledao ljude po pijacama i vašarima, zalazio u hlad ili toplu seoskih kuća i drugovao s vrednim, stamenim, mirmim i veselim ili tužnim ljudima, uspevajući da ih zabeleži na svojim fotografskim

slikama sa svim njihovim karakteristikama. Pri tome, većito ih je obavijao plemenitom atmosferom svog osobenog, autentičnog fotografskog izraza. Naravno, bitna odlika fotografskog opusa Stevana Lazukića jeste informativnost i dokumentarizam. Jedan je od onih najistaknutijih jugoslovenskih fotoreportera, akter novinske fotografije (*Dnevnik*, *Poljoprivrednik* i dr.) koji je uspevao da sačini fotogra-

fije brojnih značajnih događaja koji su se redali na traci svakodnevice i određivali tokove naših sudbina i istorije. Na jedan zaista osoben način, sasvim smiren i razlozan, Lazukić je beležio i najzbuđljivije životne situacije. Pri tome je u svakoj toj fotoreporterskoj akciji, čak i u momentima kada nije bilo vremena da se razmišlja i analizira, uspevao da "organizuje" fotografsku sliku tako da je ona donosila sasvim autoritativnu vizuelnu informaciju, prikaz zaustavljenog trenutka "spremnog" za dugo dokumentarističko trajanje i delovanje.

Lazukićeva crno-bela fotografija je nepokolebljivo jasna i čitka predstava. Sadržaj je uvek potpuno i dosledno određen, sasvim realističan i prepoznatljiv već na "prvi pogled". Izborom snimateljskog aspekta, ovaj fotograf direktno se usredsređuje na temu i motiv. Pristup skoro svakom prizoru, pogotovo pejzažnim motivima, veoma je blizak pikturalnom osećanju i shvatanju slike, ali se u svakom Lazukićevom ostvarenju odista oseća jedan autentičan fotografski izraz, prevashodno prepoznatljiv po tipičnom fotografskom isečku, neki put sasvim drastično, a tako fotografski karakterističnom i specifičnom. Ta i takva autentika ne gubi se ni u laboratoriji prilikom izrade fotografske slike: dodatne intervencije laboratorijskim svetlom samo potenciraju ono što je "glavno" na slici. Često je Stevan Lazukić

© STEVAN LAZUKIĆ, "ČETIRI GENERACIJE JEDNE PORODICE", PLOČICA, 1969

© STEVAN LAZUKIĆ, "NA SALAŠU ERNEA NAĐA", OROM, 1984

© STEVAN LAZUKIĆ, "PAŠNJAK", U OKOLINI ZABLJA, 1982

© STEVAN LAZUKIĆ, "ČOBANI", U ZABALJSKOM RITU, 1971

zatamnjavao uglove svojih fotografija samo zato da bi akcentovao centralni lik na slici. Istovremeno, to svesno regulisanje svetla u slici, iznivelisani odnos tamnih i svetlih površina, obezbeđivao je gotovo svakoj Lazukićevoj fotografiji sasvim specifičnu, poetizovanu i plemenitu atmosferu fotosa, atmosferu u kojoj su uvek bile prisutne sve one sadržinske, autentično fotografske, simboličke i metaforičke poruke jednog umetnika koji je dosegao zavidne domete stvaralačkog duha i čije je delo zauzelo visoko mesto u tokovima jugoslovenske fotografije i fotografske umetnosti.

SAVA STEPANOV

BIOGRAFIJA

Stevan Lazukić rođen je 5. novembra 1931. godine u Kragujevcu. Fotografijom se bavio od 1950. godine kada je postao član Foto-kluba "Branko Bajić" u Novom Sadu. 1960. godine zaposlio se kao fotoreporter u novosadskom *Dnevniku*, zatim je bio urednik fotografije u *Poljoprivredniku* i u časopisu *Dobro jutro*.

U dva navrata bio je predsednik Foto-kluba "Branko Bajić" (1968–1971. i 1982–1984). Na čelu Foto-kino saveza Vojvodine bio je od 1980. do 1982. godine, a

predsedavajući Predsedništva Foto-saveza Jugoslavije 1983. godine. Učestvovao je na više od 400 kolektivnih izložbi, na kojima je osvojio preko 100 nagrada i priznanja. Nagradu "Zlatno oko" osvojio je 1966. godine. Priredio je 43 samostalnih izložbe. Poslednju samostalnu izložbu imao je 2005. godine kada je dobio i zvanje majstora umetničke fotografije. Stevan Lazukić je sve do svoje smrti (28. 6. 2006) bio aktivan učesnik na kolektivnim izložbama i svesrdno je pomagao mladim fotografima.

Susreti u prirodi

FOTOGRAFISANJE ŽIVOTINJA

Otisnuli smo se u veliku avanturu i pokušali da se približimo pticama i životinjama, naravno, isključivo kroz teleobjektive koji su nezaobilazni deo opreme svakog fotografa koji ima dovoljno ljubavi i strpljenja za ova plemenita bića. Kroz fotografije i priče naših najpoznatijih fotografa iz ove oblasti pokušali smo da damo sveobuhvatni pristup ovoj temi koja predstavlja pravi izazov za svakog fotografa

Jovan Lakatoš, Apatin, "Beloglavi belorepi orao" – Severna Amerika (velika fotografija)

Fotoaparati za vrat, po mogućnosti s malo većim teleobjektivom, pa pravac u šumu, u lov na veliku divljač. Ako povedemo i porodicu, verovatno ćemo se vratiti zadovoljni: bili smo zajedno, a usput možda naletimo i na neku divljač. Naravno, pošto nismo imali sreće i vratili smo se bez ijedne fotografije životinje, sledeći put pripremamo se malo bolje. Oblačimo maskirno odelo, čitamo lovačke novine i, naravno, idemo sami. Posle besmislenog šunjanja u raznom bodljikavom žbunju i koprivama, shvatamo da opet nemamo sreće i zadovoljavamo fotografske nagone snimanjem pejzaža

ili pak gljiva koje smo ugledali u podnožju pomenutog žbuna, tek da možemo nešto da stavimo u svoju foto-arhivu. Treća sreća, misli uporni fotograf, pa donosi odluku da se još bolje pripremi. Ako lovac ima sreću da ulovi jelena, to i nama mora poći za rukom jer je naš teleobjektiv plemenitiji. Pripremamo mali šator, takozvanu čekuju, odlazimo u zoru na "dobro" mesto, praznim memorijske kartice u nadi da ih ponovo napunimo, čekamo satima, pa opet ništa osim cvrkuta ptica. Postajemo skeptični, da li u šumi uopšte ima životinja ili je fotografisati ih pitanje sreće. Naravno da ih

ima, i naravno da mnogo zavisi od sreće, ali suština uspeha jeste u pravilnom pristupu. A taj pristup može se usvojiti samo na ovaj način.

Treba početi kao izviđač da biste se kalili na pozitivnim i negativnim iskustvima i na kraju shvatili da životinje ne možemo niti tražiti niti vijati, nego treba stvoriti sve uslove da životinje dođu do nas. Zvuči apsurdno, ali to je jedini i pravi recept koji sam i ja apsolvirao tek posle "trećeg" izleta. Ovo naizgled jednostavno pravilo ima brojne izuzetke i njih ćemo posebno razmatrati.

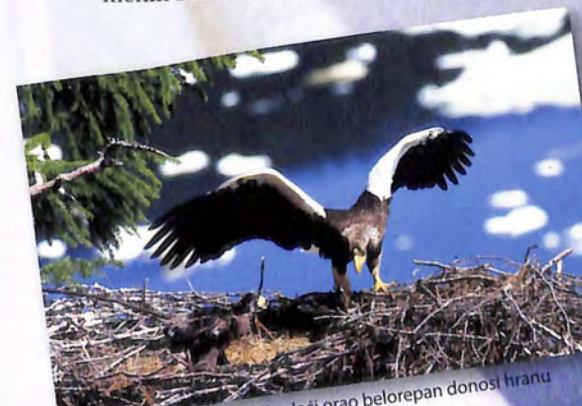

Jovan Lakatoš, Apatin, "Beloglavi belorepi orao" – Severna Amerika

FOTOGRAFISANJE PTICA

Neke ptice u toku dana kreću se u krugu i do trideset kilometara i vrlo je teško naći ustaljeno i sigurno mesto odakle bismo mogli da ih fotografiramo. Zbog toga se prilikom fotografisanja ptica dva perioda posebno ističu po efikasnosti: proleće – doba parenja i gneždenja i zima – posebno kada predele pokrije snežni pokrivač. Prvi period interesantan je jer su ptice zaokupljene traženjem partnera, vrte se na stalnim mestima oko ženki, a perje im je tada u punom sjaju, što svakako vredi ovekovečiti. U isto vreme neke vrste već hrane mlade, pa ih je lakše fotografisati zbog ustaljenog kretanja između gnezda i mesta gde sakupljaju hranu. Potpuno drugačije uslove pruža zima, koja je pogodna za zaljubljenike ptica jer nedostatak hrane olakšava njihovo namamljivanje. Ova pravila odnose se skoro na sve vrste ptica, s malim nijansama.

Grabljivice. Imaju izuzetno dobar vid i veoma su obazrive. Zbog toga ih možemo fotografisati samo sa s izuzetno dobrom kamuflažom. Šator i slične varijante privremenih zaklona ne funkcionišu. U mojoj

Jovan Lakatoš, Apatin, "Belopleći orao belorepan donosi hranu mladunčetu u gnezdu" – Kamčatka

Jovan Lakatoš, Apatin, "Belopleći orao belorepan u gnezdu s mladunčecom" – Kamčatka

Jovan Lakatoš

"Još od 1955. godine lutam s fotoaparatom i snimam floru i faunu naše okoline. Ta ljubav, ili bolje reći strast prema prirodi i, pre svega, pticama, odvela me je na sve strane sveta: od Severne Amerike, preko Afrike, do krajnje tačke Istoka, prelepe Kamčatke gde sam u četiri navrata fotografisao orla belorepana koji živi jedino u okolini Ohotskog mora. Fotografisanje ptica je veoma složena stvar i prvo zahteva znanje o pticama uopšte, a zatim o specifičnoj vrsti koju fotografirate. Na primer, orla belorepana možete snimati samo u staništu. Četiri puta odlazio sam na Kamčatku, ali tek tokom trećeg odlaska uspeo sam da snimim belorepana. Moj kolega biolog i fotograf iz Nemačke i ja dobili smo dozvolu da kao prvi stranci fotografiramo ove predivne ptice. Od osam gnezda koje smo našli, samo su dva bila pogodna za fotografisanje. Postavili smo maskirni šator veličine 1 x 1 m u osnovi i 1,2 m visine. U šatoru smo boravili tri do četiri dana uzastopce, pa jedan dan pauza, i tako ukupno osamnaest dana. Noću smo se užadima vezivali za stene da ne skliznemo dok spavamo jer je šator bio postavljen na strmini, jedinom mestu odakle smo imali dobar pogled na orlove. U suštini, morate biti veliki zaludnik za ovakvu vrstu fotografije jer su uslovi rada ponekad na granici izdržljivosti. Ipak, fotografija ženke belorepana s mladunčecom u gnezdu najveća je nagrada i lek za sve probleme.

Naravno, pored dovoljne doze ludosti i strpljenja treba vam i dobra foto-oprema. Ove belorepane snimio sam na razdaljini od 42 m, a za to mi je bio potreban objektiv od 700 mm (koristio sam moj najomiljeniji objektiv od 500 mm f/4 plus konverter). Objektiv mora biti vrhunskog kvaliteta, a treba vam i odličan stativ. Prednost digitalne tehnike jeste što se kod većine fotoaparata žižna daljina uvećava od 1,3 do 1,6 puta, ali sve duže od 800 mm postaje tehnički teško izvodljivo. U svojoj dugogodišnjoj karijeri snimio sam 37.000 slajdova (mislim na izabrane snimke samo), 6.000 negativ kolora, 5.000 crno-belih negativ i 7.000 digitalnih fotografija. U kolekciji imam dvadeset i šest fotoaparata i sedamnaest objektiv, sve marke "Nikon", iz prostog razloga što su sve moje kolege, davnih šezdesetih kada sam počeo profesionalno da fotografiram, imale Nikone, pa je to bila dobra prilika da se zamenimo jer svaki taj objektiv vredi pravo bogatstvo koje nismo uvek sebi mogli da priuštimo. Važno je da napomenem da puna "ratna" oprema teži oko sedamnaest kilograma, što znači da vam trebaju i jaka leđa. Posle toliko godina rada u ovoj oblasti poznajem najveća svetska imena u ovoj sferi fotografije koja od svog rada odlično žive ali, nažalost, kod nas situacija nije ni približna, što samo još jednom potvrđuje pravilo da biste se bavili fotografijom prirode, pre svega životinja i ptica, morate to jako da volite i da budete veoma snalažljivi jer ovaj skup "sport" često morate da finansirate sami!"

praksi najbolje se pokazala kutija od iverice, veličine zamrzivača, na kojoj je isečen prozor i zastakljen jednosmernim "stop-sol" staklom. Istina, to staklo "skida" 1,5 blendu, ali zauzvrat potpuno zaklanja čoveka i daje utisak nevidljivog fotografa. Ako rešimo problem transporta i samostalnog podizanja kutije, imaćemo priliku da doživimo neopisivo interesantne trenutke za koje će nam drugi poverovati tek kada im pokažemo fotografije. Doduše, prilikom realizacije treba stolarska i staklarska pomoć, ali rezultat je zagarantovan: ptice će doći po plen na svega nekoliko metara od zaklona, tako da nam je dovoljan i objektiv od 200 mm.

Barske ptice. Dovoljan je šator, koji postavljamo na mesto koje smo odredili posle dugog posmatranja dvogledom. Preporučljivo je da bude u okolini gnezda, ali dovoljno daleko od njega da ne narušava integritet ptice, koja je u stanju da napusti gnezdo ako oseti da je ugrožena, što je pogubno po jaja ili po tek izlegle piliće. Jedan od ciljeva ove vrste fotografije jeste očuvanje prirode i čovekove sredine i sebi nikako ne smemo dozvoliti da zbog nekoliko miliona piksela nestane jedno leglo. A kada je šator već na dobrom mestu, tada nam jedino preostaje čekanje na dobro svetlo, pravu scenu i nada da se na nebu neće pojaviti nijedna grabljivica koja će u tren oka isprazniti jezero.

Ptice pevačice. Kako im kaže ime, obožavaju pesmu, tako da ih puštanjem njihovih snimljenih glasova uz pomoć MP3 plejera i malog zvučnika možemo dozvati na granu koju smo postavili ispred čeke. Kada skidamo glasove ptica s Interneta, moramo paziti da skinemo samo one glasove kojim se ptice dozivaju, jer ako pogrešimo i uporno koristimo panični glas, ne samo da ptice neće doći pred objektiv nego će se cela šuma isprazniti za tren oka. Ovaj metod možemo koristiti tokom cele godine, ali je najefikasniji tokom perioda udvaranja.

Jovan Lakatoš, Apatin, "Beloglavi orao" – Severna Amerika

Maciej Szymanski – Ambasador Poljske, "Brgljev", oko Beograda

Šandor Lukač, Novi Sad, "Velike bele čaplje", Nikon F3, Nikkor 300 mm, f/2,8 + TC2, static Gitzo, čeka, Stari begej – Carska bara

Atila Lukač, Novi Sad, "Sova", Nikon FM2, Nikkor 300 mm, f/5,6, Fruška gora

Nature Photo Group EGRETTA

Šandor Lukač, Žolt Lukač i Atila Lukač

Velika ljubav prema fotografiji i prirodi, koja je urođena osobina svakog čoveka, negovanjem i usavršavanjem prerasta u glavnu životnu preokupaciju. Kada počnete sistematski sve više i više da boravite u prirodi i kada sve ono što vidite i doživite pokušate da fotografirate, rezultat ovog spoja prirode i fotografisanja polako prerasta u životnu potrebu. Najpre fotografirate "obične" stvari na običnom mestu, u parku ili vrtu, a zatim se javi potreba da idete u netaknutu prirodu ulazeći polako u čudasan svet fotografisanja prirode. Bila to bara, močvara ili šuma, u njima se krije čudesni svet boja i motiva, mnoštvo biljaka, insekata i životinja – idealni motivi za fotografisanje. Za početak, morate odabrati adekvatnu opremu za rad, zato pažljivo izaberite fotoaparat u koji ćete imati poverenja i, naravno, treba vam mnogo različitih objektivna jer fotografisanje u prirodi to zahteva. Što se više udubite u rad, apetit za novijom i boljom opremom sve više raste. Odredite pravac rada i započnite "veliku avanturu". U početku je sve vrlo interesantno, a kasnije postajete sve izbirljiviji, samokritičniji i selektivniji prema svojim fotografijama. Priroda je lepa samo kada je "prirodna" i isključivo od vašeg znanja, umeća i mesta gde boravite, bilo to jutro ili sumrak, zavisi vaš uspeh. Stav grupe "Egretta" zasniva se na mišljenju da se biljni i životinjski svet prirode može i treba isključivo fotografisati u prirodnom okruženju, a nikako u studiju jer i cvet i leptir otrgnuti iz prirode tada postaju samo dekorativan element. Za dobre fotografije prirodu morate što bolje upoznati, razumeti i prihvatiti njene tvrdje i ponekad surove, ali u isto vreme i opravdane zakone. Ovakav način rada zahteva puno odricanja, vremena i novca, ali s vremenom i uloženi trud će se isplatiti. Tajna uspeha fotografisanja prirode jeste biti u pravo vreme na pravom mestu, po mogućstvu s fotoaparatom!

Da biste snimili ovakav intiman prizor (fotografija desno) treba vam kamuflažni šator u kojem ćete danima pratiti ptice da biste možda bili nagrađeni dobrom fotografijom

Žolt Lukač, Novi Sad, "Pčelarica", Nikon D200, Nikkor 600 mm, f/4 +TC2, stativ Gitzo, čeka, Deliblatska peščara

Svakako da vam treba dosta hrabrosti pa da sa svom tom skupom foto-opremom sednete u ovako mali gumeni čamac ali on vam dozvoljava da se približite pticama na vodi, naročito onim koje tu prave gnezda a znamo i da je voda neiscrpan izvor hrane za ptice, dakle prilika za sjajne fotografije!

Dobro je da kamuflažni šator napravite tako da bude prenosiv da biste lako mogli da ga prilagodite situaciji kao što je u ovom slučaju montiran na krov automobila. Bilo bi dobro da vam i automobil bude neke neutralne boje ali šta je tu je, ne može se imati baš sve!

Šandor Lukač, Novi Sad, "Sive čaplje", Nikon D200, Nikkor 300 mm, f/2,8 +TC14, stativ Gitzo, čeka, Stari Begej – Carska bara

FOTOGRAFISANJE VELIKE DIVLJAČI

Jeleni: Ako ste zaljubljenici ovih plemenitih životinja, treba da znate da je njihova fotografska sezona u jesen, početkom i sredinom septembra. To je doba parenja, udvaranja i borbe za pijedestal u čoporu. Tada su i rogovi u punom sjaju. U tom periodu jeleni prate samo ženke, tako da su zaokupljeni sopstvenim hormonima, a ne prisustvom eventualnog fotografa. Čeku treba smestiti u senci, na ivici velike čistine ili na obali nekog jezerceta u šumi gde provereno ima jelenskih tragova, i smestiti se u nju već u četiri sata u zoru. Nekoliko zrna kukuruza prosutih na čistinu nisu na odmet. Ako imamo sreće s pravcem povetarca, jelen će se sigurno pojaviti u najlepšem svetlu jer se nada da će naći harem (ženke), a zrnavlje će ga odvesti na mesto gde je najlepša pozadina koju ste vi unapred odabrali.

Divlje svinje. Za njih je potreban sasvim drugi scenario. Tokom zime treba ih hraniti velikom količinom kukuruza tri-četiri dana uzastopce, tako da peti dan možemo doći na sigurno. Ako je mesto bezbedno, šator možemo postaviti već prvi dan da bi se dobro provetrio od ljudskog mirisa i da bi se životinje navikle na scenu. Ako je željeno mesto na teritoriji nekog lovišta, onda je situacija lakša. S obzirom na to da dozvolu za ulazak moramo tražiti, možemo zamoliti lovučuvare da nam pomognu u hranjenju, pa smo tako uštedeli nekoliko dana. Za uspešno fotografisanje velike divljači možemo odabrati i lovačku čeku, mađa ih specijalno ne volim jer je tada pozadina fotografije tlo iza objekta, a ja radije biram homogenu pozadinu koja doprinosi isticanju objekta, tj. životinje koju fotografišem.

Jaroslav Pap, Novi Sad, "Zec u trku", Olympus E-1, Olympus 100-200 mm + 2x TC

Jaroslav Pap

"Snimanju prirode privržen sam više od dvadeset pet godina s kratkim pauzama. Skoro svakodnevno izlazim na teren, a poslednjih sedam godina intenzivno snimam. Do pojave digitalaca radio sam isključivo "Nikonovim" fotoaparatom, počevši od legendarnog i neuništivog modela Nikon FM 2, pa sve do perfektnog analognog modela F5. Sve te modele i danas ljubomorno čuvam. Nažalost, za njih sam imao samo teleobjektive manualnog fokusa: 600 mm, f/4 i 400 mm, f/2,8 s telekonverterom 301 i s oba objektivna dobijao sam fantastične fotografije. Digitalizacijom "Nikonovih" modela fotoaparata u početku nisam mogao da koristim ove objektivne, što je bio veliki problem. Dosta jednostavno nabavio sam "Canonov" objektiv AP 500 mm, f/4,5 i konvertore 1,4 i 2X KP, čime i danas radim. Pored toga koristim Canon zum 80-200, f/2,8 i još dva zuma: Sigma 10-20 mm, Canon makro 17-85 mm, koji donekle zadovoljavaju potrebe snimanja prirode. Koristim fotoaparate Canon D20 i EOS D Mark 1.

Ono što ne ide na ruku fotografima prirode u Srbiji jesu ogromna ulaganja u preskupe teleobjektive (ne postoji agencija za njihovo iznajmljivanje), a apsolutno je nemoguće finansijski realizovati pravu novčanu vrednost za dobre fotografije ptica i životinja. Agencijska prodaja je tek u povoju, a tržište praktično i ne postoji i sklono je prevarama svih vrsta. Kada se s tim suočimo, teško je opstati finansijski i pratiti razvoj tehnologije digitalne fotografije. Parkovi prirode ili zaštićena dobra su retki, a nacionalni parkovi postoje samo na papiru, uz dužno poštovanje izuzetaka, ali ih treba tražiti "lupom". To znači da i ptice, a pogotovu životinje, ne prihvataju čoveka kao nekog ko

živi pored njih, već kao neprijatelja koji ih proganja i neprestano uznemirava. Sve ovo govori da smo u velikom hendikepu u odnosu na kolege fotografe koji rade i žive u uređenim državama. U tamošnjim nacionalnim parkovima ptice i životinje su gazde i osećaju se bezbedno, pa samim tim ne prihvataju čoveka kao neprijatelja već kao partnera u životnom prostoru. Posetio sam nekoliko takvih parkova i verujte mi – snimanje divljači mnogo je jednostavnije.

Ovo ima i drugu stranu medalje. Fotografi prirode s ovih prostora istrenirani su na sve moguće nedaće koje mogu samo da se pretpostave pre snimanja, a kad odu na pitomija mesta, dokazuju jednako iste, ako ne i bolje rezultate snimanja od svojih kolega iz "belog sveta". Dobro je da, što rekreativno, što profesionalno, ima dosta mladih fotografa koji vole prirodu, a definitivnim ustoličenjem digitalne fotografije produžuje se vreme snimanja u sumrak za dobrih sat vremena u odnosu na film, što je stvarno veliki plus jer to je šansa da se zaviri još dublje u svet ptica i životinja upravo kada su one najaktivnije u potrazi za hranom ili pak produžetkom vrste. Takođe, noviji D-SLR modeli vodećih proizvođača znatno su unapredili kvalitet slike na visokim osetljivostima, pa tako fotoaparati Nikon D3 podešeni na ISO 6.400 po meni daju jednako kvalitetnu fotografiju kao film od ISO 400.

Kod snimanju životinja i ptica koristim tri načina: čekanjem iz šatora, tj. čamca, pirsom ili pak pretragom terena u vidu lagane šetnje, gde je to moguće, i najelegantniji način jeste prikradanjem iz maskiranog vozila koji ptice i životinje, na određenim prostorima, prihvataju."

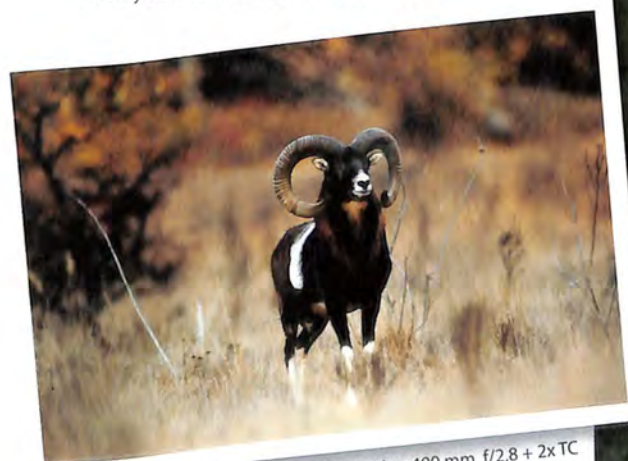
Jaroslav pap na terenu: Da bi se što više približio životinjama i našao najbolje mesto za fotografisanje, Jaroslav često mora duboko da zagazi u hladnu vodu pa je dobra oprema (čizme, kabanica...) neophodna. Mali skolopivi maskirni šator idealno zamenjuje čekuju i treba da se nađe u torbi svakog fotografa životinja i ptica.

Jaroslav Pap, Novi Sad, "Divlje svinje", Nikon F5, Nikkor 400 mm, f/2,8, + 2x TC 301, Fuji Provia ISO 100

FOTOGRAFISANJE SITNE DIVLJAČI

Iako sam do sada lisice i zečeve fotografisao isključivo kao "nusprodukt", tokom fotografisanja nekih drugih životinja, za njihovo snimanje takođe postoje pravila koja ću pokušati da sročim u "recept" za uspešan rad na terenu. **Lisice.** Njihovo boravište može se naći relativno lako – na osnovu karakterističnog mirisa koje se prostire u okolini rupe gde žive. Ako ima mogućnosti, treba podići šator – zaklon udaljen nekoliko stotina metara od legla, na pogodnom mestu za fotografisanje, a ispred šatora (na mestu gde je dobra pozadina) postaviti lisičji doručak. To može biti smrznuto pile iz obližnje samiške, a možete pokušati s namirnicama kojima inače hranite pse. Kako je lisica vrlo osetljiva na ljudski miris, nije na odmet ako okolinu šatora pospemo s usput pokupljenim i izdrobljenim izmetom srne ili jelena da bismo zavarali trag. U specijalizovanim lovačkim prodavnicama postoje razni neutralizatori mirisa, ali moram biti iskren: nisam ih probao, tako da ne mogu garantovati za njihovu efikasnost. Ako fotografisemo tokom ranog leta, s malo sreće, na hranu će izaći mlade lisice, što će nam pružiti poseban vizuelni i emocionalni ugođaj jer one još nisu dovoljno obazrive, pa se pred objektivom

Jaroslav Pap, Novi Sad, "Muflon", Nikon F5, Nikkor 400 mm, f/2,8 + 2x TC 301, Fuji Provia ISO 100, Subotička peščara

Jaroslav Pap, Novi Sad, "Srne i mladunci", Canon EOS 20D, Canon 500 mm, f/4,5 + TC Canon 1,4, Karapandža

Jaroslav Pap, Novi Sad, "Rika jelena", Canon EOS 20D, Canon 500 mm, f/4,5 + TC Canon 1,4, Karapandža

Jaroslav Pap, Novi Sad, "Vuk", Olympus E-1, Olympus 100-200 mm + 2x TC, Kuršumlija

Milan Radišić, Budimpešta, "Liske i čaplje u izmaglici"

Milan Radišić, Budimpešta, "Vlastelica"

bezbržno igraju kao da su pravi kućni ljubimci. Ako pak snimamo usred zime, najbolje je da odemo u tršćanik nekog ribnjaka, naravno, ako je jezero zamrznuto. Mamac i ovoga puta može biti pile, ali ga ne preporučujem jer se ne uklapa u okolinu. Uverljivije je ako lisicu mamimo smrznutom ribom i to povećim primerkom koji smeštamo na sredinu leda jer, u protivnom, lisica će je odneti brzinom munje, pa nećemo imati nijednu fotografiju. Ako pak taj dan lija počne u lov na drugu stranu, nema mesta razočaranju: doći će ptice grabljivice ili, u najlošijem slučaju, vrane i svrake koje će se spektakularno boriti za spasonosni zalogaj u okrutnoj zimi. Sve je samo pitanje sreće i strpljivosti fotografa.

Vevice i miševi. Njihovo snimanje nešto je lakše od pomenutih životinja, ali samo zbog manjih radijusa kretanja, inače oni su obazriviji od svojih većih rođaka jer su vrlo pogodan plen grabljivicama. Ako želimo da ih ovekovečimo, pre svega treba istražiti gde im je revir, pa s pravilnim izborom objekta i mamca fotografisati infra samookidačem: vevice iz šatora, a miševе najbolje bez našeg prisustva.

Kovács Szilárd, Novi Sad, "Male bele čaplje" – Canon 5D, Nikon 400 mm, f/3,5 i TC14B, stativ, improvizovana čeka

Kovács Szilárd

Ornitologijom i fotografijom prirode bavi se od 1991. godine. Za svog učitelja smatra Šandora Lukača, koji ga je uveo u čitavu "priču". Pored fotografije, bavi se i prirodjačkim filmom. Godine 2006. radio je za WWF (World Wide Fund for Nature) i IUCN (The World's Conservation Union) na prikupljanju baze fotografija o specijalnom rezervatu prirode Gornje Podunavlje. Kovács kaže da vam za fotografisanje prirode treba: ljubav, interesovanje, poznavanje i poštovanje prirode. Dobra foto-oprema i veština da njom dobro rukujete, kao i dodatna oprema: čizme raznih dužina, čamci, razne čeke, maskirne mreže...

Gore: Improvizovana čeka – može se napraviti od raznog materijala i to je prinudno rešenje kad fotograf nema pri ruci čeki. Ako se pravilno konstruiše, može veoma dobro da posluži, a nije ni toliko užasno toplo kao u pravoj čeki. Gornja fotografija snimljena je upravo iz ovakve čeke.

Levo: Plutajuća čeka – to je guma s platformom i šatorom za fotografisanje barskih ptica. Potrebno je ronilačko odelo pošto je fotograf u vodi i bez toga brzo postane veoma hladno. Može se koristiti u vodama ne dubljim od 1,5 m.

Kovács Szilárd, Novi Sad, "Čubasti gnjurac" – Nikon F3, Nikon 400 mm, Fuji Velvia, f/3,5 i TC14B, plutajuća čeka

Jaroslav Pap, Novi Sad, "Jeleni u rano jutro", Canon EOS 20D, Canon 500 mm, f/4,5, Mađarska – Gemenc

Šta nam je potrebno od foto-opreme

OBJEKTIVI

Za ozbiljno fotografisanje životinja potreban nam je teleobjektiv sa žižnom daljinom od 400 do 500 mm. Na manjim senzorima to će biti žižna daljina od 600 do 750 mm (ekv. formatu od 35 mm). Postoje dve kategorije objekta.

PROFESIONALNI TELEOBJEKTIVI s fiksnom žižnom daljinom (300 mm i 400 mm) ili zum objektivima (70–200 mm, 120–300 mm, 200–400 mm) imaju veliku svetlosnu jačinu objekta uglavnom f/2,8, brzo izostravaju, daju vrhunski kvalitet fotografija, kvalitetne su i robustne izrade, ali su skupi, teški i veliki. U profesionalnoj kategoriji najpoznatiji proizvođači su: "Canon", "Nikon", "Sigma", "Olympus" i "Sony".

SREDNJA KATEGORIJA telezum objektiv pokriva žižne daljine kao što su 55–200 mm, 70–300 mm. Ovi objektivni uglavnom imaju manju svetlosnu jačinu (f/4 – f/5,6), kompaktne su konstrukcije, daju dobar kvalitet za novac koji je potrebno izdvojiti. Nedostaje im jedino bolja svetlosna jačina. U srednjoj kategoriji najpoznatiji proizvođači su: "Canon", "Nikon", "Sigma", "Olympus", "Sony", "Tamron", "Pentax".

STATIVI ILI MONOPODI

Kao što nam je poznato, veća žižna daljina objekta zahteva i kraću ekspoziciju, a i teleobjektivi su masivniji od ostalih objekta. Ekspozicija bi trebalo da bude najmanje recipročna vrednost od žižne daljine objekta (na primer, ako koristimo objektiv žižne daljine od 500 mm, ekspozicija bi trebalo da bude 1/500 s). Naravno, ona može biti i nešto kraća ako objektiv ima stabilizaciju slike ili ako koristimo neki oslonac. U svakom slučaju, dugotrajno čekanje na životinje i ptice i neophodnost da fotografija bude veoma kvalitetna i oštra zahteva čvrst oslonac, pa nam je potreban stativ, monopod ili potporna vreća.

TELEKONVERTER

Stavlja se između fotoaparata i objekta. Povećava žižnu daljinu objekta, ali smanjuje svetlosnu jačinu objekta i zbog toga su uglavnom kompatibilni profesionalnim teleobjektivima. Proverite u uputstvu da li vaš objektiv podržava upotrebu telekonvertera. Ako, na primer, stavimo telekonverter s uvećanjem 2x, objektivu od 400 mm f/2,8 povećava se žižna daljina na 800 mm, ali se dva puta smanjuje svetlosna jačina na f/5,6.

MASKIRANJE

Da biste bili nezapaženi, morate vaš teleobjektiv maskirati i ako je potrebno, izolovati fotoaparat kako bi se što više smanjila buka u toku fotografisanja. Ako želite da se specijalizujete za fotografisanje životinja i ptica, pri izboru foto-opreme jedan od prioriteta treba da vam bude što tiši fotoaparat i autofocus objekta jer će njihova nečujnost pre biti uslov za dobru fotografiju nego broj piksela.

Ilija Ramić, Novi Sad, "Poletanje labudova"

Kovács Szilárd, Novi Sad, "Vrabac", Nikon F3, Nikon 400 mm, Fuji Velvia ISO 100, f/3,5 i TC14B, čeka

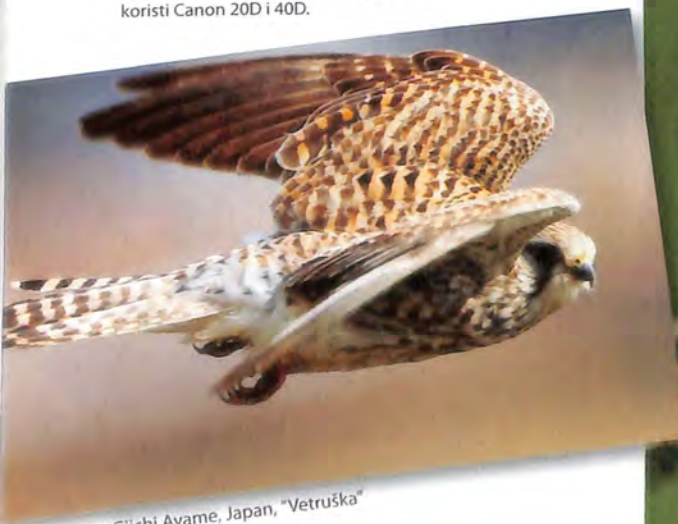
I, na kraju, generalni "recept". Prilikom odabira teme, hoću reći, životinje koju snimamo, vrlo je bitno proučiti čud i tipične oblike njenog ponašanja. Na osnovu toga treba isplanirati scenu i pozadinu, tj. predvideti situaciju u kojoj ćete moći da reagujete u deliću sekunde i da snimate sjajnu fotografiju koja će od pukog beleženja postati neponovljiva fotografija. Ako smo vas dovoljno zainteresovali za ozbiljno fotografisanje životinjskog sveta, ne ostaje ništa drugo nego da vam pošeljimo mnogo sreće, dobro

GIICHI AYAME

Radi kao izvršni direktor jedne trgovačke firme u Japanu. Fotografijom se bavi već pedeset godina, još od gimnazijskih dana. Ptice fotografise od pre četiri godine kada ga je fascinirao jedan vodomar. Zavidljen lepotom ptice i njenim savršenim pokretima, odlučio je da se posveti fotografisanju ptica. Za tu namenu kupio je "Canonov" objektiv EF 500 mm f/4L IS USM, a od fotoaparata koristi Canon 20D i 40D.

Giichi Ayame, Japan, "Orao ribar nosi šarana"

Giichi Ayame, Japan, "Vetruška"

Atila Lukač, Novi Sad, "Mladunci Eje močvarice", Nikon D70s, Nikkor 18-70 mm, f/3,5-4,5 +TC14, Stari Begej - Carska bara

KONKURS fotografije životinja i ptica

Broj i kvalitet fotografija koje nam šaljete za konkurs Praksa na delu zaista je odličan. Iz broja u broj nam dokazujete da je ova svojevrsna dopisna škola više nego korisna i zanimljiva. Kraj godine biće izuzetno težak ali i zanimljiv jer ćemo morati da odaberemo tri najuspešnija učesnika tokom cele godine. Fotografisanje životinja jedna je od nazahtevnijih tema u fotografiji, ali, isto tako, i najlepših. Budite odvažni, iskoristite lepo vreme koje je pred nama i upustite se u pravu avanturu. Ko zna, možda vam se ova vrsta fotografije toliko podvuče pod kožu da ćete ubuduće zajedno s Jaroslavom, Milanom, Kováčsom, Lukačem, Jovanom... čučati maskirani u nekoj zasedi da biste snimili jedinstveni trenutak koji je delo naše majke prirode. Propozicije, već znate, nalaze se na kraju časopisa u delu posvećenom konkursima. Naši sponzori opet su nagradili najuspešnije učesnike lepim i korisnim nagradama, a uskoro ćemo objaviti i generalnog sponzora konkursa, koji će za kraj godine pripremiti zaista primamljive nagrade. Rok je do 10. u mesecu i zato požurite, uzmite svoje teleobjektive ili jednostavno pozajmite od nekog i put pod noge, pa u šumu ili na neko jezerce, bar... čekamo vaše najnovije fotografske poduhvate!

Duško Matić, Novi Sad, "Čigra s mladuncem u гнеzdu"

Corel vam predstavlja nove i poboljšane programe

Bilo da tražite rešenje za brže obavljanje posla ili kreativne alatke koji će vam pomoći da izrazite vašu kreativnost, na pravom ste mestu. Corel vam pruža najbolju kombinaciju visokog kvaliteta, jednostavne upotrebe i funkcionalnosti po prihvatljivim cenama. Iz bogate Corelove ponude izdvajamo poznate proizvode iz oblasti dizajna, video i DVD obrade, kao i obrade fotografija.

Sve što vam je potrebno da počnete sa stvaranjem je:

CorelDRAW® Graphics Suite X4

Stvorite sve što poželite: oglase, logotipe, brošure ili Web grafike!

CorelDRAW®graphics Suite X4 je najsveobuhvatniji i najjednostavniji paket profesionalnih grafičkih alatki na tržištu. Nove alatke kao nikada do sada pojednostavljuju i ubrzavaju izradu kreativnih projekata – od preloma i uređivanja fotografija do ilustracija i pretvaranja rasterske u vektorsku grafiku. Novi grafički paket koji koriste milioni ljudi širom sveta sadrži:

- CorelDRAW®X4
- Corel®PHOTO-PAINT®X4
- Corel®PowerTRACE X4
- Corel CAPTURE X4
- CorelDRAW ConceptShare™ X4

- 10.000 visokokvalitetnih crteža, 1.000 digitalnih slika visoke rezolucije, više od 1.000 OpenType i međunarodnih fontova, priručnik sa doprinosom stručnjaka, vodič kroz digitalne sadržaje i još mnogo toga...

Ulead® VideoStudio® 11.5 Plus

Lako, brzo i jednostavno do profesionalnog video zapisa i DVD-a!

Ulead®VideoStudio® 11.5 Plus je softver za obradu video zapisa i kreiranje DVD-ova za sve koji žele lako da kreiraju video zapis i DVD profesionalnog izgleda. Uživate u jedinstvenim i moćnim funkcijama koje uključuju potpuno HD DVD kreiranje, podršku za AVCHD, Dolby® Digital 5.1 surround zvuk i kompletni skup filtera za laku korekciju i kreativnost.

WinDVD®9 DVD i video playback softver broj jedan u svetu!

WinDVD®9 je vodeći svetski DVD i video playback softver. Omogućuje vam da gledate omiljene filmove na svom laptop računaru na bilo kom mjestu i u bilo kom trenutku. Funkcije poput optimizacije baterije i TimeStretch playback-a, garantuju vam da ćete film uvek pogledati do kraja.

Paint®Shop Pro®Photo X2

Najjednostavniji i najbrži put do profesionalnih fotografija!

Paint®Shop Pro® Photo X2 je brza, jednostavna i mocna alatka za obradu fotografija. Pruža mnoštvo mogućnosti poput stotine efekata i posebnih filtera, rotiranja i izrezivanja fotografija, dodavanja okvira, restauracije starih i/ili loše skeniranih fotografija, podržavanja rada u slojevima (layers) i još mnogo toga... Paket sadrži i Paint Shop Pro Photo video obuku, a navedene karakteristike samo su uvid u mnoge prednosti koje ćete otkriti kada se upoznate sa programom Paint®Shop Pro® Photo X2.

Jovana Rajića 12, 11 000 Beograd, Srbija
tel. +381 11 30 47 186
+381 11 30 47 187
+381 11 30 47 188

fax. +381 11 28 35 095
prodaja: hsm@hsm.co.yu
tehnička podrška: hsmtech@hsm.co.yu

HSMinformatika
www.hsm.co.yu

HSM informatika je ovlašćeni distributer kompanije Corel Corporation.

Obratite se našim partnerima:

EXTREME 011 3836 941, BC GROUP 011 3086 790, BTR 011 3285 313, CET 011 3281 614, SAGA 011 3108 500, TECHNICOM COMPUTERS 011 3060 800, YU FPI CENTAR 011 324 3290, SBM 018 41 188, SMART 021 4728200, JAPICOM 021 477 4008, TELIX 021 4890 489, BOOX COMPUTERS 034 302 302, ČIKOM 382 081 227 114, PANDA 382 081 245 877

Suzbijanje zločina 2

ReFoto
DETEKTIVSKA
FOTOAGENCIJA

MILAN ŽIVKOVIĆ

Borba protiv zločina učinjenih prema fotografiji, koji se svakog trenutka dešavaju na svim prostorima sveta, nije laka, ali nije i nemoguća. Kao i obično, kriminalne radnje dešavaju se tamo gde je gužva, a najviše fotografija danas se snima malim kompaktnim digitalnim fotoaparatom

KRIMINALNI PRST

Jedan od zločina koje je veoma lako otkriti jeste zamrljan objektiv gde je mrlja posledica neželjenog ali direktnog kontakta s prstima. Zločinca je lako otkriti jer je na antirefleksnom sloju objektivna umesto potpisa utisnut otisak prsta. Problemi nastaju prilikom fotografisanja kroz tu masnu fleku jer ona na vrlo specifičan način kompromituje suptilnu površinu koja na sebi ima i po nekoliko specijalnih slojeva materijala čija je osnovna namena otklanjanje refleksa. Kod malih kompaktnih fotoaparata ova zaštita je veoma važna jer najveći broj nema ugrađen niti predviđen protivsunčani zaslon (zonen blendu). Prilikom fotografisanja scene na kojoj nema direktne sunčeve svetlosti otisak prsta rezultiraće samo neznatno zamućenom slikom, koja ponekad može izgledati kao da je snimljena kroz mekocrtač, filter koji služi za kreativne efekte.

Ali, pod direktnom sunčevom svetlošću stvari se drastično menjaju. Zraci koji pod određenim uglom padaju na površinu objektivna na otisku prsta se raspršuju i stvaraju problematični refleks koji može potpuno uništiti delove, a samim tim i kompletnu fotografiju.

SAVET FORENZIČARA

Prilikom rukovanja fotoaparatom otisci prstiju ostaju svuda, ali je pomalo nepojmljivo da se nađu na samoj površini objektivna jer svaki ima automatizovano uvlačenje i izvlačenje s istim takvim sistemom pokrivanja. Ipak, ovo je česta pojava i može se izbeći s malo pažnje pri rukovanju a otkloniti mekom krpom (najbolje onom kojom brišemo naočare) kojom blago prebrišemo zamrljanu površinu objektivna. Pojava je neminovna kod mobilnih telefona, pa je neophodno često kontrolisanje i brisanje ukoliko koristimo ugrađenu kamericu.

Prst na objektivu – mrlja na slici

Još jedan problem koji nastaje zbog nepravilnog držanja kompaktnih digitalnih fotoaparata jeste pojava čudne i mutne slike nepoznatog predmeta. U skoro svim poznatim slučajevima u pitanju je kažiprst leve ruke naslonjen na sam objektiv. Jedini savet: prste k sebi!

PRSTI, SENKE I MRLJE

Prst na blicu – čudne senke na fotografiji
Pojava digitalnih fotoaparata donela je jednu glavnu novinu, a to je da se snimljena fotografija može odmah videti. Ipak, i pored toga imamo priliku da vidimo veliki broj snimaka s čudnim senkama i tamnim površinama za koje je u prvom trenutku veoma teško odrediti gde i kako su nastale. Rešenje ove misterije, u stvari, veoma je jednostavno – dovoljno je skloniti prst s ugrađenog blica. Stavljanje prsta na blic najčešće nastaje kao posledica specifičnog držanja malih fotoaparata kada se neretko prsti nalaze svuda gde ne treba. Ovakve snimke, nažalost, gotovo je

nemoguće ispraviti bilo kojim poznatim editorom digitalnih fotografija zbog prevelike razlike između svetlih i tamnih partija.

UBISTVO ZRKOM

Film je bio omiljeno sredstvo za stvaranje fotografija, koji je u isto vreme imao i svoju jedinstvenu lepotu. Svi fotografi uživali su u tom šarmu, dok su se proizvođači utrkivali u razvoju tehnologija koje daju oštro, dobro oblikovano i jasno definisano zrno. Ono je bilo i ostalo kreativni i gradivni element svake fotografije. Ipak, kao i svi ostali alati, ukoliko se koristi na maliciozan način, ovaj kreativni fenomen prerasta u moćno oružje kojim je moguće više nego jednostavno i lako "ubiti" svaki snimak. Današnji digitalni fotoaparati nemaju zrno u pravom smislu te reči, ali sintetičko oružje koje nastaje pri fotografisanju s visokim vrednostima osetljivosti može biti još strašnije jer nije lako uočljivo, a zna napasti i iz potaje. Zasedu je teško otkriti, ali se može izbeći ako na vreme upoznamo prirodu potencijalnog napadača. On se uvek krije na prostoru senzora, a

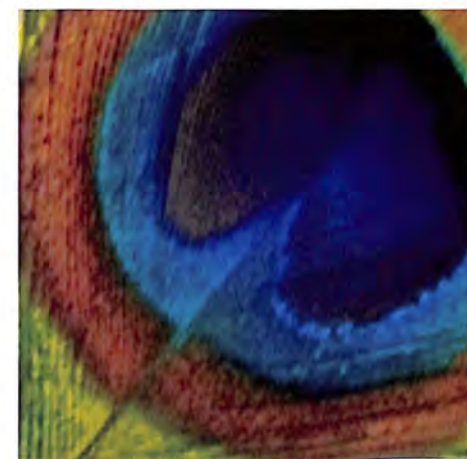
SAVET FORENZIČARA

Prilikom fotografisanja na klasičan ili, kako se to danas zove, analogni način – uz upotrebu filma, veličina zrna vezana je za osetljivost filma, način na koji je film eksponiran i potom razvijen. Današnji kompaktni "digitalci" imaju mnoge

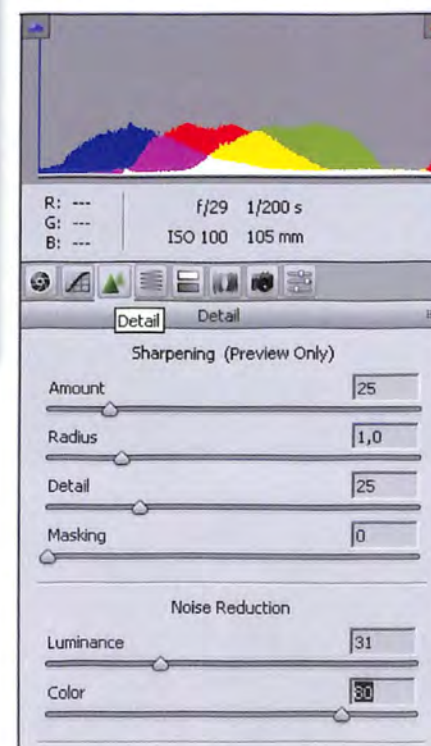
možnosti, od kojih je veštačko povećanje osetljivosti jedna od većih prevara jer umesto mutne fotografije kakvu bismo dobili zbog upotrebe duge

ekspozicije, dobijamo oštru ali neupotrebljivu fotografiju, od koje lošija jedino može biti ona snimljena starim modelima mobilnih telefona.

Podeksponirana fotografija može da se posvetli u editorima fotografija, ali se kao rezultat javlja veoma visok nivo šuma

punu snagu dobija kada počne njegovo zagrevanje i kada se kao posledica javlja elektronski šum koji u kombinaciji s tzv. hot pikselima dovodi do "sigurne smrti". Podmuklost se zasniva na činjenici da ovaj nov vid zrna više nego dobro ume da se prikrije u tamnim delovima fotografije, ali postaje veoma vidljiv kada pokušamo da ih prosvetlimo bilo kojim poznatim alatom. Naravno, tada je već kasno i moguće je konstatovati samo činjenično stanje.

Deo prozora potprograma za otvaranje RAW fajlova u Photoshopu CS3, u kome se vide kontrole redukcije šuma. Vidi se i da je izostravanje (Sharpening) vezano samo za pregled tokom rada jer je, u stvari, najbolje fotografiju izostriti nakon svih podešavanja

PREVENCIJA I KOREKCIJA

Iako smo ovaj savet pominjali nebrojeno puta, shvatamo da ga nije lako poslušati jer se za nošenje stativa radi fotografisanja u lošim svetlosnim uslovima neće odlučiti skoro niko ko koristi kompaktni digitalni fotoaparati. Ipak nastavljamo da vas ubeđujemo u korisnost ovakvog rada pogotovu jer je danas moguće naći male stativne koji staju u džep i uopšte nisu skupi. Uz to, pažljivim biranjem oslonca i s malo pažnje pri okidanju možemo pomoći sprečavanju ove vrste zločina. Marketinški trikovi o navodnim mogućnostima fotografisanja pod lošim svetlosnim uslovima privlače pažnju kupaca, koji kasnije mogu samo da konstatuju da su prevareni. Pojedini proizvođači imaju i drugi način kontrole koji smanjuje rezoluciju ukoliko se koriste visoke osetljivosti i tako smanjuju vidljivi šum za otprilike polovinu. Koliko-toliko kontrolu nad zrnima i kolornim šumom moguće je postići korišćenjem raznih programa ili dodataka (plug-in) za Photoshop, mada veoma dobro funkcioniše i pomenuta mogućnost otvaranja .JPG fajlova kao da su .RAW format, pri čemu možemo smanjiti količinu šuma i kolornog šuma i ujedno "peglati" luminansu. Ova opcija nalazi se na trećoj kartici (Details), označena simbolom trouglova. Drugi način da smanjimo šum jeste pomoću filtera Noise, gde ćemo naći opciju Reduce Noise.

Igre oblicima

Koliko ste puta pokušali da uklopite dve fotografije ali tako da prate oblik one koja daje teksturu. Ako taj posao pokušate da uradite na bilo koji od načina koje smo koristili do sada, biće veoma teško, ako ne i nemoguće.

Na scenu tada stupa Displacement Map

1.

Fotografija naboranog platna čija kopija će poslužiti kao osnova za mapiranje logotipa i teksture

Snimili smo platno i sačuvali dve fotografije: jednu kolornu, a drugu konvertovanu u crno-belo, blago blurovanu i obavezno sačuvanu u .PSD formatu. Ova fotografija je neophodna za mapiranje teksture. Primena filtera Blur je obavezna jer su, u suprotnom, rezultati grubi i nepredvidivi, tj. nećemo postići željene efekte.

2.

ReFoto

Od vektorskog logotipa kreiramo poseban sloj na koji ćemo fotografiju platna

Vektorski logotip nakon ubacivanja komandom Place pretvorili smo u bitmapu, tj. sloj preko fotografije platna. Opcija Blending mora biti podešena na Hard Light da bi se istakla osnovna tekstura, nakon čega primenimo opciju Filter > Distort > Displace, gde sada koristimo onu našu mutnu, crno-belu kopiju.

3.

ReFoto

Izgled sloja s logotipom nakon primene Displacement Map opcije. Vidljive su distorzije koje odgovaraju naboranom platnu

Iskopiramo osnovnu, oštru fotografiju platna i spustimo je u nov alfa kanal. Potom napravimo nov sloj i učitamo taj kanal kao novu selekciju i popunimo je crnom (ili nekom drugom bojom, ako želite), a nakon okretanja selekcije belom bojom. Na taj način maksimalno pojačavamo vidljivost i teksturu platna.

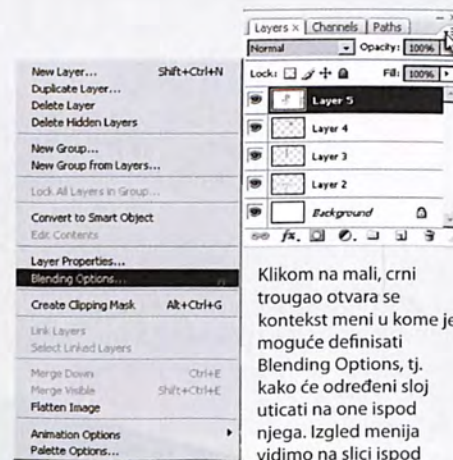
4.

ReFoto

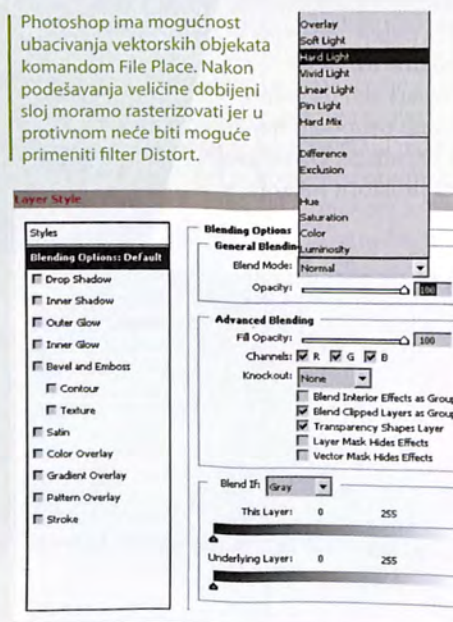
Izgled fotografije nakon pojačavanja vidljive teksture i podešavanja kontrasta i kolorita

Sloju s logotipom na isti način podešavamo teksturu. Predhodno dobijenom sloju na kome je sada jasno vidljivo platno podesimo kontrast i eventualnu transparentiju, a iste korake možemo ponoviti i nakon spajanja svih slojeva s podlogom komandom Flatten Image.

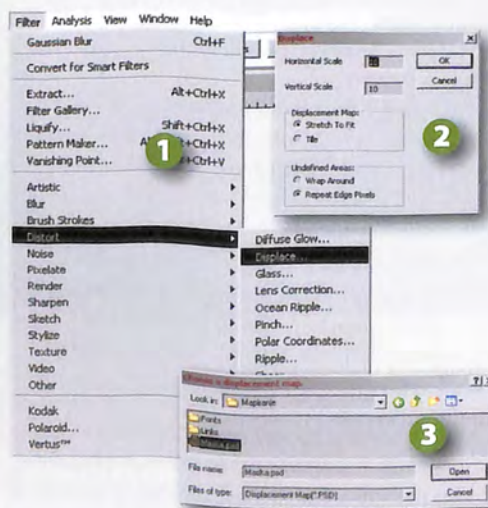
Gotova fotografija s jasno vidljivom teksturom platna

Klikom na mali, crni trougao otvara se kontekst meni u kome je moguće definisati Blending Options, tj. kako će određeni sloj uticati na one ispod njega. Izgled menija vidimo na slici ispod

Redosled akcija prilikom mapiranja, tj. primene opcije Displace

Najbolja Laptop ponuda

Toshiba, HP, Fujitsu Siemens, Acer, Dell, Vaio, Apple, Lenovo, MSI

Kupite vaš novi laptop samo uz ličnu kartu!
Realizacija kredita za samo 20 minuta!

www.bigapple.co.yu

Vračar, Cara Nikolaja 61c (14. Decembra), 011/2454-983, 2459-742
Centar, Džordža Vašingtona 21a, 011/ 3344-696, 3242-522, 3242-540
Voždovac, Vojvode Stepe 173, 011/ 3988-111, 3988-222 (Kod Crkve)
Slavija, Deligradska 7, 011/ 3612-720, 3612-087, 3650-000 (Kod Mc-a)
Vidikovac, Pilota M. Petrovića 72, 011/ 2343-444, 2343-131 (Kod Mc-a)

Kineska svetiljka

Kada u radu koristite blic rasvetu, bilo ona profesionalna ili u vidu malih servobliceva ili blic lampi, dodatna oprema kojom ćete oblikovati svetlo i njen izbor veoma su važni

Fotografija snimljena uz pomoć velike, bele plastične lopte. M. Živković

Takvih dodataka ima dosta i svaki od njih i košta puno. Kao i obično, kada treba uraditi neki konkretan posao, zafali ponešto i tada se treba snaći. Do sada smo u našoj radionici napravili i iskoristili nekoliko takvih dodataka: pretvorili smo obične kišobrane (crni i beli) u studijska odbojna ili probojna rasvetna tela, od table kašir pene napravili smo samostojeću reflektujuću površinu (zilbericu), napravili smo raspršivače svetla ili popularno zvane soft-boksove. Svaka od tih sprava daje mekano ali usmereno svetlo, a postavlja se pitanje šta ako hoćemo širi krug svetla i to onog koje obično dolazi odozgo. Za takve potrebe koristi se bela transparentna lopta koju filmski snimatelji popularno nazivaju i "kineska svetiljka". Pored toga što daje sferno svetlo (koje osvetljava skoro ceo krug), ima i poseban efekat dnevnog svetla na fotografiji. Ono što nas zanima jeste kako da napravimo takav difuzor i kako da ga montiramo. A glavni razlog samogradnje (iako ove staklene lopte mnogi proizvođači profesionalne rasvete imaju u svojoj ponudi) jeste cena od preko 500 dolara za loptu s bajonetom za spajanje. Ja odavno koristim jednu belu plastičnu loptu (prečnika 50 cm) koja je namenjena baštenskoj rasveti, a još bolja varijanta jesu mlečno bele staklene lopte (što veća to bolja) koje se koriste za

svetlo u kući. Problem koji treba rešiti jeste pričvršćivanje i manipulacija staklenom loptom koja nije baš lagana, a uz to je i lomljiva. S druge strane, rad plastičnom kuglom zahteva puno pažnje jer ukoliko je koristite na fleševima koji imaju jaka pilot svetla, grejače se i od toplote se može istopiti ili deformisati.

MONTAŽA

Jedan od načina jeste da od malo jače žice napravite objumicu kojom ćete "uhvatiti" rub predviđen za montažu i jednostavno je okačite na odgovarajuće mesto. Ovakav način posebno je dobar pri radu s blic lampama, ali nije dobar ukoliko treba iskoristiti veće studijske bliceve. Druga mogućnost jeste da napravimo dvostruku objumicu kojom ćemo loptu obuhvati oko najšireg dela i koja će imati mesto za pričvršćivanje na stativ. Treći način jeste da od jačeg lima izrežemo dva kruga od kojih ćemo jedan preseći da bismo mogli da ga ubacimo u loptu, a koje ćemo spojiti šrafovim i tako dobiti čvrstu osnovu za pričvršćivanje težih bliceva, ali i same sprave na stativ.

Staklenu loptu možete veoma dobro i sigurno pomoću debljih čeličnih traka pričvrstiti i na metalni nosač soft-boksa – ali njih nisam mogao da kupim odvojeno, kao što sam prilikom nabavke fleševa kupio i još dva parabolična senila koja se dobijaju uz blic i osam plastičnih poklopaca od kojih sada pravim bajonete za priključivanje. Da ne zaboravimo da možemo iskoristiti i originalno postolje same svetiljke kao što sam i ja uradio. U ovom slučaju iskoristio sam staklenu loptu koja se za postolje pričvršćuje navojem i jedina muka koju sam imao jeste isecanje središnjeg dela koji nosi sijalično grlo. Ručna testerica bila je na "visini zadatka" i isečen je gornji deo

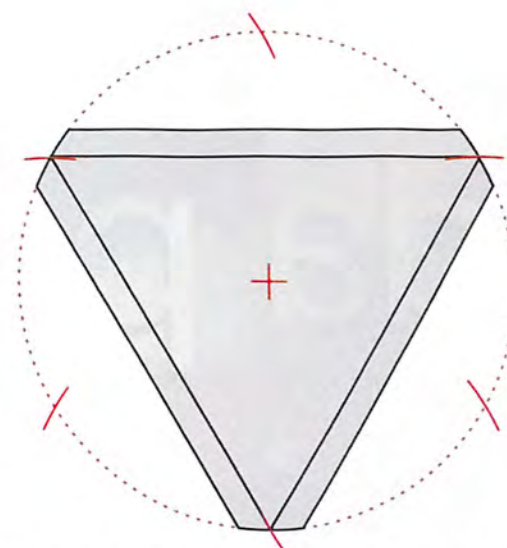
plastičnog, zaštitnog poklopca za studijski blic, koji će nam koristiti za jednostavnu montažu i demontažu kugle na blic. Ponovo napominjem da ukoliko bilo šta napravite od plastike pripazite na dužinu korišćenja pilot rasvete. Ja sam istopio jedan plastični poklopac kada sam zaboravio uključeno stalno svetlo.

Dok sam pretraživao prodavnice elektromaterijala, naleteo sam na najraznovrsnije difuzere, pa sam kupio i jedan pljosnati, okrugli koji kao da je napravljen za parabolični reflektor. Njega sam jednostavno zalepio silikonskim lepkom. Razliku u kvalitetu svetla koje daje "goli" fleš i onog koje je raspršeno kroz mlečno beli stakleni difuzer možete videti na fotografijama drvenog manekena.

Ipak, sva ova rešenja pomalo su "trapava" jer staklo zahteva pažnju pri radu, pa sam se u jednom trenutku setio principa geodetske kupole izradene od jednakostraničnih trouglova.

IZRADA LOPTASTOG DIFUZERA

Kao materijal iskoristio sam dve vrste juvidur plastike, a kao osnovnu meru za trougao iskoristio sam prečnik blic lampe, a u drugom slučaju prečnik poklopca studijskog fleša na koji mora-

Šema crtanja jednakostraničnog trougla i površina za lepljenje

mo da navučemo našu loptu.

Da bismo napravili loptu, moramo da nacrtamo jednakostraničan trougao. Najlakše je konstruisati ga pomoću šestara kojim prvo opišete krug, a potom iglu zabodete na liniju kružnice i presećete je okretanjem levo-desno i to ponovimo još dva puta ubadajući iglu na mesta preseka kružnica. Potom lenjijrom obeležimo trougao i dočrtamo "uši" od barem jedan centimetar, koje će nakon savijanja služiti za međusobna spajanja trouglova. Ja sam koristio

Vidljiva razlika u mekoći svetla koje stiže bez difuzera i kroz pljosnati stakleni difuzer

Fleš s montiranom staklenom kuglom

Fleš sa staklenim pljosnatim difuzerom

Ručno napravljen loptasti difuzer

meni omiljeni cijanoakrilatni lepak u gelu, a moguće je spajanje i obostrano lepljivom trakom ili malim pištoljem za zavarivanje plastike. Lopta nastaje spajanjem 20 ovakvih trouglova, ali nama će trebati 19, jer će osnova lopte biti ceo krug izraden od kašir pene na kojem je otvor u koji se zaglavi modifikovani plastični poklopac ili blic lampe. Od prečnika kruga zavisi veličina lopte, a ja sam s prečnikom kruga od 15 cm dobio loptu prečnika pola metra.

MODIFIKACIJE SVETLA IZBOROM ODGOVARAJUĆEG MATERIJALA

Zašto je dobro koristiti dve vrste juvidura, tj. jedan koji je beo i drugi koji je mlečno transparentan? Rad sa dve vrste materijala daje mogućnost daljeg oblikovanja svetla, pa od naše "proste" lopte možemo dobiti rasvetno telo slično soft-boksu, a ukoliko ispred same lampe (unutar lopte) postavimo reflektujuću površinu koja će svetlo prvo vratiti nazad da se odbije, izgledaće kao da smo koristili beauty dish dodatak. Ova mala reflektujuća površina obavezna je pri radu s blic lampama jer one imaju svetlo potpuno usmereno napred tako da bez vraćanja svetla u loptu nećemo dobiti široko rašireni krug svetla. Kao idealan materijal pokazao se aluminijumski krug kojim je hermetizovana neskafe i kome malo izvučemo ivice prema gore da bismo dobili blago loptastu površinu čije će ivice usmeravati svetlo i prema obodu difuzera a ne samo nadole. Pričvršćivanje je jednostavno pomoću tri tanke žice čije krajeve savijemo i ulepimo za zidove lopte.

Ako vizuelno podelimo našu napravljenu loptu na dve polulopte, onda oblikovanje svetla najvećim delom zavisi od prve polulopte (onu koja je bliža izvoru svetla), jer ukoliko je ona providna, svetlost će ići i nagore, ukoliko je neprovidna, blago će biti usmerena prema napred, a ukoliko njenu površinu obložimo nagnučenom alufolijom – svetlo će biti potpuno usmereno napred. Ove varijante samo daju smernice šta je sve moguće postići našom loptom zasnovanom na geodetskoj kupoli, a od vas i vaših potreba zavisi šta ćete upotrebiti.

MILAN ŽIVKOVIĆ

Prste da poličeš

Ko voli fotografiju, a i dobar zalogaj, treba da objedini te dve ljubavi jer je snimanje hrane veoma tražena oblast u komercijalnoj fotografiji, a posle svakog snimanja možete da uživati u najlepšim đakonijama koje ste vi, prethodno, tako dobro ovekovečili

Dugo godina, trend prilikom fotografisanja hrane jeste upotreba parcijalne oštine, koja omogućava da izdvojite samo jedan detalj, stvorite osećaj dubine i istaknete ono najlepše na hrani koju fotografišete. To možete postići s makroobjektivima, specijalnim portretnim objektivima s D-fokusom, sa tzv. Lensbabies koje možete kupiti ili sami napraviti po Milanovom "receptu" iz prošlog broja, ali isto tako i upotrebom srednje i velikoformatnih fotoaparata kod kojih se pomera prednja ravan, a kod kardana i zadnja

Vladimir Sretenović nasledio je fotografski zanat još od svog dede, koji je osnovao foto-studio u Kikindi davne 1938. godine. Posle dede, u studiju je radio njegov otac, da bi ga od 2001. godine Vladimir preuzeo i znatno unapredio. Od klasičnih portreta u studiju za dokumenta i uspomenu, došao je do komercijalne fotografije koju pretežno radi za klijente iz Beograda i Novog Sada jer, nažalost, u Kikindi nema dovoljno posla. Tokom poslednjih godina

specijalizovao se za fotografisanje hrane, što je jedan od zahtevnijih motiva u komercijalnoj fotografiji i ima stroga pravila. Naravno, uvek su moguće i dobrodošle varijacije na temu ili sasvim novi pristupi, ali mi ćemo se u ovoj rubrici posvetiti "standardnom" pristupu koje klijenti najčešće traže. Pored dobrog poznavanja svetla, tj. studijske rasvete, treba imati dobar osećaj za kompoziciju jer neretko ćete doći u situaciju da morate sami da kreirate neki aranžman. Ipak, pravilo je da hranu aranžira profesionalni aranžer, koji mora da vodi računa o svakom detalju: vrsti hrane, šta se s čime slaže, boja, veličina, količina... ali se svaki aranžman radi u dogovoru s fotografom. Jedan deo fotografija u

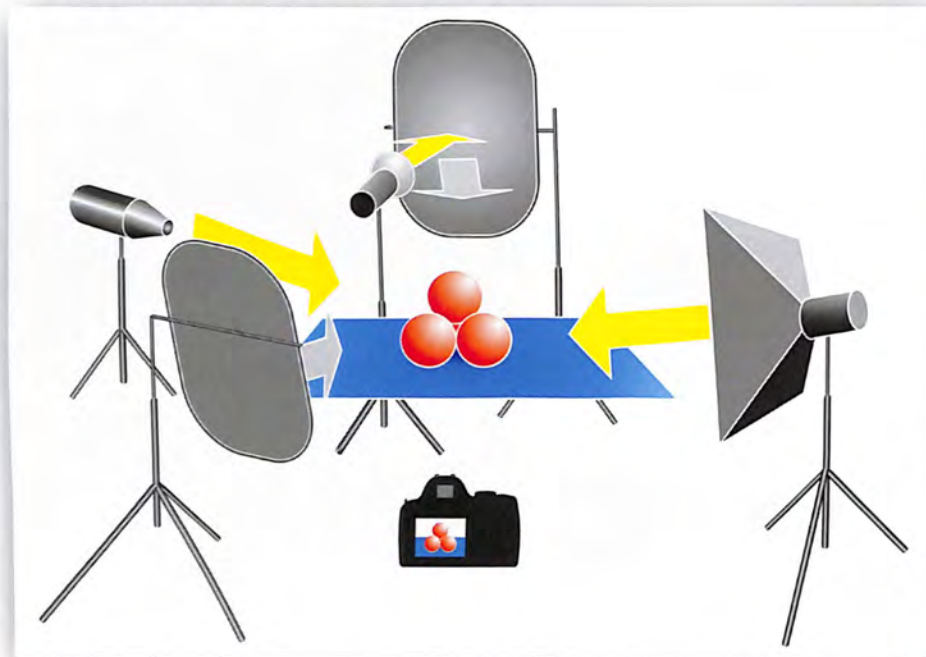
ovom prilogu raden je za mini-kuvar za somborski feta sir i sve aranžmane već pripremljene hrane radio je sam Vlada. To znači da ovakva snimanja zahtevaju dosta improvizacije, pa je potrebno informisati se unapred o kakvoj vrsti hrani je reč, gde se fotografiše i sl. da biste poneli neke neophodne rekvizite koji će "oplemeniti" ceo aranžman (čase, tanjirići, slanik, salвете, korpice, cveće, začinsko bilje... sve što bi se i inače moglo naći na nekom imaginarnom stolu). Za hranu koja se fotografiše specifično je to što u većini slučajeva nije do kraja termički obrađena jer tada izgleda sveže, a ponekad se koristi i plastična ili modelirana hrana od različitih materijala. Takav pristup češći je

Kod nas se mahom fotografiše pravo pecivo, dok se "na Zapadu" ono modelira, tj. pravi od veštačkih materijala. Na taj način možete dobiti savršen izgled hleba, peciva, kolača...

Na fotografiji levo glavno svetlo bio je fleš s velikim softboksom od gore s desne strane, levo je bio postavljen fleš s transparentnim belim kišobranom, a s prednje strane srebrna zilverica rasvetljavala je senke

Sve fotografije s prethodne dve strane snimljene su po ovom principu, naravno, s malim varijacijama. Glavno svetlo bio je fleš sa softboksom 90 x 120 cm s desne strane. S leve strane od nazad (pod uglom od 45° od fotoaparata), skoro u nivou hrane, nalazi se fleš sa saćem (honeycomb) koji daje svetlosne akcente i stvara osećaj sveže spremljene hrane. Jedan fleš usmeren je na reflektujuću površinu koja je najčešće beli zid prostorije u kojoj se snima i služi da da pozadinsko svetlo koje je jako bitno jer daje dubinu samoj sceni, atmosferu i osvetljava predmete u pozadini. Kada je to potrebno, reflektujuća površina (zilberica) rasvetljava eventualne senke s leve strane, suprotno od glavnog svetla

U principu, ne fotografiše se pravi sladoled, već specijalna smeša. Ipak, u ovom slučaju snimljen je pravi sladoled duboko zamrznut preko noći na -25°. Fotografisano je 15 minuta posle vađenja iz zamrzivača. Glavno svetlo bio je fleš sa softboksom levo gore, a kao refleksne površine poslužili su aluminijumski zidovi sobe u kojoj je fotografisano

prilikom fotografisanja voća, povrća, sladoleda, čokolade, šlaga, hleba, peciva... Hrana se, takođe, često premazuje vodom, uljem ili specijalnim premazima namenjenim za tu svrhu da bi sve izgledalo što sjajnije i privlačnije. Kuvana jela fotografišu se najčešće na licu mesta pravljenja, tj. u samom restoranu, jer je nepohodno fotografisati ih neposredno posle kuvanja, a za većinu jela imate ne više od tri do pet minuta vremena za fotografisanje. To vam jasno govori da sve unapred mora biti spremno i dobro organizovano. Od foto-opreme Vladimir koristi Nikon D200, objektiv Nikkor 50 mm s makroprstenom i teleobjektiv Nikkor 135 mm – portretni objektiv s D-fokusom koji je specifičan po tome što ima prsten koji služi da dodatno zamuti prednji ili zadnji plan.

I. BREZOVAC

Ova fotografija urađena je za naslovnu stranu Maxi kuvara. Vlada je sam aranžirao hranu i napravio sve oblike. Ceo set osvetljen je od nazad jednim flešem sa softboksom 50x50 cm koji je postavljen nisko, skoro u nivou cele postavke, a beli zidovi služili su kao velika reflektujuća površina i tako "razbili" senke u pravoj meri

Ova, skoro skulpturalna, fotografija šampinjona snimljena je na stolu za studijsko snimanje od belog pleksiglasa. Veliki softboks postavljen je iznad šampinjona pod uglom od 90°, a pozadina je prosvetljena od nazad kroz pleksiglas. Sasvim jednostavna postavka zahtevala je dosta retuša u Photoshopu da bi se uklonila prljavšina sa šampinjona. Paradajz je takođe fotografisan na studijskom stolu. Dobro je nauljen, zatim uglancan i poprskan vodom i to tako što je Vladimir uzeo vodu u usta i kroz jako stisnute usne, dunuo na paradajz. Osvetljen je od nazad sa dva fleša i softboksa pod uglom od 45°. Levi je bio postavljen visoko, a desni skoro u nivou paradajza.

Travel

MAGAZINE

BY DUKE & PETERSON

Ukoliko sebe smatrate svetskim putnikom ili to želite da postanete, Travel Magazine je pravi časopis za Vas...
Svakog prvog u mesecu na kioscima!
 Predstavljamo destinacije širom sveta, najpoznatije hotele i aviokompanije, dajemo vam ideje za putovanja, savete, zanimljivosti, najaktuelnije vesti iz svetske travel industrije...
 I stvarno, još mnogo toga!

Već 8 godina sa vama
Jedanput mesečno,
 pre i posle putovanja!

Bilo da snima arhitekturu, prirodu, životinje, ulicu... Nina traži sklad i ravnotežu koja za nju otvara jednu novu dimenziju skrivenu ispod površne lepote koja nas sve lako fascinira

NINA GEC Inspirisana skladom

Kao što smo najavili, tokom ove godine predstavimo vam nagradene učesnike prošlogodišnjih konkursa. Na red je došla Nina Gec iz Beograda (1983), koja je osvojila drugu nagradu na konkursu "Svetlost i senke". Možda se sećate makrofotografije borove iglice s pretežno zelenim tonom koja je svojom specifičnom "prigušenom" atmosferom najavila suptilni senzibilitet koji Nina implementira u sve svoje radove.

Kao student arhitekture, logično pronalazi motive za fotografije u svojoj struci, ali im daje neophodnu životnost upravo svetlošću i senkama. Ipak, njena glavna preokupacija jeste priroda: pejzaži, životinje, cveće... i posebno makrosvet. Kroz objektiv svog malog digitalca (Nikon LP) u nadrealnoj dimenziji makrofotografije voli da posmatra promene

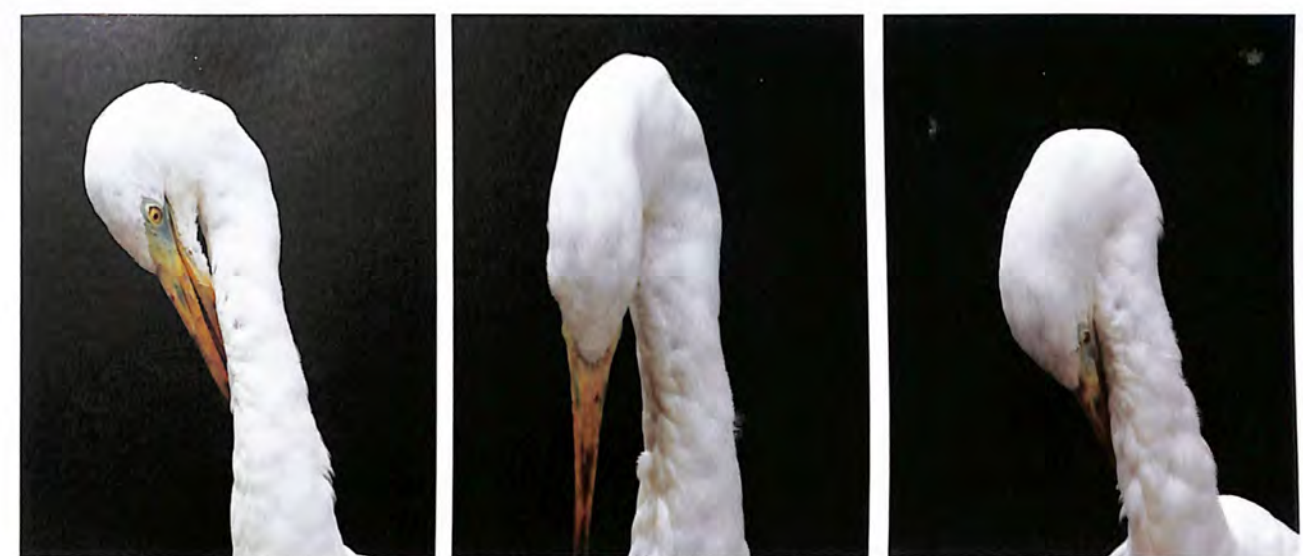

FOTO-AMATER

u prirodi i životinjskom svetu koje donosi svetlo, godišnja doba... Priroda, kao tema, osnova je svega što radi i zato se trudi da delić prirode uključi u svaki kadar: reka, nebo, more, drveće... Još nije skupila hrabrosti da krene u opservaciju ljudi oko sebe, ali ta tema veoma je privlačni. Kaže da ljudi uvek nekako ima previše i ne ume da izdvoji pojedinca koji bi bio glavni akter jedne priče.

Oduševljenost nagradom ("Epson" fotoštampač) Nina nam je najbolje demonstrirala donevši u redakciju knjigu sa svojim odštampanim fotografijama. Veliko priznanje na konkursu, kao i nagrada, podstakli su je da se mnogo ozbiljnije bavi fotografijom i sada joj je primarni cilj da unapredi znanje. Nina je samouka i sve što zna o fotografiji naučila je kroz praksu i na Internetu, a smatra da je digitalna tehnologija neuporedivo lakša od analogne (s kojom takođe ima iskustva). Fotografije minimalno obrađuje u računaru (oštrinu, kontrast i ponekad boje) jer je, pre svega, zanima fotografija kao dokument jednog specifičnog trenutka kojem nije potrebna naknadna intervencija.

Za nastanak fotografije, smatra Nina presudna je ideja fotografa, dok je fotoaparat samo produženo oko fotografa.

I. BREZOVAC

Fotografski lov

Lovačko društvo iz Novog Miloševa primilo je, 22. marta, neuobičajene goste – fotografe. Priča ne bi bila toliko zanimljiva da tog dana u lovištu nije bilo toliko lovaca, a nijedna puška!

"Na putu", fotografija Tadaši Nagai

Vladimir Marković, Imre Szabó, a poseban gost bio je Njegova ekscelencija Tadaši Nagai, ambasador Japana. Iako tako nešto ne bi smelo biti zamerka, čini nam se da su organizatori pozvali veliki broj gostiju tako da za pravi foto-lov nije bilo previše mogućnosti, ali moramo napomenuti da nema fotografa koji nije pronašao neki zanimljiv motiv. Kroz fijuk vetra koji je tutnjao banatskom ravnicom

Prešednik Komisije za foto-lov Lovačkog saveza Srbije Jaroslav Pap organizovao je prvi foto-lov u Srbiji. Pored pedeset gostiju, bilo je tu i puno lovaca, lovučvara, mladih i uopšte svih ljubitelja prirode, posmatranja i fotografisanja životinja u divljini. Na prvom foto-lovu učestvovali su i Tomislav Peternek, Jovan Lakatoš, Jovan Vajdl,

čuli su se zvuci zatvarača mnogobrojnih fotografskih sprava: od ozbiljnih D-SLR fotoaparata, pa sve do mobilnih telefona. Na terenu je predstavljena i specijalizovana oprema firme "Nikon": najnoviji modeli D-SLR fotoaparata i "teški" teleobjektivi, među kojima je posebna zvezda bio Nikkor 400 mm, f/2,8. Prvom foto-lovu prisustvovali su i predstavnici kompanije "Swarovski optic", koji su promovisali

Lokalitet Arača, fotografija Darko Dozet

"Ambasador Japana Tadaši Nagai na čeki", fotografija Imre Szabó

svoj konkurs Digiskopije – fotografisanje malim digitalnim fotoaparatom montiranim na teleskope pomoću posebnog adaptera. Do odredišta, lokaliteta Slano kopovo, posetio ci su prevezeni terenskim vozilima i traktorima s prikolicama jer je teren na trenutke bio zaista težak, pogotovu kada se na kraju izleta stuštila jaka kiša. Nekoliko manjih pehova koje se svode na kvar traktora, zaglavlivanja na raskvašenim livadama i loše vreme, niko nije shvatio kao nešto loše već kao deo avanture. Nakon svega započelo je druženje u prelepom Lovačkom domu, razmena iskustava, ali i ideja za buduća druženja gde je jedini trofej kojim se ovi posebni lovci mogu pohvaliti dobra fotografija. Kako su nam domaćini rekli (a nadamo se da nije bilo samo iz pristojnosti), gosti su bili kakvi se samo mogu "poželiti", a i nama se svidela ideja i organizacija manifestacije, pa s nestrpljenjem očekujemo poziv za nov foto-lov. M. A.

Jovan Lakatoš i Jaroslav Pap objašnjavaju značaj i specifičnosti Slanog Kopova

PERLEZ – SAKULE – IVANOVO – BANATSKI BRESTOVAC

Veliki foto-vikend

28, 29. i 30. mart 2008.

Perlez je, u petak, 28 aprila, bio mesto okupljanja fotografa koji su želeli da prisustvuju otvaranju izložbe crno-belih fotografija Steve Sekerića. Ispred Doma kulture u ovom lepom vojvodanskom selu okupila se ekipa koja će sledeća tri dana provesti zajedno. Steva Sekerić jedan je od onih autora koji je iznad svega zaljubljen u ravnicu i u njoj pronalazi motive – prvenstveno ljude s

"Seoba", Steva Sekerić

kojima se druži – i kao pravi "Laloš" natenane ih fotografiše. Izložbu postavljenu u prostoru Doma kulture otvorio je Milan Živković, uz konstataciju da je istovremeno i dobro i loše što su fotografije uredno datirane. Dobro je zbog istorije, a ne valja zbog utiska, jer bez poznatih datuma ovi prizori izgledaju vanvremenski. Ono što je snimljeno na nekom banatskom "šoru" pre nekoliko meseci izgleda kao da je mnogo starije, i obrnuto. Deo "krivice" za takav utisak je i Stevina umešnost da svojim delima udahne dah piktorijalizma i da snimljene likove odvoji od vremena.

Sledeće jutro fotografi su proveli tragajući za motivima po Perlezu, a oko podneva otišli su do Sakula, sela u kome se održavao stočni vašar i sada već tradicionalna trka magaraca. Ujedno se i broj fotografa povećao jer je u Sakule pristiglo još znatiželjnika, pa je tako bilo situacija da pojedine scene snima i po pedeset fotografa. Kome je šta uspeo, ostaje da vidimo na izložbama koje slede. Posle tradicionalnog ovčijeg gulaša "čobanca", zaputili smo se ka Ivanovu u kome je sutradan, 30. marta, održan treći foto-safari. U Domu kulture (a i okolnim kafanama) okupilo se skoro dvesta posetilaca koji su pre šetnje ovim selom mogli da pogledaju izložbu nastalu od fotografija snimljenih tokom škole koja je proteklih meseci održana u Ivanovu, zatim izložbu foto-opreme preduzeća "BM Foto" i izložbu fotografija Borka Milovanovića "Ljudi i život Pančeva".

A u popodnevnom satima, sada već poprilično narasli fotografski konvoj uputio se ka Banatskom Brestovcu, gde je u Vatrogasnom domu bila postavljena izložba Tomislava

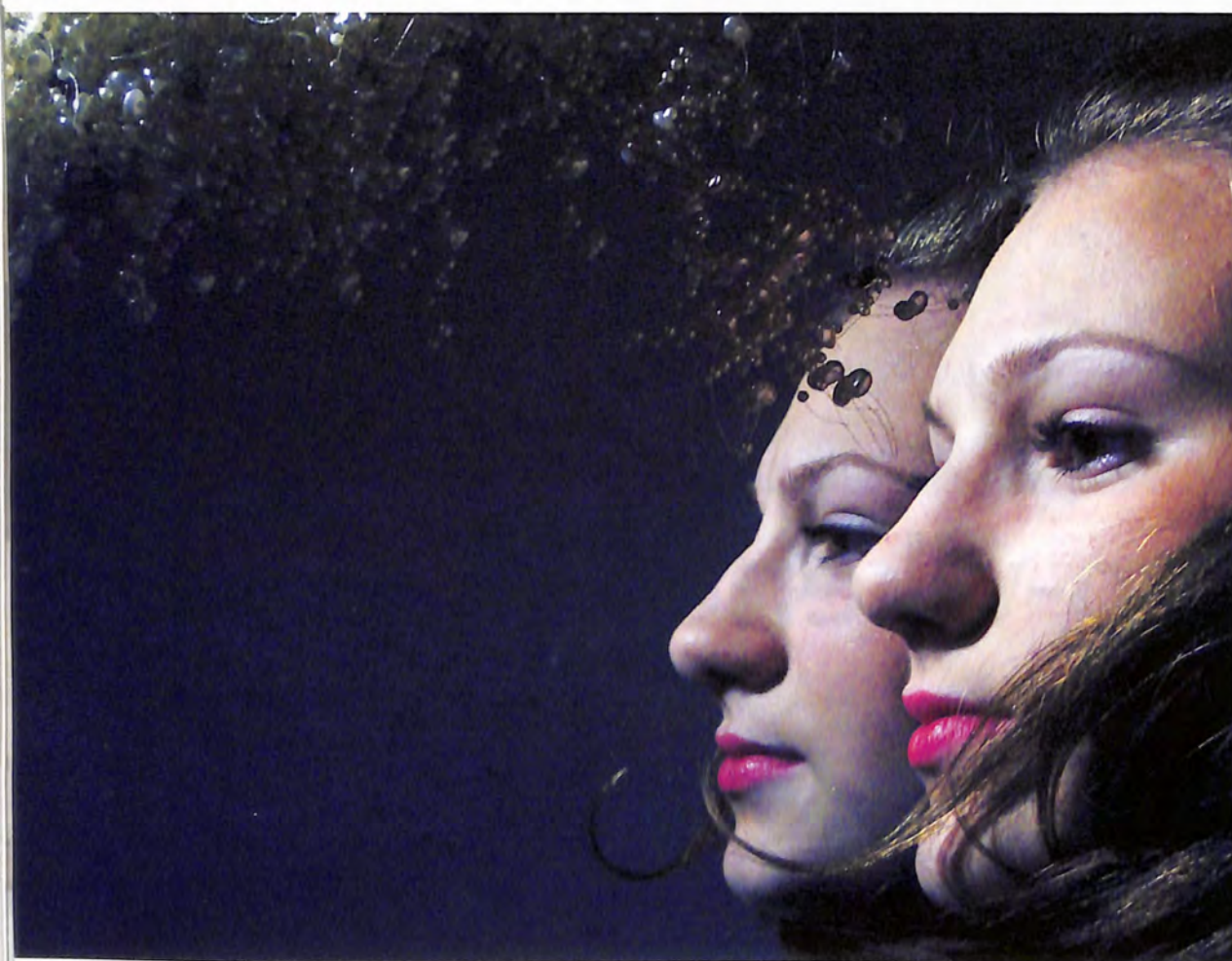

"Život i ljudi Pančeva", Velibor Borko Milovanović

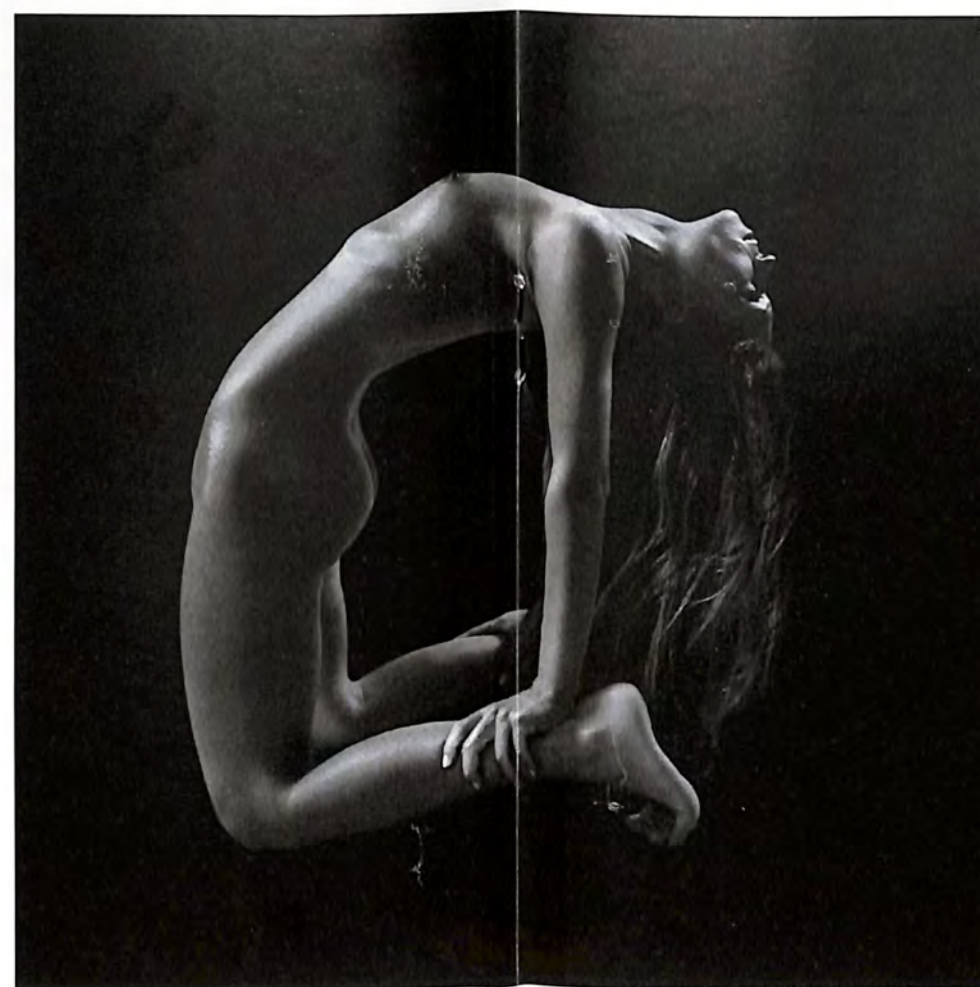
Peterneka "Život". Sala je bila suviše mala da u nju stanu svi fotografi koji su došli da vide izložbu klasičnih crno-belih fotografija i prisustvuju promociji mini-monografije koju je izdalo preduzeće "Helicon". Izložbu je otvorio Vuk Bojović, koji se osvrnuo na rad našeg fotografskog doajena i značaj ovakvih manifestacija van uobičajenih izlagačkih mesta. Nakon svega izgledalo je kao da je svima žao da se rastanu, pa je druženje u Brestovcu potrajalo do dugo u noć. Šta još reći nego poželeli da ovakvih dešavanja bude što više, jer najlepší deo bavljenja fotografijom jeste upravo druženje. M. A.

Detalj s otvaranja izložbe Tomislava Peterneka u Banatskom Brestovcu

Ivana Mihajlović, "Odrzi"

Maja Arandelović, "Akt U1"

Dejan Pavlović, "Pandorin uslov"

FOTO-KLUB PARAĆIN

Nezaobilazni Paraćinci

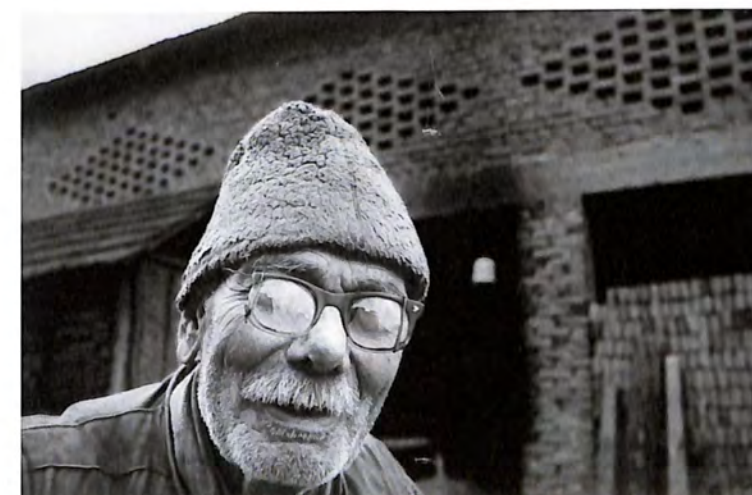
Nakon kraće pauze nastavljamo priču o foto-klubovima koji postoje u našoj zemlji, ali se istovremeno ističu radom i zaslužnim uspesima. Jedno od takvih udruženja jeste i Foto-klub "Paraćin"

Osnovan pre 35 godina, Foto-klub "Paraćin" je kroz svoju istoriju postao mesto gde se članovi upoznaju s fotografijom, ali, što je mnogo važnije, nauče kako da ovu umetnost iskreno vole. Preko 3.000 članova prošlo je kroz klub i njegove izlagačke aktivnosti i ostavilo manji ili veći trag u jugoslovenskoj i srpskoj fotografiji. Klub je uspešno organizovao i dve republičke izložbe fotografija – 1979. i 1992. godine, a poslednjih godina Paraćinci su konstantno na listama najuspešnijih autora i klubova. I pored svih dobro poznatih problema s organizacijom fotografskih manifestacija, uspevaju da svake godine, u okviru Dana fotografije, organizuju jedinstvenu izložbu po pozivu. Na ovogodišnjoj, sedmoj po redu, izložbi učestvovali renomirani autori i majstori fotografije naše, ali i svetske fotografske scene. Kada pogledate bilo koju od manifestacija organizovanu kod nas, videćete da je veoma teško "izbeći" Paraćince. Vedra i uvek dobro raspoložena ekipa svoj entuzijazam prenosi na ostale tako da je vidljivo da su "do ušiju" zaljubljeni u fotografiju, koja je neraskidivi deo njihovih života. Okosnicu rada ovog kluba čini ekipa nezaobilaznih i iznad svega uspešnih izlagača:

Slobodan Simić, Dejan Pavlović, Dragan Ivić, Zoran Purger i Maja Arandelović, a u stopu ih prate: Marko Risović, Slobodan Štetić, Božo Šćepanović, Veselin Romčević, Bogdan Dinić, Ivana Mihajlović, Goran Čosić, Dejan Jovanović i Ivan Paunović.

Svako od pojedinaca iz ove grupe ima ili gradi svoj prepoznatljiv stil tako da kada pogledate bilo koju izložbu, lako možete prepoznati koje fotografije pripadaju Maji, koje je smislio i na jedinstven način uobličio Dejan (jedan od učesnika nedavno završene izložbe "Fantastika u srpskoj fotografiji", održane u "Artgetu"), a koje su nastale kao posledica zapažanja i razmišljanja Zorana, Slobodana, Dragana, Marka... Šta još reći o ovoj ekipi uspešnih i kreativnih autora a da se ne može pronaći u katalozima ili videti na izložbama? Pa, možda još to da su uvek spremni za saradnju, druženje, ali i nesebično deljenje svojih iskustava s novopridošlim članovima koje uporno pokušavaju da "zaraze" i pretvore u ljude čiji stav nije jednostavno definisati jer istovremeno predstavlja hobi, zanimanje ili životni put. Nasuprot tome, vrlo ga je lako i jednostavno opisati jednom reči – fotograf.

MILAN ŽIVKOVIĆ

Slobodan Štetić, "Ceda"

Bogdan Dinić, "Sigurnost"

Dragan Ivić, "Venecija"

Zoran Purger, "Priče iz Helade"

Zoran Purger, "Buderus"

Slobodan Simić, "Svetlost i tama"

Božo Šćepanović, "Jesen"

Rešenje za važne poslovne odluke

AB Soft poslovni informacijski sistemi

- Savremeni ERP informacijski sistem
- Upravljanje ljudskim resursima
- Proverena platforma – MS SQL Server
- .NET integracija (web, mobile, ...)

Uz kupovinu našeg
poslovno informacionog sistema
dobijate po posebno povoljnim uslovima:

- Small Business Server Premium 2003 R2
- Windows Server Standard 2008
- SQL Server Standard 2005

Microsoft
GOLD CERTIFIED
Partner

ABSoft

Gospodara Vučića 21 • Beograd • tel: +381(11)38.11.500 • www.absoft.co.yu • office@absoft.co.yu

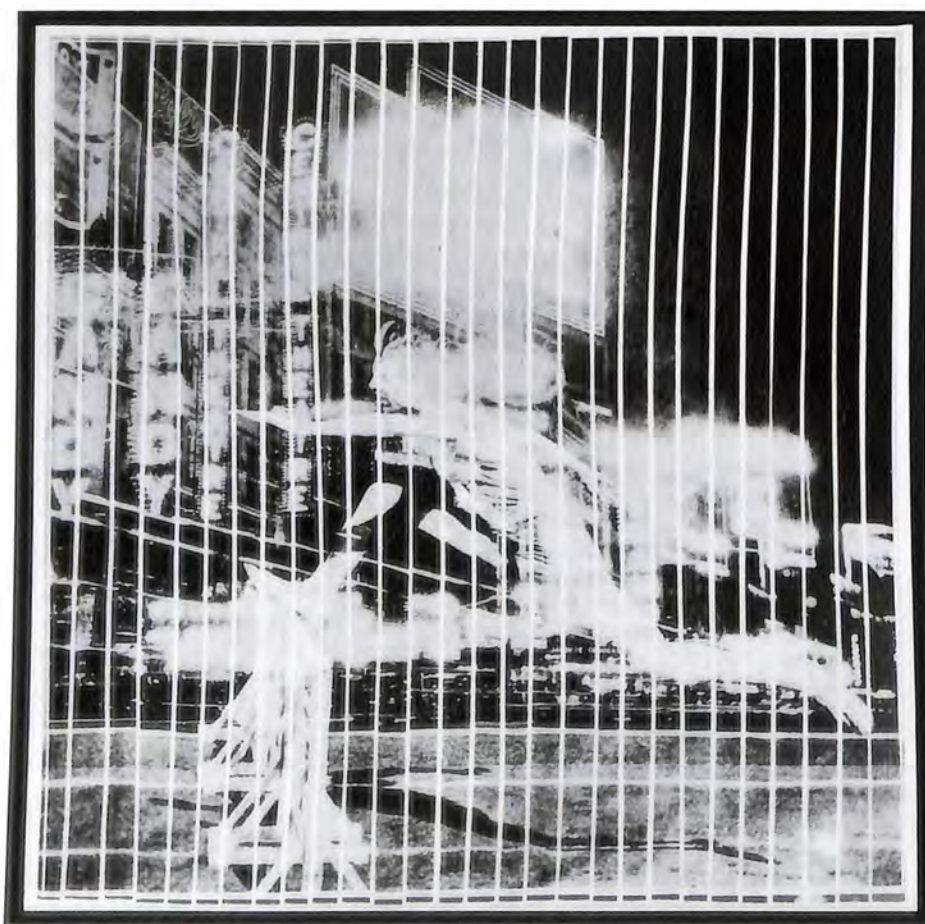
FOTOGRAFIJA I AVANGARDA – IV DEO

Konstruktivizam

Nakon Oktobarske revolucije ruski umetnici aktivno su učestvovali u izgradnji i oblikovanju novog društva. U tu funkciju stavljeni su i svi vidovi njihovog stvaralaštva: fotografija, tipografija, geometrijski oblici i forme

Fotografija Ela Lisitckog (El Lissitzky) pod nazivom "Konstruktor" (1924) na prvi pogled ne predstavlja ništa drugo do autoportret umetnika. Međutim, kolažno-montažnim načinom izrade, geometrijskim formama, tipografijom i prisustvom tehničkog instrumenta kao što je šestar, predstavlja najbolji uvid u ulogu koju su, kako umetnici, tako i neklasični mediji izražavanja, imali nakon Oktobarske revolucije. Aktuelna dešavanja, kao i shvatanja u evropskoj umetnosti, nisu bila strana protagonistima ruske umetničke scene. Najbolji primer su radovi nastali pod uticajem kubizma i futurizma slikara Kazimira Maljevića (Kasimir Malevich), kao i izložbe koje su se u godinama pre revolucije održavale u Moskvi i Petrogradu.

Revolucija je stvorila nov duh, drugačiju klimu, pokrenula neka nova pitanja i teme. Pored Ela Lisitckog, jedan od vodećih umetnika ruske avangardne umetnosti, Aleksandar Rodčenko (Alexander Rodchenko), bio je vatreni pobornik stava da umetnost ne treba da pokreće maštu i čula, već da istražuje formu, kompoziciju, materijale, ali ne iz slikarskog već isključivo industrijskog aspekta. Po Rodčenko, umetnost i umetnik morali su, na prvom mestu, da brane revoluciju i da razvijaju umetnost širom Rusije. Drugim rečima, umetnost je morala da bude dostupna širokim narodnim masama, a ne samo privilegovanim pojedincima. Tu ulogu nisu mogli da iznesu klasični mediji (slikarstvo, skulptura), već mediji tehničkog porekla, kao što je fotografija. Tehnike razvijane

El Lissitzky, "Trkač u gradu", oko 1926

Alexander Rodchenko, "Portret majke", 1924

evropskim avangardnim pokretima kao što je fotomontaža, zatim i fotogrami, isključivo su korišćene za dizajn časopisa, plakata, novina, knjiga. Uticaj nemačkog dadaističkog pokreta, kao i časopisa koji su zastupali savremenu nemačku fotografiju (*Die Dame, Moderne Illustrierte Zeitschrift, Junge Welt*), vidljiv je u radovima Aleksandra Rodčenko. Fotografijama isečenim iz novina i časopisa, ili preuzetim od drugih fotografa, Rodčenko je gradio neobične, ponekad izrazito simboličke kompozicije i predstave. Neke je objavljivao u časopisima *Kino-fot* i *LEF* (Left Front of the Arts, koji je osnovao pesnik Vladimir Majakovski), dok su mu druge poslužile kao ilustracije za zbirku pesama "Pro Eto" Majakovskog i plakata za čuveni film "Oklopnjača Potemkin" (1925). Sigurno najmonumentalniji projekat El Lisitcki uradio je za Ruski paviljon na Svetskoj izložbi "Pressa" u Kelnu. Tavanicu, kao i zidove paviljona, Lisitcki je prekrrio fotomontažama gigantske veličine napravljenim od novinskih fotografija. Za razliku od Rodčenko koji je sve do sredine dvadesetih godina prošlog veka uglavnom radio montaže, Lisitcki je paralelno s montažama radio i fotograme. Godine 1924. radi čuvenu seriju fotograma, takozvane kompozicije, na kojima se pored čipki i poluprovodnog materijala nalaze obični svakidašnji predmeti: "Kompozicija sa kleštima", "Kompozicija sa kašikom". Iste godine fotogram zajedno s tipografijom koristi u dizajnu reklame za firmu mastila "Pelikan". U domenu fotomontaže i uglavnom za potrebe dizajna plakata stvarali su i Kazimir Posadecki, Anatoli Belski (Anatoly Belsky) i umetnik litvanskog porekla Gistav Klutsis (Gustav Klutsis). Rane radove kao što je "Totalna elektrifikacija zemlje", iz 1920. godine, na kojoj je prikazana Lenjinova figura, Klutsis je radio kombinacijom fotografije i slike. Nešto kasnije,

EL LISICKI (1890, PORTČNOK – 1941, MOSKVA)

Lazar Markovič ili El Lisitcki po obrazovanju je bio arhitekta. Studirao je na Politehničkom institutu "Riga". Godine 1919. odlazi u Vitebsk u umetničku školu gde paralelno

El Lissitzky, "Kompozicija sa kleštima", oko 1924

predaje i radi litografije za dečje knjige. Dve godine kasnije odlazi u Berlin gde radi kao ruski kulturni amabasador i pokreće časopis *Stvar* (*Vesc*). U Evropi ostaje sve do 1925. godine, a po povratku u Moskvu postaje član ASNOVA (Asocijacija novih arhitekata) i profesor u školi sličnoj nemačkom Bauhausu, Vkhutemas, i pokreće umetnički projekat PROUN (Projekat utvrđenja novog). Za razliku od Rodčenko, El Lisitski prihvatio je ideje i praksu Bauhauusa i De Stijla, a pored fotograma u neke od najpoznatijih radova spadaju poster za rusku izložbu u Cirihi, fotomontaža "Trkač u gradu" i propagandni poster nastao početkom Drugog svetskog rata, koji se ujedno smatra i njegovim poslednjim delom.

uglavnom pod uticajem Ela Lisitckog, radi fotomontaže "Transport i" "Proleterska brigada". Ni u klasičnoj crno-beloj fotografiji umetnici se nisu pridržavali ustaljenih normi i pravila. Krupan kadar, neobični uglovi snimanja, davali su Rodčenkovim fotografijama kao što su "Portret majke", "Vladimir Majakovski sa cigarom" (1924), "Dinamo klub" specifičan izgled. Pored njega, odlične fotografije, karakteristične po dinamičnom kontrastu svetlosti i senke, radili su Boris Ignjatovič (Boris Ignatovich) – "Lenjigradski dokovi", snimljeni iz aviona, i "Fabrički prozor", obe iz 1929. godine, i Georgij Petrusov (Georgi Petrussov) – "Branu" i "Vojnici sa šlemovima" (1935). Nekoliko godina pre nastanka Petrusovih fotografija stvari su počele da se menjaju.

Rodčenko je započeo poslednji veliki projekat na fotomontažama i fotografijama Belomorskog ili Staljinovog kanala. Neke od njih objavio je 1933. godine u časopisu *USSR in Construction*. Zlatno doba konstruktivista polako počinje da jenjava, a umesto njega dolazi socijalistički realizam. Slučajnost ili ne, gašenje konstruktivizma pada gotovo u isto vreme sa zatvaranjem čuvene Bauhaus škole u Nemačkoj.

JELENA MATIĆ

Literatura:

1. Michael Frizot, A New History of Photography, Konemann, 1998.
2. Mary Warner Marien, Photography – A Cultural History, Laurence King, 2002.
3. Liz Vels, Fotografija, Clio, Beograd, 2007.
4. Graham Clark, The Photograph, Oxford History of Art, Oxford University Press, New York, 1997.

ALEKSANDAR RODČENKO (1891, PETROVGRAD – 1956, MOSKVA)

Vajar, slikar i grafički dizajner. Od 1910. do 1914. godine studirao je na Umetničkom koledžu u Kazanu. Studije nastavlja u Stroganof umetničkoj školi i Institutu u Moskvi. Tada radi prve slike pod uticajem Kazimira Maljevića i supermatizma. Početkom dvadesetih godina prošlog veka bio je jedan od glavnih učesnika u reorganizaciji umetničkih škola i muzeja. Između ostalog, osnovao je Kulturni institut "Inkhuk", radio kao profesor u Školi za tehnološku umetnost i učestvovao na izložbi "5x5" i konstruktivističkoj izložbi u Berlinu. Godine 1925. dobija počasnu nagradu na međunarodnoj izložbi "Umetnost i industrija" u Parizu. Od 1933. godine radi kao fotožurnalista, a zatim i kao organizator fotografskih izložbi.

Alexander Rodchenko, "Vladimir Mayakovski sa cigarom", 1924

Izuzetna ponuda firme
Swarovski Optik

Swarovski Optik teleskop
u kompletu sa Swarovski
Optik stativom

Od 3. marta do 30. juna svako ko kupi Swarovski Optik teleskop sa okularom 20-60XS dobiće na poklon odgovarajući stativ sa kojim će imati savršen sistem za posmatranje prirode i divljih životinja na neverovatno malim udaljenostima pa sve do beskraja.

Ponudu je moguće realizovati kod odabranih Swarovski Optik trgovina dokle god bude trajala zalih. Za dalje informacije koristite: www.swarovskioptik.com

Za sve ljubitelje digiskoping fotografije: Takmičenje u najboljoj fotografiji napravljenoj sa teleskopima Swarovski Optik „Digiskoper 2008 godine“ je već uveliko započelo i trajeće do 30.09.2008 godine. Odaberite i pošaljite nam svoju najbolju fotografiju i osvojite neku vrednu nagradu. Sva obaveštenja ćete naći na: <http://digiscoping.swarovskioptik.com>.

SWAROVSKI
OPTIK

Prva srpska fotografija u boji

Tvorac naše prve fotografije u boji bio je dr Đorđe M. Stanojević (Negotin, 1858 – Pariz, 1921), fizičar, astronom, profesor i rektor Beogradskog univerziteta. Uz to, uveo je struju u Beograd, Užice, Čačak i Leskovac. Raznovrsna delatnost svrstava ga među pionire u mnogim oblastima fotografije: istorijske i etnološke, dokumentarne, astronomske, ali i teorijskih i organizacionih problema, jer je bio učesnik Međunarodnog kongresa za opštu fotografiju u Briselu, 1891. godine. Od posebnog značaja je njegova knjiga "Srbija u slikama", prva fotomonografija kod nas, u kojoj je na svojim fotografijama prikazao istorijske spomenike, seosku arhitekturu i karakteristične predele. Iste fotografije izlagao je na Balkanskoj izložbi u Londonu, 1907. Stanojević je studirao u Francuskoj gde je, pored ostalih, upoznao i budućeg nobelovca Gabrijela Lipmana, jednog od pionira fotografije u boji, koji ga je zainteresovao za tu oblast. Ali, prva Stanojevićeva fotografija u boji "Ciganče s violinom" nije rađena po Lipmanovom metodu, nego po metodu koji je u istoriji foto-

Malo je poznato da je prva srpska fotografija u boji nastala 1907, iste godine kad je prvi praktično primenljiv postupak za snimanje u boji iznet u prodaju

razvija (proces obrtanja), čime se dobija vrlo gust dijamantni pozitiv sastavljen od tačkica osnovnih boja. Dobijena slika gleda se u projekciji, ali može se i štampati postupkom odvajanja boja, a tada na papiru ima efekat tačkasto mešanih boja, kao u pointilističkom slikarstvu.

Nisu rasvetljeni svi detalji u vezi s nastankom te naše fotografije u boji. U literaturi stoji da je Stanojević prilikom prikupljanja pretplatnika za svoj foto-album "Srbija u slikama", 1901, najavio i da će, osim crno-belih, objaviti i četiri obojena snimka, ali to ne treba smatrati nagoveštajem prave fotografije u boji (budući da ona u tom trenutku ne postoji u svetskim razmerama). Po svemu sudeći, reč je o mašinski, ili ručno bojenim crno-belim snimcima, kako se to tada praktikovalo, na primer na kolorisanim razglednicama.

Budući da često boravi u Parizu i već deceniju-dve ima saradnju s tamošnjim naučnim krugovima, pa i fotografskim, Stanojević je među prvima nabavio autohrom ploče i isprobao ih. Tome daje podršku i jedan tekst estetičara Bogdana Popovića, objavljen 1907, u kome se izveštava da je profesor Stanojević "izradio prve fotografije u bojama", što možda upućuje na to da je dečak s violinom snimljen te godine. Podsećamo da se pod "izradom" te fotografije smatralo dobijanje dijapozitiva u boji radi projektovanja slike. Tek 1912. godine (kako nas obaveštava drugi tekst, iz pera Aleksandra-Saše Pavlovića), Stanojević je, u jednoj štampariji u Lajpcigu, izradio i pozitiv na papiru. Mi smo imali sreću da do sada vidimo tri istovetne kopije te slike. Mada kod različitih vlasnika, na poledini svake stoji istim rukopisom napisano: "Đorđe Stanojević, Dečak s violinom". Na jednoj godinu nije navedena, dok na drugoj stoji 1889, a na trećoj je 1904. Po svemu sudeći, to je pisano naknadno, i ne Stanojevićevom rukom, jer je godina u oba slučaja preuranjena (autohrom je izum braće Limijer iz 1904, a da je iznet na tržište tek 1907. godine, nakon trogodišnjih eksperimenata, beleži svaka tehnička istorija fotografije!).

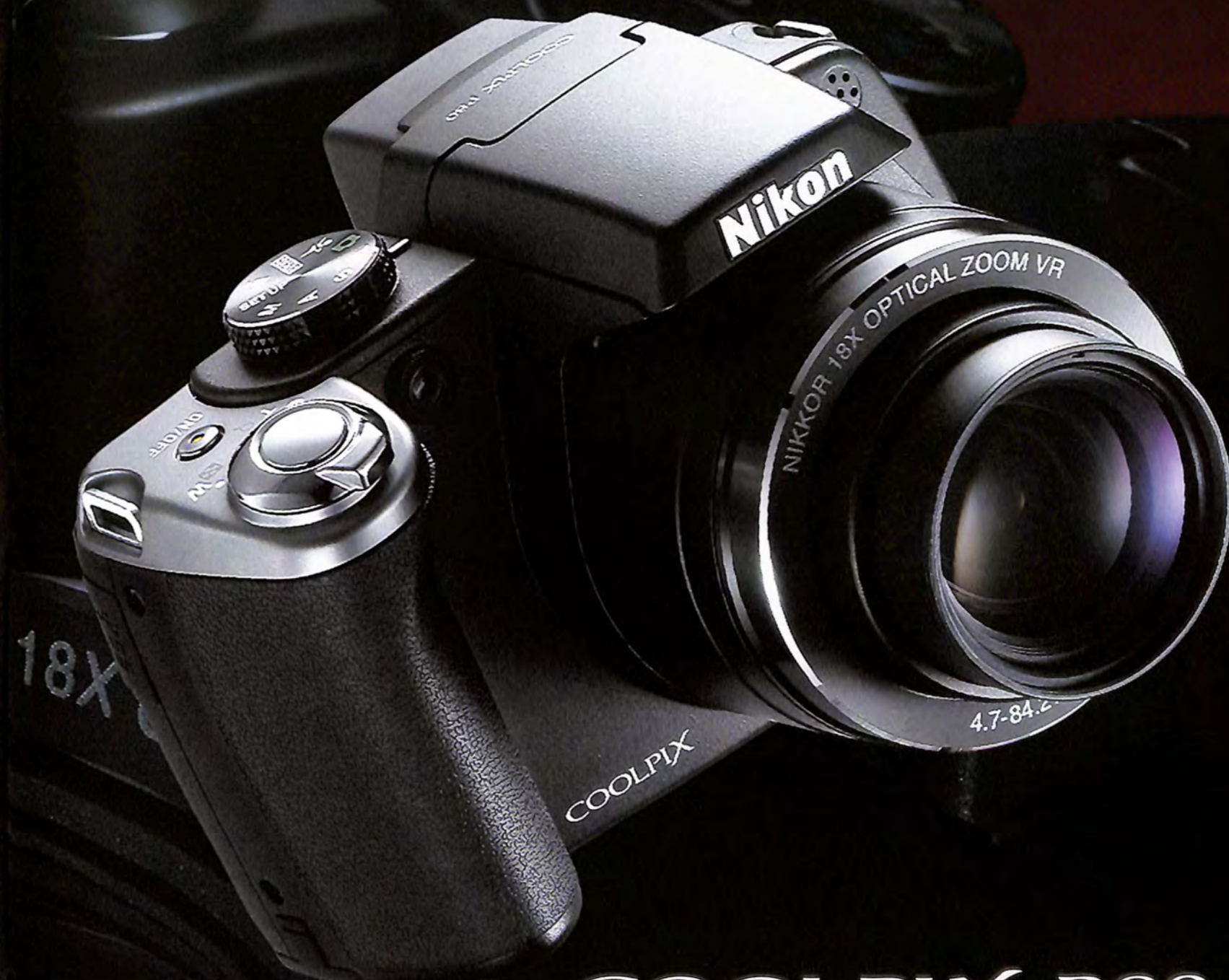
Zahvalni smo Petru Popoviću, kustosu Narodnog muzeja u Beogradu, koji nam je stavio na uvid i obradu primerak Stanojevićeve fotografije. Jednako tako ističemo da nas je najbolji znalac života i naučnog dela Đorđa M. Stanojevića, prof. dr Dragan Trifunović, uputio u neke do sad nepoznate detalje o toj temi. On je još pre tri i po decenije prvi upozorio na Stanojevićev veliki doprinos srpskoj fotografiji (vid. Dijalektika, br. 1, 1973. Profesor nam je otkrio da se u njegovom posedu nalazi i trobojna priprema za "Ciganče s violinom", ali originalnu matricu (autohrom dijapozitiv u boji) ne pominje. Time se otkriva jedno veliko i zanimljivo polje naše fotografske istorije, u kome ima još mnogo toga da se istraži i rastumači.

GORAN MALIĆ

grafije poznat pod nazivom – autohrom. Gledano tehnološki, autohrom se sastojao od staklene ploče koja je prevučena mikroskopski sitnim zrnima krompirovog skroba obojenim u zeleno, plavo i crveno. Preko zrnaca naliva se tanak sloj panhromatske emulzije za crno-belu fotografiju. Prilikom fotografisanja eksponira se kroz stranu ploče suprotnu od emulzije, to jest, svetlost najpre prolazi kroz obojena zrnca, koja tada služe kao filteri za boje. Posle prvog razvijanja ploča se izlaže svetlosti i ponovo

FOTOGRAFIJA U BOJI: ĐORĐE M. STANOJEVIĆ, "DEČAK SA VIOLINOM"

COOLPIX P80

Kompaktni profesionalac

18x optički zum | 10.1 efektivnih megapiksela | optička stabilizacija slike ISO do 6400 | 2.7 inča LCD | elektronsko tražilo | Face-priority AF, In-Camera Red-Eye Fix i D-Lighting

www.refot.com

At the heart of the image

BALKAN photocontest br. 5

Prvih 1.000 članova!

Odlučili smo da ovaj put napravimo rezime prvih osam meseci postojanja BPC-a

BALKAN photocontest počeo je krajem avgusta 2007. godine na adresi: www.balkanphotocontest.com, kao deo međunarodnog sistema PhotoContest. Za prvih osam meseci okupili smo 1.000 članova, fotografa i ljubitelja fotografije, različitih godina, iskustva i opredeljenja, iz Srbije, Crne Gore i Makedonije, ali i iz mnogih drugih zemalja. U lične galerije članovi su uneli oko 16.000 fotografija; održano je 35 tematskih takmičenja, a u konkurenciji je bilo i do 100 fotografija. Čak 70.000 komentara i 50.000 ocena najbolji su pokazatelj izuzetne aktivnosti na BPC. Svakodnevna druženja članova na stranicama BPC-a, prerasla su u okupljanja uživo, pa čak i u zajedničke fotografske akcije. Počele su pripreme za veliko okupljanje članova BPC-a i HRPC-a, a u jednom od narednih brojeva našeg časopisa pokazaćemo vam kako je ono proteklo.

BALKAN photocontest nije samo mesto upoznavanja i zabave – na ovim stranicama se svakodnevno se obavlja velika razmena fotografskih znanja, tako da je ovo idealno mesto za svakoga ko želi da napreduje u fotografiji. U to se možete lako uveriti – pogledajte galerije autora koji su predstavljeni u izboru meseca marta i uporedite njihove radove iz perioda njihovog ulaska na BPC s ovim koje smo izložili...

Najveća izložba fotografija na Balkanu je dostupna i vama koji još uvek niste postali deo zajednice BPC. Dodite na naše stranice i uživajte u dobrim radovima. Učlanite se, i vrlo brzo ćete shvatiti zašto stotinama fotografa ne može proći nijedan dan bez BPC-a. A ako želite da napredujete – možda ćete uskoro osim svoje internet-prezentacije organizovati i samostalnu izložbu, ili će iz krajeva sveta gde ne poznajete nikoga dolaziti

ponude za otkup vaših fotografija. Nedostižni snovi se ostvaruju upravo nekim našim članovima...

Vidimo se na Bpc-u!

Tema – "Fotoprica", "Hrabro srce"

Tema – "Panning", "mica"

Tema – "Lako", "Cekajući vetar"

Tema – "Godisnja doba", "morning sun"

Tema – "Dvobojna fotografija", "revolucionarna"

Tema – "Macro", "Aplauz"

Tema – "Reklamirajte Bpc", "BALKANPHOTOCONTEST"

"Saman", "lazar"

"RedHouse", "Delta"

"Biciklista", "LeDenA"

"Drugari", "scorpio"

GALERIJE FOTOGRAFIJA
Najbolje fotografije za mart

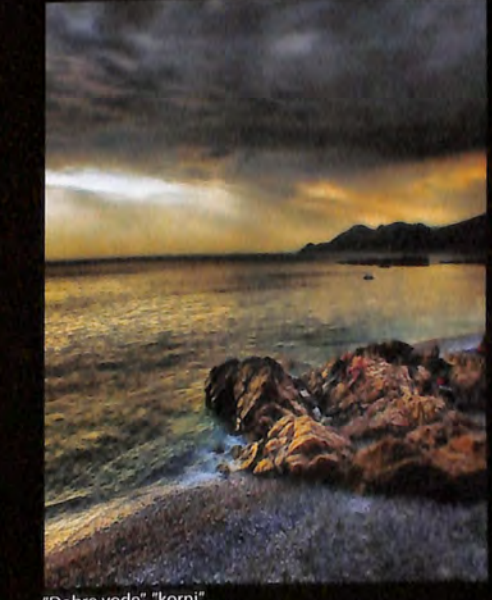
"M", "Grafica1602"

"Tea", "lja"

"Violoncellistkinja", "drbach"

"Dobre vode", "korni"

SIGMA AKCIJA

345
18-200mm F/3.5-6.3 DC OS

390
18-50mm F/2.8 EX DC MACRO

285
17-70mm F/2.8-4.5 MACRO

GENERALNI UVOZNIK

Josipović Trade d.o.o
011/217-6139, 318-1295
Gen. Mihajla Nedeljkovića 33
Novi Beograd
www.josipovictrade.co.yu

OVLAŠĆENI PRODAVCI

AXELFOTO d.o.o
011/361-75-52
Sarajevska 86
Beograd
www.axelfoto.com

BM FOTO d.o.o
011/311-99-88
Bul. AVNOJ-a 12z/5
Novi Beograd
www.bmfoto.co.yu

FOTO OPREMA d.o.o
011/3391-551
Francuska 42
Beograd
www.foto-oprema.com

Nepregledne reke vozila i pešaka prepliću se u nekom haotičnom stanju, čuje se buka automobilskih sirena i graja naroda koji veći deo dana provodi na ulici...

Daka, nešto sasvim drugačije

IVAN STANIĆ

Posmatrao sam ulična dešavanja dok sam se polako probijao kroz jutarnju saobraćajnu gungulu od hotela do radnog mesta u poslovnoj zgradi. Veliki broj uličnih prodavaca voća i druge hrane, sa improvizovanim pokretnim tezgama, zaokupljeni su usluživanjem još većeg broja prolaznika koji svoj omiljeni obrok gustiraju čučajući na pločniku, čineći tako gužvu još većom. Grupe

prosjaka čekaju na svakom uglu i pažljivo provlače kolica sa svojim obogaljenim rodacima između kolona sporovozećih automobila. I kao da se oko njih ništa posebno ne dešava, mladi poslovni ljudi u brzom hodu, s rukama punim najnovijih izdanja iz sveta ekonomije i biznisa, upotpunjavali su ovo jutarnje šarenilo, ovo kolektivno gmižuće, pulsirajuće, ključajuće biće zvano Daka, glavni grad Republike Bangladeš.

fotografisani. Meni, odraslom u sredini gde svako gleda svoj posao i brine svoju brigu, ipak je bila potrebna određena psihička priprema. Duboko sam udahnuo i, naoružan dobrim raspoloženjem, strpljenjem i vernim pratiocem, fotoaparatom, zakoračio u drugi svet. Moja bledolika i, za njihove pojmove, krupna pojava, nije dugo ostala neprimetena i, kao što sam se i nadao, radoznalost i želja da vidim i upoznam bila je višestruko nagrađena. Prolaznici, radnici, prodavci, svi su raspoloženo pozirali, osmehivali se, dobacivali, rukovali se i ponosno pokazivali svoju robu ili umeće. Zvukove automobilskih sirena, kojih u ovim uskim ulicama gotovo i nema, zamenila su

nebrojena zvonca napadno ukrašenih rikši. Bilo je to nezaboravno iskustvo. Nema te gužve, te vrućine ili kiše, tog neprijatnog mirisa, koji bi me oterali s ulica toga dana. Neumorno sam pritiskao okidač, tražio interesantna i karakteristična lica.

Put nas je doveo do dokova na reci Buriganga. Tokom priprema za ovaj izlet posmatrao sam satelitske snimke i na reci primetio veliki broj duguljastih objekata haotično raspoređenih u svim pravcima. Pomislio sam – ma nije moguće da je i na reci takva gužva. Kada sam ušao na dokove, nisam mogao da odolim a da se od srca ne nasmejem. Dugo sam s oduševljenjem

Dobro sam se informisao i za fotografisanje odabrao najstariji deo grada, takozvanu Staru Daku, koja je ujedno i najgušće naseljeno i najsiromašnije područje grada. Iako mom vodiču Šarifu nikako nije bilo jasno zašto želim da idem tamo, a ne, na primer, da vidim modernu zgradu parlamenta ili predsedničku palatu, slegao je ramenima i pristao da se prošetamo uskim i prenatrpanim ulicama starog grada.

Odlučio sam da se prvo malo provozamo ulicama, kako bih se upoznao s okolinom, kao i da bih prikupio hrabrost za ono što me na tim ulicama čeka. Ne, nije u pitanju strah od nasilja. Naprotiv, znao sam da me čeka oduševljen prijem, gomila nasmešenih lica i buljuci razdragane dece željni da me dodirnu, da se pozdrave i fotografišu sa mnom i da budu

posmatrao nebrojene čamce kako "špartaju" rekom uzduž i popreko, veslače kako vešto manevrišu izbegavajući druge čamce i velike brodove i ljude koji su se odasvuda pojavljivali, neprekidno prelazili sa jedne obale na drugu, pa i živeli, radili i trgovali na samoj reci. Naravno, nisam odoleo i ušao sam u jedan čamac. Čamac, sam po sebi, nije ulivao veliko poverenje, ali kada bi sve bilo potpuno sigurno, ne bi ni blizu bilo tako uzbudljivo. "Gondolijer" je vrlo umešno izbegavao druge čamce, dok sam ja opasno narušavao ravnotežu premeštajući se sa jedne na drugu stranu da bih pronašao što bolji ugao za fotografisanje. Na drugoj strani reke čekalo me je još jedno veselo iznenađenje. Obala reke služila je kao javno kupatilo i servis za pranje veša. Naravno, očekivao bih tako nešto u ruralnom delu zemlje, ali kada malo bolje razmislím, ne vidim zašto bi oni svoje navike menjali i u gradovima. Tako su radili vekovima, tako rade i sada. Gomila dece veselo je skakala s čamaca i mostova, a cika, vriska, buka i graja nezaobilazni su pratioci u svim delovima grada, pa i na reci. Ja znam da mnoge ljude ove fotografije asociraju na bedu i sirotinju i tu ima puno istine, ali to je samo jedan deo priče. Obratite pažnju na osmehe na mnogim fotografijama. Prava istina je da ovaj narod i ne traži više od toga. Čista voda, dovoljno hrane i mesto za rad i spavanje gotovo je sve što im treba. Pored svega toga, oni imaju snage da se raduju, smeju i beskrajno su prijateljski raspoloženi prema strancima.

IVAN STANIĆ

Foto-oprema

Sve fotografije nastale su u septembru mesecu 2007. godine. Temperatura vazduha i vlažnost bili su veoma visoki što nikako ne prija nijednom fotoaparatu. Zbog čestih kiša fotoaparat sam morao da držim ispod jakne. Ipak, sva foto-oprema je vrlo dobro podnela takvo vreme. Koristim fotoaparat Canon EOS 350D i objektiv Canon EF-S 18-55 mm f/3,5-5,6. U nekim situacijama koristio sam Cokin polarizacioni filter kao i Cokin ND2 i ND8 gradualne filtere.

2

5

3 Vosonic TANK ZA FOTOGRAFIJE

Tajvanski "Vosonic" proizveo je veoma zanimljiv i prilično jeftin uređaj za odlaganje snimljenih digitalnih fotografija sa CF, MS, MS Duo, MMC i SD kartica, s velikim displejom dijagonale 3,5 inča na kome se mogu videti, kako fotografije u JPEG formatu, tako i one snimljene u RAW formatu, većine današnjih proizvođača digitalnih fotoaparata. U ovom uređaju, koji nosi naziv VP 5500, lako je izmenljiva baterija koja je kompatibilna Fuji NP-100 bateriji, a i hard-disk je, takođe, lako izmenljiv sa drugim SATA diskom od 2,5 inča. Prilikom prebacivanja podataka postoji potpuna kontrola ispravnosti zapisa i to pri brzini od 10 megabita u sekundi, preko UDMA protokola (to je oko 1,5 minuta sa pune CF kartice od 1 GB). Podaci se u samom uređaju mogu kopirati, premeštati iz jednog foldera u drugi, ili štampati direktno na štampačima s Pict Bridge protokolom ili, uslovno direktno, preko USB kabela. S računarnom se povezuje preko USB 2 protokola, a cena modela s diskom kapaciteta 160 GB iznosi oko 290 evra. Detaljnije pogledajte na: www.vosonic.com.

1

5 Sony NAJMANJI HD KAMKORDER

"Sony" je predstavio najmanji i najlakši kamkorder na svetu s punom HD rezolucijom. To je Handycam HDR-TG3, čije dimenzije su 32 x 119 x 63 mm, i ima samo 300 grama. Srce ove kamere jeste CMOS senzor od 4 miliona piksela i njime se mogu snimati i fotografije čija je puna rezolucija 2.304 x 1.728 piksela, a one se mogu fotografisati istovremeno dok se snima i film u punoj HD rezoluciji (1.920 x 1.080 piksela). Objektiv je desetostruki zum Carl Zeiss Vario Tessar ekv. 38 - 380 mm, uz napomenu da ova kamera u lepo dizajniranom titanijskom kućištu nema optički stabilizator slike. Displej ove kamere pokreće se u svim pravcima i ima dijagonalu od 2,7 inča. U radnjama bi trebalo da se pojavi krajem maja i to po preporučenoj ceni od 899 evra zajedno sa MS Pro Duo memorijskom karticom od 4 gigabajta. Detaljnije pogledajte na: www.sony.net/electronics/.

3

4

1 Kodak ŠTEDLJIVI ŠTAMPAČ

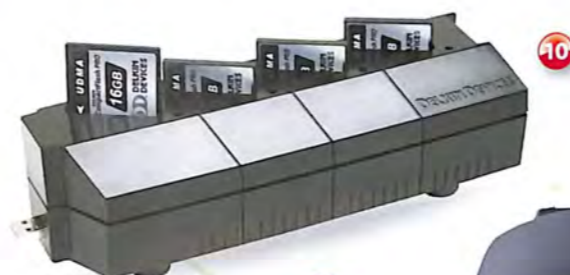
Najnoviji "Kodakov" uređaj "sve u jednom" koji je i štampač i skener (nije i faks!), s čitačem memorijskih kartica svih formata koji su danas u upotrebi, pojavio se na tržištu. Tvrdi se da u odnosu na slične uređaje koji imaju i slične cene, a to je 99 evra, troši znatno manje mastila, a da je kvalitet štampane fotografije na zavidnom nivou i, pri tom, znatno je brži od drugih. Proizvođač tvrdi da može da štampa 30 crno-belih ili 29 kolornih listova papira A4 formata, dok najbolje rezultate daje s formatom fotografija 10 x 15 cm. Softver ovog štampača popraviće boju lica na digitalnim fotografijama, a može da obavi i blagi retuš kao što je uklanjanje crvenila u očima ili bubuljica i to bez upotrebe računara. Detaljnije informacije na: www.kodak.com.

2 Lumix JOŠ ŠIRI UGAO

Panasonic Lumix DMC-FX500 najnoviji je kompaktni digitalni fotoaparat u kome je četvorostruki zum objektiv ekv. 25-125 mm s optičkom stabilizacijom slike. Senzor u ovom fotoaparatu ima 10,1 milion piksela, a ovo je ujedno prvi model "Panasonica" koji ima "touchscreen", tj. displej osetljiv na dodir, i tako se sva podešavanja mogu obaviti bilo dodirnom prstom, ili olovkom koja se isporučuje uz njega. Dijagonala displeja je 3 inča. Preporučena cena mu je 430 evra. Detaljnije podatke dobićete na: www.panasonic.com.

4 Sigma NOVI OBJEKTIV

S najnovijim objektivom Sigma 50 mm F1.4 EX DG HSM uvodi se, svakako, nov standard među objektivima namenjenim digitalnim refleksnim fotoaparatima zbog svoje izuzetne svetlosne moći. Ovaj objektiv može se koristiti, kako na fotoaparatima sa senzorom lajka formata, tako i na onima APS-C formata, gde će on imati ulogu portretnog teleobjektiva. Oznaka HSM ukazuje na to da ima ugrađen hipersonični motor za autofokus. Cenu ovog objektiv nismo uspeali da saznamo, a detaljnije informacije mogu se pronaći na: www.sigmaphoto.com.

10

8

9

6 Marumi LED "RING-SVETLO" ZA KOMPAKTNE

Marumi Macro Ring Light je veoma zanimljivo rešenje za rasvetljavanje kod makrofotografisanja sa kompaktnim digitalnim fotoaparatima. Na eBay pronašli smo cenu od 64,95 američkih dolara, a uvereni smo da će slično pomagalo našim spretniji čitaoci moći i sami da naprave. Detaljnije pogledajte na: www.marumi-international.com.

6

7 X-Rite COLORMUNKI KALIBRATOR

"X-Rite" i "Pantone" poznati su svima koji koje interesuje kolor-menadžment. Oni su predstavili najnoviji kalibrator namenjen isključivo fotografima, ColorMunki Photo, pomoću kojeg će se zaokružiti čitav postupak obezbeđivanja vernih boja. To znači da se sa njim može kalibrirati monitor, a zatim se mogu očitati vrednosti boja na odštampanoj fotografiji i to samo s ovim uređajem čija će cena biti 429 evra. Više informacije možete pronaći na: www.colormunki.com.

7

8 Phase One SREDNJI FORMAT ZA SVE

Konačno se pojavio dugo najavljeni Phase One 645 fotoaparat nastao u saradnji s japanskim "Mamiya Digital Imaging Co", koji će moći da se nabavi po ceni od 8.990 evra pa naviše (u zavisnosti od toga koja digitalna leđa kupujete), a oni koji to žele, istim fotoaparatom moći će da fotografišu i na film. Na ovom telu moguće je koristiti sve objektivne Mamiya 645, kao i Hasselblad V objektiv i Pentakon Six objektiv, dok se on isporučuje s novim Phase One 80 mm objektivom. Ovaj objektiv posebno poboljšana za snimanje s digitalnim P+ leđima gde je P20+ od 16 miliona piksela, a najnovija i najkvalitetnija leđa su P45+ sa 39 miliona piksela na CCD senzoru veličine 49,1 x 36,8 mm. Detaljnije informacije mogu se pronaći na: www.phaseone.com.

9 Nikon MOĆNIJI ZUM NIKON COOLPIX P80

Nikonov nov kompaktni digitalni fotoaparat iz P-serije je Coolpix P80. Pripada kategoriji ultrazum fotoaparata, jer ima 18x optički zum objektiv koji pokriva ekvivalentnu žižnu daljinu od 27-786 mm. Ima senzor efektivne rezolucije od 10,1 milion piksela s redukcijom vibracija zasnovanom na pomeranju senzora, displej dijagonale 2,7 inča i mogućnost podešavanja osetljivosti do ISO 6.400. Za napajanje koristi punjivu litijum-jon bateriju, a fotografije memoriše na 52 MB interne memorije ili na SD i SDHC memorijske kartice. Tu su i već standardne funkcije za Coolpix fotoaparate kao što su: proritet izoštravanja na lice, redukcija crvenih očiju i D-Lighting. Najavljena cena je oko 450 evra, a više informacija potražite na sajtu: www.refot.com.

10 Delkin SERIJSKI CF ČITAČ

Ako ste jedan od onih fotografa koji dnevno veoma mnogo fotografišu, i to uvek u RAW formatu, verovatno ste se sučili sa sporim prebacivanjem podataka s kartica na računar. Rešenje sada nudi "Delkin" s uređajem koji je nazvan Image Router, u koji mogu da se stave četiri CF kartice i da se istovremeno očitavaju velikom brzinom. Ukoliko vam ni to ne bude dovoljno, moći ćete da na njega vežete još jedan, isti uređaj, i da to isto radite sa osam kartica. Saznali smo samo američku cenu i ona iznosi 149 dolara, ali će za brzo prebacivanje biti potreban i poseban softver koji trenutno postoji samo za Windows operativni sistem, a s njim ukupna cena onda iznosi 249 evra. Više informacija možete pronaći na: www.delkin.com.

NOV APPLE APERTURE 2

"Apple" je predstavio Aperture 2, novu verziju svog inovativnog softvera za uređivanje i upravljanje fotografijama, koji ima više od 100 noviteta, što ga čini bržim, jednostavnijim za korišćenje i još moćnijim. S doteranim korisničkim interfejsom i potpuno novim mehanizmom za obradu slika, Aperture 2 predstavlja nove slikovne alate za isticanje, živahnost boja, lokalnu definiciju kontrasta, retuširanje ivica, podešavanje jačine osvetljenja i fino podešavanje RAW formata (RAW Fine Tuning 2.0), te korisnicima omogućava direktno postavljanje portfolija (autorske mape) na .Mac Web Gallery za pregledanje na Internetu, iPhoneu, iPod touchu i Apple TV-u. Sada svako može s lakoćom da organizuje, uredi i objavi fotografije kao profesionalac. Cena ove nove verzije Aperture je 14.390 dinara sa PDV-om, a više informacija možete naći na sajtu: www.apple.co.yu.

SONY PODRŠKA

"Sony" je nedavno otvorio prvi regionalni kol-centar, koji će usluživati klijente kompanije iz deset zemalja istočne Evrope. Potrošači iz Srbije, Bosne i Hercegovine, Rumunije, Makedonije, Slovačke, Slovenije, Bugarske, Mađarske, Hrvatske i Češke mogu u toku radnog dana da dobiju aktuelne informacije o proizvodima, cenama, promocijama, usaglašenostima, o tome kako da reše određeni problem, kao i garanciju. Telefon za vezu sa kol-centrom je 22-83-300. Klijenti će moći da koriste usluge operatera na odgovarajućem jeziku svakog radnog dana od 9 do 19 sati, a pitanja se mogu slati i na elektronsku adresu: support.sr@eu.sony.com.

DIGITALNI HASSELBLAD I KOD NAS

Početkom aprila održane su dve prezentacije digitalnog sistema Hasselblad H3 DII u organizaciji Branka Gavrića iz "Total design" studija, koji je zvanični partner ove firme kod nas, i Petra Vujićević, vlasnika "I.N.O.K." foto-studija koji je kupovinom ovog fotoaparata postao ujedno i ambasador "Hasselblada". Potpisnik ovih redova imao je prilike da se posle nekoliko snimljenih fotografija uveri u to da je digitalni zapis napravljen ovim fotoaparatom ubedljivo najbolji u odnosu na sve druge koje je bio u prilici da isproba. Jedino je tu problem cena jer se bez najmanje četrdeset hiljada evra ne može doći do ovog fotoaparata s osnovnim objektivom.

D-SLR S IZMENLJIVIM SENZOROM

Timu tehničara jedne firme iz jedne od zemalja jugoistočne Azije (upravo tako glasi početak saopštenja za medije) poslo je za rukom da razvije pronalazak koji će svakako veoma uticati na tržište digitalnih refleksnih fotoaparata. Naime, oni su razvili nov MOR CMOS senzor veličine 24 x 36 mm, koji će se prvo proizvoditi u verziji od 26 miliona piksela, a uskoro se planira i druga faza gde će se dostići 30 miliona piksela. Senzor će se prvo predstaviti u jednom kompaktnom refleksnom digitalnom fotoaparatu čiji je radni naziv MORpX, na kojem se iza pokretnog senzora sa živom slikom dijagonale 3 inča nalaze vratanca iz kojih se senzor može izvući nagore i zameniti drugim, bez potrebe za stručnim licem iz servisa. Zbog toga je predviđena i posebna zaštita senzora na ogrebotine i prljanje. Ostaje nam još samo da sačekamo Fotokinu na jesen, gde je predviđeno prvo prikazivanje ove novotarje.

NIKON D60

Dobar učitelj

Ovaj fotoaparat zamena je za Nikon D40x koji je bio dobro rangiran kod amatera i svih onih koji žele da uče više kako bi unapredili svoje fotografske veštine. Razlike u izgledu skoro da i nema, rezolucija je ostala ista, a šta je novo i po čemu se razlikuje od prethodnika, saznajte u nastavku

BORIS BJELICA

funkciju aktiviranja D-lighting opcije. Kao i njegov prethodnik, nema poseban kontrolni displej, a sve informacije o postavljenim elementima za fotografisanje nalaze se na displeju čija se orijentacija sada menja zavisno od položaja fotoaparata. Druga novina jeste senzor ispod okulara tražila koji automatski isključuje displej kada se oko približi tražilu. Ova dva poboljšanja su nova za "Nikon", ali su veoma slična s onima koje su već predstavili "Minolta" i "Sony" u svojim D-SLR fotoaparatima. Pregled informacija na njemu možete videti u tri moderna grafička oblika. Osim standardnog grafičkog prikaza, tu je i prikaz koji vam omogućava da pored brojčane vrednosti i vizuelno vidite promene parametara, pa tako, na primer, ako povećate otvor blende, videćete pored brojčane oznake i grafički prikaz blende čiji se otvor povećava. Na taj način stiže se vizuelni uvid u postavljene parametre, što može biti dobro za početnike. Pritiskom na dugme označeno sa "i" može se "šetati" po podacima na kontrolnom displeju i bez ulaska u meni postaviti željeni parametri. Nikon D60 ima sistem za izbor parametara s jasnim i logičnim rasporedom koji je zaista prilagođen početnicima, gde spada i korisno dugme za pomoć (označeno sa "?"). Bez obzira na to gde se nalazite u meniju,

Pored profesionalne D-SLR ponude s fotoaparatima D3 i D300, da bi ostao u vrhu, "Nikon" je ojačao i svoju najnižu kategoriju D-SLR fotoaparata koja je namenjena isključivo amaterima i svima onima koji žele D-SLR fotoaparat, a nemaju pretenzije da se ozbiljnije bave fotografijom, već samo da zabeleže uspomene s putovanja, rodendana itd. Nikon je zadržao u ponudi D40, koji ima rezoluciju od šest miliona piksela, a zamenio je D40x, koji je imao rezoluciju od 10,2 miliona piksela novim modelom D60. Izbacivanje prefiksa "x" iz naziva ima još jednu ulogu, a to je da korisnicima olakša izbor pri kupovini. Na taj način, s nekoliko izmena "Nikon" je ponudio nov fotoaparat koji se pre konkurencije pojavio u prodaji i stekao malu prednost. Ovo logika dobro je poznata kod

svih proizvođača tehnike i ovaj način da se ostane u vrhu, a to je da svaki naredni model nudi nešto novo "na kašičicu".

KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE: Ovo je lagan i kompaktn D-SLR fotoaparat napravljen od kvalitetne plastike i veoma lepo leži u ruci, bez obzira na male dimenzije. Na prvi pogled teško je primetiti da kod Nikon D60 ima nekih izmena kada je u pitanju izgled i rukovanje u odnosu na D40x. Dimenzije su iste, teži je za 14 g, a raspored dugmadi i točkić za izbor ekspozicijskih režima rada su isti. Postoji li bar neka razlika? Detaljnim pregledom vidi se da je jedina izmena, i to ne u rasporedu, nego u funkciji na levom dugmetu kod okidača. Dok je na D40x to "info" funkcija, kod D60 ovo dugme ima

oči objekta pre nego nos. Kako bi se olakšalo ručno izostravanje u tražilu, skala za korekciju ekspozicije može postati indikator koji nam govori u kom smeru i koliko treba pomerati prsten objektivu da bi što pre i preciznije ručno izostrili.

Tehnološke novine obično vidamo prvo kod profesionalnih modela, a tek kasnije one počinju da se primenjuju na modelima nižih kategorija. Nikon D60 srušio je tu naviku i donosi jedinstveni "Airflow Control System". Većina D-SLR fotoaparata koji su na tržištu ima sistem za otklanjanje i redukciju prašine na površini senzora koji poseduje i D60. Zasnovan je na piezoelektričnom elementu koji stvara vibracije na površini LPF filtera, koji (nalazi se ispred senzora), i na taj način automatski uklanja prašinu koja se nađe na senzoru. Međutim, "Nikon" je otišao korak dalje sa svojim unikatnim sistemom. Kada se podigne ogledalo, stvara se strujanje vazduha koje oduva svu prašinu s ogledala i oko njega, i nosi je kroz malu sve

Prikaz trenutnih podataka o postavljenim elementima za fotografisanje redizajniran je u odnosu na modele D40/D40x. Informacije na njemu možete videti u tri grafička oblika, a sada se orijentacija menja zavisno od položaja fotoaparata

pritiskom na dugme za pomoć otvoriće se fajl koji će vam istinski pomoći tako što će prikazati parametar (i kako se koristi) za ono što fotografirate. Tako sa sobom uvek imate "učitelja".

MOGUĆNOSTI: Za obradu snimljenih fotografija zaslužan je nov EXPEED procesor, koji je viđen i kod profesionalnih fotoaparata D3 i D300. Brzina zapisa na memorijsku karticu poboljšana je a, takođe i kvalitet obrade snimljenih fotografija. Brzina fotografisanja od tri snimka u sekundi ostala je ista, može da snimi neograničen broj uzastopnih fotografija u JPEG formatu sve dok se memorijska kartica ne popuni ili do šest fotografija u RAW ili RAW+JPEG formatima.

Autofokus kod D60 nije se menjao u odnosu na modele D40/D40x, i u kombinaciji s novim objektivom, s kojim čini komplet, AF-S DX VR 18-55 mm f/3,5-5,6 G izostravanje je brzo i tiho. Kao i kod njegovih prethodnika, međutim, malo će nas razočarati broj AF polja koji imate na raspolaganju – samo tri linearno raspoređena polja kroz sredinu kadra. Nikonom D60 možete dobiti više korišćenjem funkcije memorisanja fokusa kad izostravate objekat koji nije u centru kadra, što ćete najčešće primenjivati kad snimate portrete i želite da izostrite

blizu donjeg dela unutrašnjosti bajoneta. U osnovi, to izgleda kao da se usisivač nalazi u fotoaparatu i na taj način uklanja prašinu i pre nego što dođe do senzora.

Potpuno sam siguran da je inženjerima koji su radili na ovom sistemu bilo vrlo teško, ali zaista skidam kapu onima koji su govorili "Zašto ne staviti usisivač u fotoaparat?" Genijalci! Pitanje je da li će se ovaj sistem primenjivati i kod sledećih naprednih i profesionalnih modela koje će proizvoditi "Nikon"? Jedina očekivana mogućnost koju ovaj fotoaparat nema jeste živi prikaz slike na displeju.

KVALITET FOTOGRAFIJE: "Nikon" nije menjao rezoluciju senzora od 10,2 miliona piksela u odnosu na prethodnika, ali nije ni bilo potrebe jer ona već sada omogućava izvanrednu štampu fotografija do formata veličine A3, što je više nego potrebno jednom amateru kome je i namenjen ovaj fotoaparat. Merenje daje odlične i ujednačene rezultate u različitim uslovima fotografisanja, pa će njegovi korisnici retko imati potrebu za naknadnom obradom snimljenih fotografija. Veću usredsređenost na motiv daje vam mogućnost automatskog postavljanja osetljivosti prema unapred definisanim

Nikon D60 (iseći su 200 %)

ISO 400

ISO 800

ISO 1.600

parametrima kao što su: najniža i najviša osetljivost i najmanja brzina zatvarača.

"Nikon" je znatno unapredio algoritam redukcije šuma i uspeo je da postigne nizak nivo šuma na snimljenim fotografijama i na višim osetljivostima kao što je ISO 1.600, a čak i fotografije snimljene s dodatnom osetljivošću od ISO 3.200 (Hi1) daje veoma upotrebljive fotografije, pogotovo kada nije potrebno raditi velika povećanja. To znači da je veoma upotrebljiv u uslovima slabijeg svetla i kada hoćemo da iskoristimo ambijentalno osvetljenje. "Nikonov" objektiv 18-55 mm koji se dobija u kompletu s ovim fotoaparatom sada ima redukciju vibracija (VR) i kao i njegov prethodnik daje natprosečne rezultate za ovu klasu objektivu. S aktivnom "D-Lighting" opcijom, koja trenutno optimizuje reprodukciju tonova u senkama i visokim tonovima, smanjuje se potreba za obradom fotografija u računaru, a i povećan je dinamički opseg, naročito u tamnim delovima. Ima zanimljiv retuš meni za obradu snimljenih fotografija u samom fotoaparatu. Pored već standardnih opcija za obradu snimljene fotografije, koje su videne i kod modela D40x, ima i tri nove opcije: mogućnost konvertovanja sirovog RAW formata u JPEG format i to direktno u samom fotoaparatu, korekciju balansa belog i ekspozicije, pravljenje kratkog filma u AVI formatu od snimljenih fotografija.

SOFTVER I OPREMLJENOST: Uz D60 dobićete kompaktni disk s programima: Nikon View NX, Nikon Transfer i probnu verziju Nikon Capture

NX. View NX po koncepciji i jednostavnosti podseća na Nikon Capture NX, ali je znatno unapređen u odnosu na prethodnika – PictureProject program. Koristeći ovaj program možete brzo i jednostavno pregledati snimljene fotografije, selektovati i organizovati snimljene fotografije, pripremiti ih za slanje elektronskom poštom i za štampu. S njim možete konvertovati RAW format u JPEG ili TIFF formate s ograničenim podešavanjima. Instalacija ovog programskog paketa omogućuje vam da vidite minijaturni prikaz snimljenih fotografija u RAW formatu kada koristite Windows pretraživač. Za ozbiljniji rad sa RAW (NEF) formatima potrebni su vam programi Nikon Capture NX ili Photoshop CS 3. Kao i D40 i D40x, potpuno je kompatibilan samo "Nikonovim" AF-S ili AF-I objektivima, što u osnovi znači da ako fotoaparat ima AF-D ili AF-G objektiv, autofokus neće raditi. Objašnjenje za ovo vrlo je jednostavno: AF-S i AF-I su objektiv koji imaju ugrađeni motor za automatsko izoštravanje. Da bi smanjio veličinu i olakšao telo fotoaparata, proizvođač je izbegao ugradnju ovog motora u model D60. Ovo znači da možete koristiti neki od starijih modela, ali ćete morati ručno izoštravati, što i nije neki veliki problem jer svi noviji "Nikonovi" objektivu jesu AF-S objektiv. Ako želite da koristite objektiv nekih drugih proizvođača, to sužava izbor za korišćenje na one koji imaju oznaku HSM

("Sigma"). Ovo je problem samo ako već imate neki od objektiv koji nema motor u sebi, ali "Nikon" ima 30 AF-S, a "Sigma" i "Tamron" još 32 objektiv koji su 100 odsto kompatibilni ovom fotoaparatu. Za memorisanje snimljenih fotografija koristi SD memorijske kartice, a podržava nove HC SD memorijske kartice kapaciteta preko 2 GB. Koristi litijum-jon EN-EL9 bateriju od 1.000 mAh, koja vam omogućava da snimate oko 500 fotografija od kojih je polovina snimljena sa njegovim blicem. Za njega nije predviđen nosač baterija s vertikalnim rukohvatom, a kompatibilan je i IC bežičnom daljinskom okidaču.

! UTISAK

Iako spolja izgleda isto, ima istu rezoluciju od 10,2 miliona piksela kao i D40x, nov D60 donosi zanimljiv broj tehnoloških novina: dvostruki sistem za čišćenje senzora, aktivnu "D-Lighting" opciju s direktnim dugmetom za aktiviranje, senzor za isključivanje displeja, EXPEED procesor i indikator koji pomaže prilikom ručnog izoštravanja. Samim tim za D60 ne može se reći da je samo kozmetičko unapređenje prethodnika već njegova nadogradnja. Prodavače se u kompletu s novim objektivom AF-S VR DX Zoom-Nikkor 18-55 mm f/3,5-5,6G IF-ED, koji sada ima redukciju vibracija i nadoknađuje nedostatak redukcije vibracija na samom senzoru koju neki konkurentski modeli u ovoj klasi imaju. Nikon D 60 odličan je izbor za svakog početnika u svetu fotografije a, takođe, i za one koji nemaju pretenziju da se ozbiljno bave fotografijom, već samo da zabeleže uspomene s putovanja, rođendana i druge njima važne događaje.

+ Kvalitet snimljene fotografije i mali šum za više osetljivosti, nije potrebna nikakva naknadna obrada, jednostavno rukovanje, dva sistema za zaštitu od prašine na senzoru

- AF ne funkcioniše s objektivima koji nisu AF-S/AF-I (HSM), ima samo tri AF polja, ima samo MTP/PTP i nema Mass Storage

► TEHNIČKI PODACI

OSNOVNE INFORMACIJE	D 60
Cena (sa PDV)	45.276 din. (539 evra) telo / 54.516 din. (649 evra) set s objektivom 18-55 mm VR
Priključak za objektiv-bajonet	Nikon F
Faktor uvećanja žižne daljine	1,5 x
Tip senzora / veličina	CCD / 23,6 x 15,8 mm
Odnos strana senzora	1,5 (3:2)
Efektivna rezolucija	10,2 miliona piksela
Maksimalna veličina slike bez interpolacije	3,872 x 2,592 piksela
Format u kojem snima	JPEG, RAW (NEF), RAW + JPEG
Tražilo	pokriva 95 % vidnog polja s uvećanjem 0,8 x, korekcija dioptrije -1,7 do +0,5 m ⁻¹
Displej	2,5 inča (6,4 cm) TFT LCD sa 230.000 piksela
Autofokus / krstastih senzora / osetljivost za ISO 100	sistem sa 3 AF polja / jedan krstasti / -1 do 19 EV
AF osvetljivač	da
Brzina zatvarača	30 s do 1/4.000 s i B
Sinhronizacija blica	1/200 s
Ekspozicijski režimi rada	Auto, P, A, S, M i sedam programa sa scenama
Merni sistem	3D Color Matrix II u 420 segmenta, centralno s promenljivom veličinom i fleksibilno spot (2,5 %)
Ekvivalentna osetljivost (ISO)	Auto i ručno (od 100 do 1.600 s korakom 1/3)
Korekcija ekspozicije	+/- 5 EV (korak 0,3 EV)
Korekcija snage blica	3 do +1 EV (korak 0,3 EV)
AutoBracketing	ne
Balans belog	Auto, 6 definisanih opcija, prethodno izmereni
Bracketing / fino podešavanje balansa belog	ne / da
Ugrađeni blic	GN 13 (ISO 100) i pokriva polje objektivu do 18 mm (ekv. 27 mm)
Blic TTL sistem	i-TTL
Tip memorijske kartice	Secure Digital (SD) kompatibilan sa HC SD
Daljinski okidač	bežični ML-L3
Nosač baterija s vertikalnim rukohvatom	ne
Kontrola dubinske oštine	ne
PictBridge standard	da
Priključci	USB 2.0 i video-izlaz
Napajanje	Li-jon baterija EN-EL9 (1.000 mAh)
Dimenzije / masa (bez baterija i objektivu)	126 x 94 x 64 mm / 495 g
Sadržaj kutije	Li-jon baterija EN-EL9, punjač MH-23, kabl, USB i video kabl, poklopac za okular, i kompaktni disk s programima
Informacije	www.refot.com, tel. 011/24-56-151

KARAKTERISTIKE

Vreme spremnosti za rad	0,2 s
Vreme zapisa na memorijsku karticu ¹ /veličina ²	JPEG (SHQ) 1,5 s / 3,4 MB RAW 2 s / 9,1 MB RAW+JPEG 2,5 s / 10,2 MB
Brzina kontinualnog fotografisanja	3 snimka u sekundi, neograničeno u JPEG formatu ili 6 u RAW formatu

¹ Korišćena memorijska kartica SanDisk Extreme III od 1 Gb

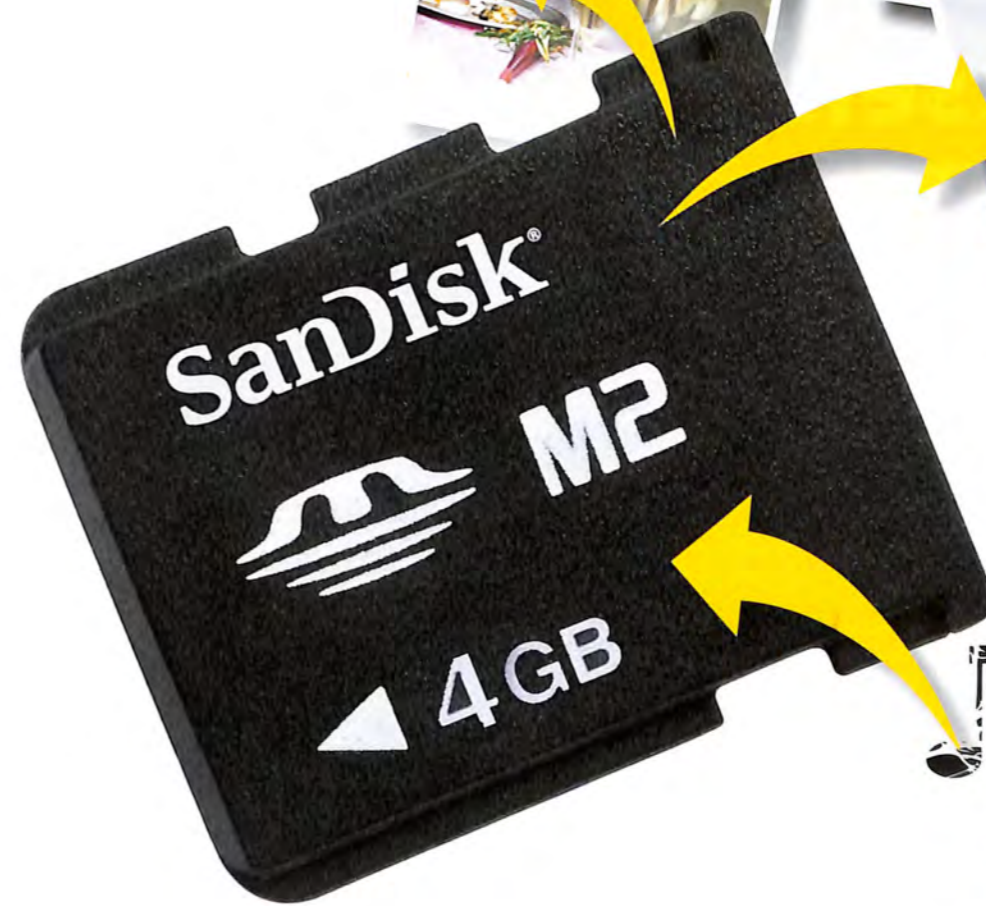
² Približne vrednosti.

► OCENA

KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE	★★★★★
MOGUĆNOSTI	★★★★★
KVALITET FOTOGRAFIJE	★★★★★
SOFTVER I OPREMLJENOST	★★★★★
CENA / KVALITET	★★★★★
UKUPNA OCENA	★★★★★

SanDisk®

STORE YOUR WORLD IN OURS®

VIŠE MUZIKE.
VIŠE SLIKA.
VIŠE VIDEO ZAPISA.

Iskoristite sve mogućnosti vašeg mobilnog telefona uz pomoć SanDisk memorijskih kartica

PROBUDITE SVOJ MOBILNI TELEFON!

Uvoznik i distributer:
Pčinjska 15a, Beograd,
tel. 011 245 6151, fax. 011 446 0234

www.refot.com

PENTAX K200D

Sa više piksela

Nov Pentax naslednik je fotoaparata K100D Super, a namenjen je amaterima i početnicima u D-SLR svetu. Osim što je prekoračio prag u rezoluciji sa šest na deset miliona piksela, ovaj Pentax donosi i nekoliko novina o kojima možete pročitati u nastavku testa

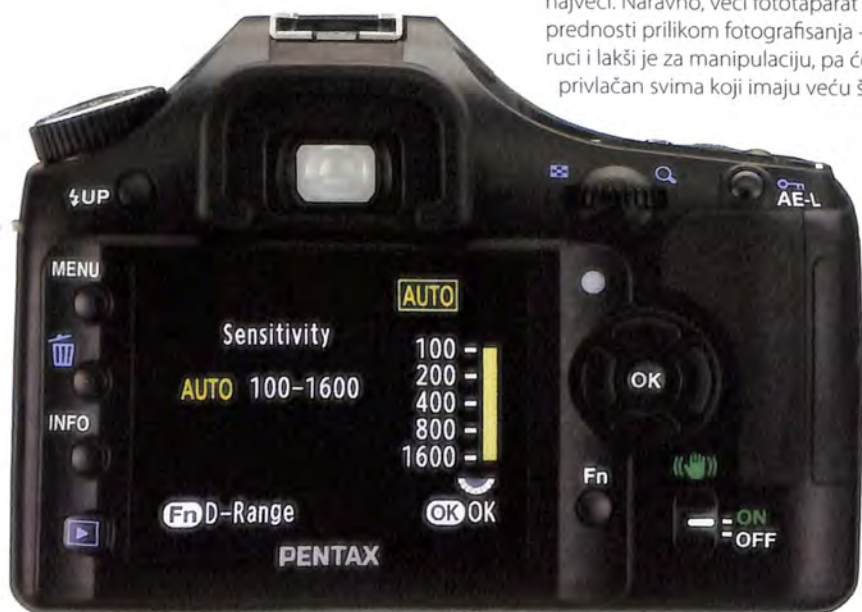
Sada se kao dodatna oprema može kupiti vertikalni ruhhovrat s nosačem baterija D-BG3. Baterije u telu ostaju na svom mestu, a na njega se montira vertikalni ruhhovrat s nosačem baterija u koji se mogu staviti još četiri dodatne baterije formata AA, čime se duplo povećava broj snimaka bez zamene baterija. U meniju možemo da biramo da li ćemo prvo koristiti baterije u telu fotoaparata, ili one iz vertikalnog ruhhovata s nosačem baterija

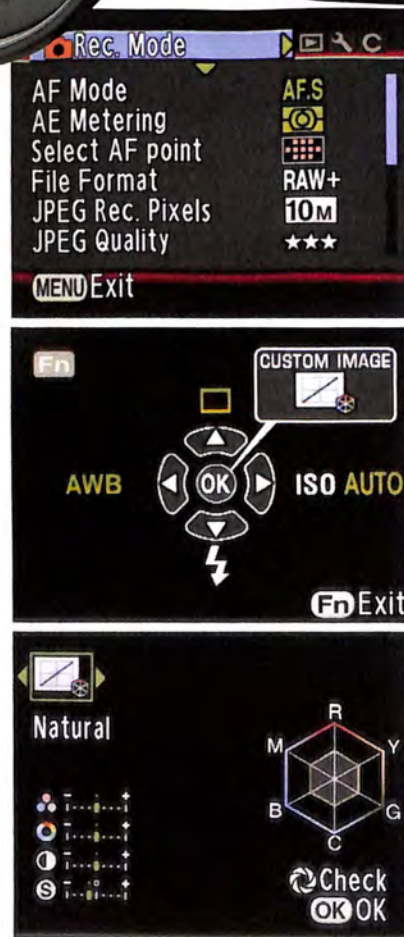
Tradicionalno za "Pentax", dugme za kontrolu dubinske oštine u produžetku je na prekidaču za uključivanje i isključivanje fotoaparata. Moguć je izbor između klasične optičke kontrole dubinske oštine i digitalne kontrole na displeju fotoaparata gde je moguće, u tom slučaju, proveriti ekspoziciju, balans belog i kompoziciju

Pred toga što je za jednog amatera, kome je i namenjena ova kategorija D-SLR fotoaparata, šest miliona piksela više nego dovoljno, njegove prethodnike K100D, odnosno kasnije K100D Super, upravo zbog toga malo su podcenjivali jer su konkurentni modeli imali veću "pikselažu". Nov Pentax K200D ima veću rezoluciju i sistem za stabilizaciju slike zasnovan na pomeranju senzora, koji je iskorišćen i za čišćenje senzora, i mnogo je bolja zaštita od uticaja vlage i prašine.

KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE: Dugo godina jedan od glavnih aduta i reklamnih poruka ove firme bio je da oni imaju najmanji D-SLR u ovoj kategoriji na tržištu. Situacija se danas izmenila, ostali proizvođači takođe su napravili u ovoj kategoriji manje D-SLR fotoaparate, a "Pentax" je malo i povećao dimenzije svojih. Jedan od razloga jeste i ugrađeni sistem za stabilizaciju slike na senzoru, a i četiri baterije formata AA zauzimaju više prostora. Zbog svega navedenog, on je u svojoj kategoriji sada najveći. Naravno, veći fototapararat ima i svoje velike prednosti prilikom fotografisanja – udobnije leži u ruci i lakši je za manipulaciju, pa će samim tim biti privlačan svima koji imaju veću šaku.

Dugme označeno sa "Fn" sigurno ćete često koristiti jer se njim biraju osnovni parametri, kao što su: režim rada s blicem, ISO osetljivost i kontrola dinamičkog raspona, balans belog, način okidanja i kontrola parametara fotografije (oštrina, osvetljenost, zasićenost boja i kontrast)

Kvalitet izrade je na nivou kao i kod prethodnih modela. Telo je napravljeno od kvalitetne plastike, gumirani ruhhovati omogućavaju udobno i stabilno držanje. "Pentax" je otišao korak napred u odnosu na konkurenciju obezbeđivši bolju zaštitu tela fotoaparata od uticaja vlage i prašine, kao i vertikalni ruhhovrat s nosačem baterija. To je do sada bilo rezervisano isključivo za višu klasu. Izgled i raspored komandi razlikuju se vrlo malo u odnosu na prethodni model. Na gornjem desnom delu zadržao je kontrolni displej, koji nam daje osnovne podatke o elementima postavljenim za fotografisanje, što ga čini različitim od konkurenata. Po meni, kontrolni displej mogao bi biti i bolje iskorišćen za podešavanje dodatnih parametara kao što su ISO osetljivost i balans belog.

Na zadnjoj strani je pored ostalih kontrolnih dugmadi najkorisnije dugme označeno sa "Fn". S njim ćete moći da podešavate uz pomoć džojstika parametre: režime rada s blicem, ISO osetljivosti i kontrolu dinamičkog raspona, balans belog, način okidanja i kontrolu parametara fotografije (oštrina, osvetljenost, zasićenost boja i kontrast). Ima samo jedan točkić za izbor komandi, što će malo otežati rad ako poželimo da koristimo ručni ekspozicijski režim rada. Displej koji se nalazi na zadnjoj strani povećan je sa 2,5 na 2,7 inča.

Tradicionalno za "Pentax", dugme za kontrolu dubinske oštine nalazi se u produžetku na prekidaču za uključivanje i isključivanje fotoaparata. U odnosu na ostale D-SLR fotoaparate to nije uobičajeno mesto, ali kada se naviknete, videćete da vam omogućava daleko prisnije korišćenje. Zanimljivo je da ima izdvojeno RAW dugme, na levoj strani do objektiva, koje nam dozvoljava da brzo prebacimo u RAW format bez ulaska u meni.

MOGUĆNOSTI: Velika paleta potpuno automatskih i ručnih režima rada zadovoljiće različite kategorije korisnika, od onih koji nemaju nikakvo znanje o fotografiji, pa do onih koji su spremni da uče i imaju neko znanje. Ima ugrađeni sistem za stabilizaciju slike "Shake Reduction",

zasnovan na pomeranju senzora. Na taj način možemo da svedemo neoštine nastale usled trešenja fotoaparata na minimum i imamo mogućnost da fotografišemo sa dva stepena dužim ekspozicijama bez potrebe za specijalnim objektivima sa stabilizatorom slike. Ta mogućnost pomeranja senzora za stabilizaciju slike iskorišćena je za otklanjanje prašine sa senzora. Zanimljiva je opcija koja nam omogućava da na displeju nakon aktiviranja ove opcije vidimo stanje i raspored nečistoće na senzoru. Nov autofokusni modul

SAFOX VIII AF ima 11 AF polja, od kojih su čak devet krstasto orijentisana i mogu biti birana automatski ili pojedinačno. Brzina fotografisanja nije poboljšana u odnosu na prethodni model i snima brzinom od 2,8 snimka u sekundi, ali je ograničena na bafer (memorija za privremeni smeštaj podataka) od samo 4 snimka, bilo da snimamo u JPEG ili RAW formatima. Neprekidno fotografisanje u JPEG formatu moguće je s brzim karticama, ali je brzina fotografisanja ograničena na 1,1 snimak u sekundi.

Digitalni fotoaparati i oprema
Studijska rasveta, kompleti, pozadine, stativi...
Baterije, punjači, filteri, konvertori, torbe, ...
Akcijska ponuda, popusti, specijalna ponuda

www.bmfoto.co.yu
011.311.99.88 - 011.213.80.04 - 011.213.77.08

LEICA D-LUX 3 Brend s tradicijom

"Leica" je sigurno jedan od proizvođača fotoaparata s najdužom tradicijom na svetu. Kompaktni digitalni fotoaparat D-LUX 3 jedan je od modela koje nam je "Leica" predstavila, tako da možete videti kako je ovaj iskonski brend zakoračio u dvadeset prvi vek

Iako nije reč o fotoaparatu koji se tek pojavio u prodaji, meni je bio interesantan upravo zbog brenda i tradicije koji ima firma "Leica", a ima i brata blizanca koji samo nosi drugu oznaku – Panasonic Lumix LX2.

KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE: Postoji nešto staromodno što će vam prichiniti zadovoljstvo kada koristite D-LUX 3. To je toplina koja vas podseća na stare fotoaparate kakvim su fotografisali vaši roditelji, bake i deke. Prednji deo jedan je od najjednostavnijih kada posmatramo fotoaparate iz ove klase koji su trenutno dostupni na tržištu i, svakako, izgleda retro. Zadnja strana izgleda nešto modernije i on je upravo ono što možete očekivati od proizvođača kompaktnih digitalnih fotoaparata u dvadeset prvom veku. S jedne strane, izuzetno je dobro što ima mnogo parametara koji se mogu ručno podešavati a, s druge, ne iznenađuje što su sva dugmad za kontrolu

morala da budu manja kako ne bi pravila gužvu na kompaktnom telu. Jedno od polja na kojem D-SLR fotoaparati zaista nadmašuju kompaktne digitalce jeste veliki broj dugmadi za direktnu kontrolu parametara za fotografisanje, što vam omogućava da ne pretražujete po opcijama menija ako želite da promenite neke od parametara. Ako posmatramo D-LUX 3, tj. njegovu veličinu, videćemo da on ima zavidan broj direktnih komandi za jedan kompaktni digitalni fotoaparat. Ima dva prekidača koja se nalaze oko osnove objektiv – prvi je za izbor formata senzora, a drugim se menja način rada autofokusa, od normalnog, preko makro, do ručnog. Za manje iskusne korisnike, poseduje i sedamnaest programa sa scenama za različite situacije. Veliki displej dominira na zadnjoj strani fotoaparata i veoma je dobar. Kada fotografišete u formatu 16:9, možda ćete želeti da isključite automatsku rotaciju jer, u protivnom, na displeju će se pojaviti vrlo mala vertikalna fotografija koju ste snimili. Prateći aktuelne standarde, ovaj fotoaparat ima džojstik sa pet pravaca kretanja, kao i većina digitalnih fotoaparata. Njega koristite i u ručnom režimu rada kada

želite da menjate otvor blende ili brzinu zatvarača. Meni je jasan i pregledan, ali ipak 'ete morati da skrolujete kako biste videli sve opcije i podmenije, jer ne mogu da stanu na jednu stranu. Ovaj model kompaktnog fotoaparata izuzetno je lep i prilagodljiv korisnicima D-SLR fotoaparata. Svakako će lepo da se smesti u vašem džepu i izgledaće zaista odlično u kožnoj torbici za nošenje. Proizvodi se u dve varijante – srebrnoj i crnoj.

MOGUĆNOSTI: Prva osobina koju ćete odmah primetiti jeste rezolucija od 10 miliona piksela, koja je zaista velika za kompaktni fotoaparat. Ali, bolje od ovoga jeste činjenica da aktuelni senzor ima proporcije 16:9. Ovo znači da fotoaparat snima fotografije u srednjem panoramskom formatu u poređenju s tradicionalnim i standardnim formatom proporcija 3:2. Ova proporcija senzora naterace vas na snimanje panoramskih pejzaža i istraživanje novih kompozicija koje pruža ovaj format. Druga velika stvar koja će uticati na to da kupite D-LUX 3 jeste da nudi veliki broj ručnih kontrola. Možete fotografišati s prioritom otvora blende ili zatvarača a, takođe, i u potpuno ručnom režimu. Žična daljina nije nešto o čemu bi trebalo posebno pisati i sasvim je zadovoljavajuća za ovaj tip fotoaparata. Širokougoni položaj objektiv od 28 mm (ekv. formatu od 35 mm) samo je za proporciju senzora od 16:9, i zaista je bolji od 35 mm (ekv. formatu od 35 mm) formata koju nudi većina drugih konkurenata, a odnos 16:9 omogućava da izgleda još šire. Dva OIS režima (Optical Image Stabiliser), koja dolaze iz firme "Panasonic", pomažu da se ne vide posledice trešenja fotoaparata. Model D-LUX 3 promovisan je kao savršen izbor fotoaparata za SLR korisnike koji žele nešto manji i kompaktniji fotoaparat. Ako pogledate listu karakteristika ovog fotoaparata, videćete da je ona sasvim u redu i zadovoljavajuća.

KVALITET FOTOGRAFIJE: Pre nego što skroz pređem na temu o kvalitetu fotografija, moram vas podsetiti na to da ovaj kompaktni fotoaparat rezolucije 10 miliona piksela nije direktno kompatibilan kvalitetu koji daje 10 miliona piksela kod D-SLR fotoaparata. Kada je reč o veličini fotografija, one će biti slične, ali njihov kvalitet biće različit jer je Leica, kao i mnoge druge firme, pokušala da stavi istu tehnologiju u mnogo manje dimenzije, a to nije sasvim moguće uspešno uraditi. Možete štampati pristojne fotografije formata A3 koje ste snimili fotoaparatom D-LUX 3, s osetljivostima ISO 80-400, ali će fotografije mnogo bolje izgledati ako ih štampate u A4 formatu. Merenje svetla u većini situacija je uspešno, a ima i spot merenje. Možete očekivati veoma vernu reprodukciju boja zahvaljujući tačnosti sistema

za određivanja balansa belog. Sve u svemu, fotografije koje ćete dobiti korišćenjem D-LUX 3 biće nešto bolje nego što se očekuje od kompaktnih fotoaparata, ali nemojte očekivati kvalitet kao kod D-SLR fotoaparata.

SOFTVER I OPREMLJENOST: "Leica" nema sopstveni softver za obradu i pregledanje fotografija kao većina ostalih proizvođača digitalnih fotoaparata i zato ćete na kompaktnom disku uz fotoaparat dobiti Photoshop 4.0 i Quicktime Movie Viewer.

Ima internu memoriju od 13 MB, a dobićete i SD memorijsku karticu koja je za današnje vreme smešnog kapaciteta – 64 MB, pa je zato potrebno izdvojiti nešto novca i za dodatnu karticu većeg kapaciteta, što realno i nije neki veliki trošak. Uz njega dobijate i punjivu Li-jon bateriju s kojom je moguće snimiti oko 300 fotografija i punjač. Veoma privlačna i kvalitetna kožna futrola u retro stilu takođe se isporučuje s fotoaparatom u nekim zemljama, a u nekim se kupuje kao dodatna oprema.

B. BJELICA

TEHNIČKI PODACI

OSNOVNE INFORMACIJE	LEICA D-LUX 3
Cena (sa PDV)	50.400 dinara (600 evra)
Efektivna rezolucija	10,2 miliona piksela
Odnos strana senzora	CCD, 1/1,65 inča
Objektiv	4X, 6,3 – 25,2 mm (ekv. 28 – 112 mm)
Maks. otvor blende	f/2,8 – f/4,9
Min. daljina izostravanja	5 cm
Stabilizacija slike	da (optička)
Format u kojem snima	RAW, JPEG
Ekspozicijski režimi rada	Auto, P, S, A, M i 17 programa sa scenama
Merni sistem	merenje na čitavoj površini, centralno i spot
Ekvivalentna osetljivost (ISO)	Auto i ISO 100/200/400/800/1.600/3.200
Video-zapis: dužina / format / maks. rezolucija	neograničen / Quicktime / 1.280 x 720 – 640 x 480 piksela / 30 – 15 snimaka u sekundi
Displej	2,8 inča (7,1 cm) sa 207.000 piksela
Tip memorijske kartice	interna 13 MB, SD (SDHC)
Tip baterije	Li-jon 1.150 mAh (BP-DC4)
Dimenzije / masa	106 x 56 x 26 mm / 187 g
Sadržaj kutije	traka za nošenje, USB i AV kabl, punjiva Li-jon baterija, punjač, SD od 64 MB i kompaktni-disk s programima Photoshop 4.0 i Quicktime Movie Viewer
Garancija	1 godina
Informacije	www.leica-camera.com

KARAKTERISTIKE

Vreme spremnosti za rad	1,9 s
Vreme zapisa na memorijsku karticu/veličina JPEG-RAW	2–5 s / 5,2–25,5 MB
Brzina kontinualnog fotografisanja	2 snimka u sekundi

- + retro izgled, kvalitet izrade, široki vidni ugao objektiv, veliki broj opcija za ručno podešavanje, RAW format, stabilizacija slike
- skup je za jedan kompaktni fotoaparat, bilo bi dobro da ima niži šum s višim ISO osetljivostima

UTISAK

Uvek je teško doneti odluku da li je ono što nudi ova Leica vredno novca koji treba izdvojiti. Na papiru D-LUX 3 ne nudi ništa više od identičnog fotoaparata Panasonic Lumix LX2, ali košta oko 200 evra više od njega. Kad se logično razmišlja, to baš i nema smisla. Ali, ako se setite da je ovo ipak "Leica", nećete mnogo mariti za tih dodatnih 200 evra. Ako ipak mislite da je cena previsoka, možete kupiti Panasonic, ali ako ste oduvek želeli Leicu, onda je ovo možda pravo vreme i pravi model da je napokon i imate. Zanimarite li cenu, D-LUX 3 je impresivan fotoaparat koji će zadovoljiti mnoge korisnike D-SLR fotoaparata, kao drugi fotoaparat.

OCENA

KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE	★★★★
MOGUĆNOSTI	★★★★
KVALITET FOTOGRAFIJE	★★★★
SOFTVER I OPREMLJENOST	★★★★
CENA / KVALITET	★★★
UKUPNA OCENA	★★★★

Tecco® Living Paper!

mediaware Digital Photo InkJet

Do sada najbolja ponuda za fotografe!

Mediaware Digital Photo SG260 Semiglossy (260 g/m²) Satin-finish 5760 dpi

30 komada formata 10 x 15 cm košta 4,5 €, 100 komada 10 x 15 cm za samo 11 €, 50 komada formata A4 za 15 € i 50 komada formata A3 po ceni od 28 €.*

U ponudene cene nije uračunat PDV od 18%

PD170 DUO-Matt, 230 g/m²
PPM Pastell-Matt, 190 g/m²
PM 230 Matt, 170 g/m²
FM160 Film-Matt, 160 g/m²
PPG250 Pearl-Gloss, 248 g/m²
PL285 Luster, 285 g/m²
PHG 260 High-Gloss, 260 g/m²

PDG 250 DUO-Gloss, 250 g/m²
PUW 285 Glossy Ultra White, 285 g/m²
GB330 Gallery Board, 330 g/m²
BP210 Büttenpapier, 210 g/m²
CPP340 Canvas Pro Plus, 340 g/m²
CS350 Canvas Satin, 350 g/m²
BT270 Baryt, 270 g/m²

Colorsys doo

Beogradskog bataljona 5, Andrićev venac 12,
011 30 58 244, 011 30 58 245
http://www.colorsyste.co.yu, color@colorsyste.co.yu

SAMSUNG SGH-U900

Samsung Soul

"Samsung" ne prestaje da iznenađuje ekstravagantnim dizajnom mobilnih telefona izrađenih u ekstremno minimalističkom stilu. Predstavljamo vam najnoviji model iz kolekcije "Style". Ovaj naslednik uspešnih telefona iz serije "ultra", kao što su D900 i U600, preti da preuzme dominaciju na tržištu

Samsung SGH-U900 krasi moderno kućište oblikih ivica i debljine od samo 12,9 mm. Ovo je slajder telefon sa dva displeja od kojih je jedan (onaj manji i monohromatski) osetljiv na dodir. Na ovaj način navigacija je vrlo interesantna jer pritisak tastera na displeju osetljivom na dodir prati animacija i "vibration feedback" nakon svakog klika, koji ipak s vremenom dosadi, a i bespotrebno troši bateriju. Tasteri su kvalitetni, ravni, s malim hodom, koji osobama s većim prstima omogućavaju da lako kucaju i najduže poruke. Samsung SGH-U900 je jedan od onih telefona koje "osetite" u ruci, ne kažem da je težak, ali s obzirom na dimenzije, ostavlja utisak kvalitetne izrade. Iskreno, voleo bih da sam imao dozvolu da koristim i šrafčiger prilikom testiranja jer bi bilo interesantno zaviriti i ispod "haube". Telefon, nažalost, ne poseduje mikro USB konektor na sebi, što je mala zamerka, jer bi on bio koristan za punjenje baterije, kao i za povezivanje s računarnom. Umesto njega imate "Samsungov" višepinski konektor. Kao alternativa bežičnoj konekciji tu je Bluetooth, koji je od male koristi ukoliko šaljete

fotografije načinjene ovim mobilnim telefonom koje su, u proseku, od 1,7 do 2,3 MB pri maksimalnoj rezoluciji od 5 megapiksela. Koristi Micro SD kartice koje su sada već široko dostupne na tržištu, troše malo energije, a i cene im polako padaju. Baterija je litijum-jonska. Samsung SGH-U900 je HSDPA telefon generacije 3.5, s brzinama "downloada" od 7,2 megabita, što vam u našoj zemlji neće biti od koristi. Ima QVGA LC displej od 2,2 inča, rezolucije 240 x 320 piksela, sa 16 miliona boja.

FOTOAPARAT: E, tu sam ga čekao! "Da li ovako "fensi" gedžet ima nešto više od fotoosetljivog čipa?" Mogu vam reći samo jedno, kada sam ušao u setovanja za fotoaparata na telefonu (koji se kod "Samsung" modela sa slajderom nalazi skriven ispod maske slajdera), bio sam zapanjen. Barijera od 5 megapiksela na leđima mobilnog telefona odavno je probijena i to nije ništa novo ali... lako nema "Carl Zeiss" objektiv poput modela telefona Nokia N95, daje savršeno ostru fotografiju dobrog balansa belog, pod uslovom da ne koristite LED dosvetlivač i daje vrlo malo kolornog šuma

u lošim svetlosnim uslovima i pri visokim ISO vrednostima (ISO 400) za jedan mobilni telefon. Jedna stvar mi se nije svidela i to je pozicija fotoaparata. Nalazi se na mestu gde ćete pri fotografisanju, ukoliko niste pažljivi, garantovano staviti kažiprst ili srednji prst leve ruke dok fotografirate u landscape modu. I to je ujedno jedino što mi se nije svidelo kod fotoaparata, ali s obzirom na to da sam imao priliku da testiram prototip ovog modela, i da sam već na Internetu video fotografije na kojima se fotoaparata nalazi na mestu gde mu ništa neće zasmetati, jasno mi je da je i razvojni tim shvatio ovaj nedostatak.

Poseduje osam modova podešavanja za scene: Portret, Landscape, Sports, Sunset, Dusk/Dawn, Night shot, Against light i Text. Fotografije možete sačuvati u 5 različitih veličina: 5Mp, 3Mp, 2Mp i 1,3 Mp. Ima 2 moda LED dosvetlivača, a namenjeni su samo za male udaljenosti i kviri fotografiju jako visokom temperaturom (bojom) svetla koje daje. Izbegavajte njegovo korišćenje u prostorijama osvetljenim sijalicama pri fotografisanju portreta jer će lica ljudi biti tonirana ljubičastoplavo, a ukoliko fotografirate po dnevnom svetlu, nećete imati taj problem. Može da snimi jednu ili više fotografija zaredom, zatim u formi mozaika, kao frame shot i panoramu. Standardno, tu je makromod, samookidač, podešavanja balansa belog, potprodukcijski efekti (sepija, negativ...), kao i kompenzacija ekspozicije i stvari koje su na mene ostavile utisak: prepoznavanje lica, kao i odabir načina utvrđivanja ekspozicije. U meniju vrlo jednostavno možete izabrati da li će se ekspozicija određivati na celoj površini kadra, spot ili s naglaskom na centar.

Nova generacija telefona svakako najavljuje da nam bliska budućnost donosi vrlo kvalitetne "all in one" gadžete, koji polako postaju deo naše svakodnevice.

IGOR ILIĆ

Fotografija u maksimalnoj rezoluciji smanjena na 60 procenata, automatski balans belog i detalj izreza od 100 procenata, ISO 400, merenje ekspozicije ka centru

SWAROVSKI TELESKOPI

Osmatraj, ulovi i snimi...

Jedan od alata koji može da posluži za veoma uspešan foto-lov jeste ovaj "Swarovski" teleskop, koji je na raspolaganju u nekoliko varijanti. Kupovinom teleskopa i postavljanjem kompaktnog digitalnog fotoaparata na njega postajete član sve veće porodice digiskoping pokreta

"Swarovski" ima u svojoj ponudi dve verzije teleskopa s bročanim oznakama 80 i 65, prema prečniku objektivu u dve ATS i STS varijante. Takođe, svaki od ovih teleskopa proizvodi se i u HD varijanti sa sočivima visokog kvaliteta, kojima je hromatska aberacija svedena na minimum i daju sliku visokog kvaliteta i oštine, s realnom reprodukcijom boja. Okular koji se stavlja na teleskop takođe se može naći s različitim fiksnim povećanjima od 20 x, 30 x i 45 x, ili s promenljivim povećanjem 20 - 60 x. Krajnja cena teleskopa zavisi od toga koju kombinaciju kupujete. Ovi teleskopi dobro su zaštićeni od uticaja prašine i vlage, otporni su na udarce, a, takođe, imaju ugrađeno senilo koje se izvlači kada je potrebno. Uz odgovarajući adapter na njega se može montirati kompaktni digitalni fotoaparata, SLR fotoaparata ili čak i video-kamera. Ako planirate da teleskop koristite za fotografisanje, najbolje je da to bude HD varijanta i s prečnikom objektivu od 80 mm, jer ćete imati bolju svetlosnu jačinu i bolju reprodukciju. Prilikom mog kratkog druženja s ovim teleskopima zapazio sam sledeće: da teleskop mora biti obavezno na stativu ili oslonjen na čvrstu podlogu za vreme fotografisanja, zahteva da objekat koji fotografiramo bude dobro osvetljen kako bi ekspozicija bila što kraća, ne ispod najmanje 1/125 ili 1/250 s, i da se okidanje obavlja tako što se koristi samoookidač u trajanju od najmanje 10 s (dovoljno da se teleskop zajedno s fotoaparatom smiri), ili da se koristi daljinski okidač ako je moguće s vašim fotoaparatom. Jedino na taj način možete dobiti fotografije zadovoljavajuće oštine. Sa D-SLR fotoaparatom to je malo lakše jer možete povećati ISO osetljivost, a s adapterom skoro je isto kao i da na njemu imate objektiv.

Pored ovih adaptera za postavljanje digitalnog fotoaparata "Swarovski" nudi i veliki broj ostale dodatne opreme: futrole, adaptere, stativne torbe i kaiševe za nošenje.

B. BJELICA

Adapteri DCB-A i DCB-S za dve verzije teleskopa (ATS i STS) i služe za postavljanje kompaktnog digitalnog fotoaparata, koji nemaju navoj i adapter na objektivu za konvertere. Adapter se postavlja na teleskop, montira se na fotoaparata, a zatim se centriraju objektiv i osom okulara teleskopa. Kada hoćemo da gledamo kroz teleskop bez skidanja fotoaparata, samo ga podignemo iznad i normalno gledamo kroz okular teleskopa

Adapter TLS namenjen je za postavljanje SLR fotoaparata na teleskop. Adapter se postavlja na mestu gde se postavlja okular, a s druge strane postavlja se adapter. Ima standardni T2 adapter koji morate kupiti zavisno od SLR fotoaparata koji imate

Adapter DCA namenjen je za digitalne fotoaparate koji imaju navoj i adapter na objektivu za konvertere. Jedan deo prstena montira se na okular teleskop, a drugi direktno ispred objektivu na odgovarajući adapter. Ovakva veza je kvalitetnija i daje bolje rezultate kod fotografisanja. Takođe, može se iskoristiti i za montažu kamere na teleskop

DIGISKOPING

Digiskoping je snimanje fotografija digitalnim kompaktnim fotoaparatom kroz okular teleskopa. Ovaj metod, verovali ili ne, nisu otkrili i pronašli fotografi, već su ga sasvim slučajno otkrili posmatrači prirode. S pojeftinjenjem i razvojem visokokvalitetnih digitalnih kompaktnih fotoaparata, koji je otpočeo krajem devedesetih, postalo je moguće da se snimaju fotografije boljeg kvaliteta kroz savremene teleskope. Osnovni cilj jeste da se "zamrzne" i sačuva neponovljiv trenutak koji posmatramo kroz teleskop i mogućnost da jednostavno "dokumentujemo" različite vrste životinja u prirodi. Zahvaljujući velikoj žižnoj daljini (veliki faktori povećanja) moguće je, takođe, da se fotografisuje osetljivije vrste životinja s velikih udaljenosti bez bojazni da ćete ih uznemiriti, ili da snimite izbliza udaljene objekte do kojih je teško doći.

Uz veliko praktično iskustvo moguće je snimiti izuzetno oštre fotografije s kvalitetom koji je veoma sličan kvalitetu fotografije koji se dobija kad se snimaju skupom profesionalnom opremom (SLR fotoaparati s telekonvertirima i teleobjektivima).

KAKO RADI DIGISKOPING?

Teleskop ima osnovnu funkciju da približi i uveća sliku u posmatračevom oku. Svetlo ulazi kroz veliki objektiv do kraja teleskopa i izlazi kroz okular kao kružni stub svetla nazvan izlaz zenice. To je onaj stub svetla koji će fotoaparata snimati tako da on mora biti centriran tačno preko stuba svetla ili će se pojaviti uslovi nazvani vinjetiranje ili senke, koji kvare fotografiju. Digitalni fotoaparata imitira ljudsko oko do odgovarajuće veličine za ovu vrstu.

TEHNIČKI PODACI

TELESKOPI	ATS/STS 65 (HD)	ATS/STS 80 (HD)		
Cena (sa PDV)	1.695 evra	2.355 evra		
Prečnik objektivu	65 mm	80 mm		
Žižna daljina objektivu	460 mm	460 mm		
Minimalna daljina izoštravanja	3 m	5 m		
Navoj za filter na objektivu	M67	M82		
Masa (zavisno od verzije)	od 1.080 do 1.100 g	od 1.280 do 1.330 g		
Dužina (zavisno od verzije)	od 305 do 325 mm	355 mm		
OKULARI	20 x SW	30 x SW	45 x SW	20-60x SW
Cena (sa PDV)	395 evra	410 evra	470 evra	535 evra
Faktor uvećanja za ATS/STS 65 (HD)	36	44	54	36-62
Faktor uvećanja za ATS/STS 80 (HD)	40	49	60	40-69
Masa	220 g	250 g	260 g	260 g
Dužina	70 mm	73 mm	78 mm	86 mm
Informacije	www.swarovskioptik.at			

U najavi našeg novog konkursa samo smo vam zagolicali maštu o mogućnostima ovog jedinstvenog softvera. Ukoliko vas mrzi da čitate uputstva i razne tutorijale, u sledeća tri broja pokazaćemo vam neke osnovne postupke kojima je moguće fotografiju pretvoriti u nešto novo i drugačije, digitalni art ili, kako smo ga mi nazvali, neopiktoralizam

PAINTER NA DELU

Već smo pomenuli jedinstven sistem Real Bristle koji daje efekte apsolutno identične onima koje biste dobili pravim slikarskim priborom, a uz to se te alatke i ponašaju kao prave, tj. svaki potez nije jednostavno povlačenje, već ima i svoju dinamiku i kinetiku. To u praksi znači da potezi imaju određeni otpor, pa ukoliko ih koristite direktno na fotografiji, prvi potez gotovo i neće dati nikakav rezultat, već ćete morati nekoliko puta da pređete određenu površinu koja se postepeno "otapa" i konačno daje rezultat. U početku će vas (naravno, ukoliko aktivirate Real Bristle) možda ovo pomalo i nervirati, ali kada se naviknete na to "kašnjenje", rezultati će biti veoma prirodni, što je i potpuno logično jer su Painter stvarali slikari za slikare.

SLIKANJE PREKO FOTOGRAFIJE

Na primeru možete videti kako se fotografija pretvara u piktoralno delo. Korišćena je Wacom tabla A6 formata, koja ima Pressure Sensitive opciju kojom se postižu dodatni efekti, a uz koju je rad u Painteru pravo zadovoljstvo. Naravno da postoje i mnogo ozbiljnije table: od Bamboo, preko Intuos, do nenadmašnog Cintiq-a koji je ujedno Touch Sensitiv TFT panel, pa vi crtate direktno po ekranu alatima koji u potpunosti imitiraju pravi slikarski pribor.

Pre početka rada na fajlu obavezno je napraviti kopiju koja se u Painteru zove Clone. Kopiju bi trebalo odmah sačuvati, a kako je osnovni format ovog programa s ekstenzijom .riff, lako ćete pronalaziti svoje obrađene fotografije. Nakon toga, od slikarskih alatki kojih ima mnogo i podeljene su prema vrstama klasičnih slikarskih medija, izaberemo Cloner. Alatka Smeary najlakše se koristi i njome dobijamo veoma atraktivne rezultate – daje efekte meke četke od kamilje dlake. Podesićemo i intenzitet, pritisak na podlogu i oblik vrha četke i počnemo da povlačimo poteze. Ukoliko do sada niste slikali, onda je prvi savet da potezi četke prate oblike koji su na slici i da ih, kada steknete rutinu, modifikujete prema svojim potrebama ili željenom efektu. Mali savet u radu jeste da ukoliko ste napravili naizgled pogrešan potez, pokušajte da još jednom ili dvaput pređete četkom istom mesto jer će se pojaviti manje modifikovana originalna slika. Od veličine četke zavisi i količina poteza koje treba uraditi, a ujedno i apstraktnost, tj. prepoznatljivost vašeg dela.

Gotova slika nastala je od originalne fotografije upotrebom isključivo Cloner alata za oko 45 minuta

Originalna fotografija

Pozivamo vas da se poigrate i kreativno izrazite ali na "korelovski" način. Tema konkursa je neopiktoralizam gde prefiks neo označava rad s modernim tehnologijama dok pojam piktoralizam predstavlja pristup fotografiji (nastao početkom XX veka) koji je posvećen lepoti objekta i kompoziciji pre nego realnom prikazu. Iako je Corel Draw jedan od najčešće korišćenih alata za rad sa vektorskom grafikom mi

ćemo naglasak staviti na Painter i Paint ShopPro Photo, programe za obradu fotografija. Rubrika je pod "patronatom" Corela a vredne i kreativne učesnike očekuju zanimljive i veoma vredne nagrade. Prva nagrada je ekskluzivno pakovanje Painter X, a ništa manje nisu vredne ni ostale nagrade: PainterX u klasičnom pakovanju, Corel PaintShop ProX2 i Coskin digitalni ramovi od 7 inča za fotografije.

PROPOZICIJE KONKURSA

Pokrovitelj:

COREL
HSMinformatika

Tema: "Neopiktoralizam"

Broj radova: do 10 fotografija po autoru.

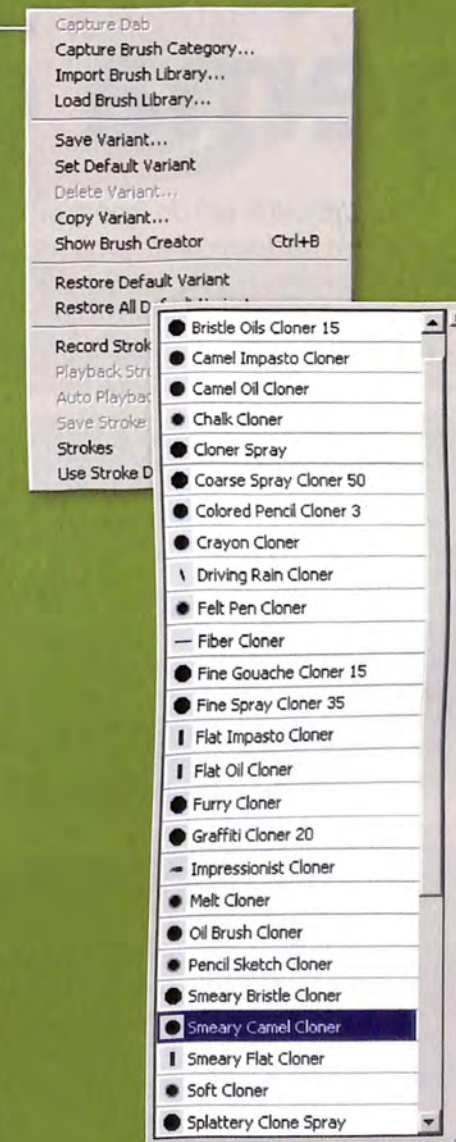
Tehnika: fotografije obrađene u programima Corel Painter ili Corel Paint Shop Pro Photo.

Postoje dva padajuća menija kojima biramo vrstu slikarskog alata i tehniku kojom ćemo raditi. Jedna od retkih alatki koja ne postoji u realnom slikarskom okruženju jeste Cloners, koja je za obradu i pretvaranje fotografija u likovno delo. Moramo napomenuti da je većinu ovih alatki moguće dobiti i klikom na desni taster miša gde se nalaze i opcije čuvanja varijante kojom tog trenutka radite.

U radu pomoću programa Painter postoji veliki broj opcija koje je moguće podešavati. Zbog toga su svi padajući meniji poredani u jedan prozor iz kojeg im se brzo pristupa. Videćete da je sve što vam može zatrebati u slikarskom radu veoma logično raspoređeno i da se nakon izbora odgovarajućeg alata ili četke mogu podesiti veličina, oblik, ugao pod kojim rade, pa čak i dužina virtuelnih dlaka i njihova žilavost. Ukoliko koristite tablu za crtanje, imaćete osećaj rada pravih alatki na veoma realnim podlogama kao što su papiri i platna čiju teksturu možete i sami definisati.

Klikom na trougao pored mesta gde se vide izabrane alatke pojavljuje se padajući meni gde se mogu sačuvati osobine alata kojim trenutno radite, kao i potezi koje koristite.

Desni klik mišem otvara padajući meni s izborom varijanti pojedinih alatki, a u zavisnosti od toga koja je trenutno aktivna. Vidimo deo velikog izbora Cloner alatki.

Jedna od najznačajnijih novosti novog Corel Painter X, koji je ujedno i programerski urađen tako da radi mnogo brže nego prethodne verzije, jeste opcija RealBristle. Na nizu kartica s leve strane otvorene su opcije Underpainting, Auto-Painting i Restoration. Pomoću prve opcije jednim klikom dobijamo izgled nekog od poznatih slikarskih pravaca. Automatizacija koju daje druga opcija može biti veoma zanimljiva, ali je i dugotrajna. Treća opcija veoma je slična History Brush alatki iz Photoshopa i daje mogućnost kontrolisanog vraćanja poteza unazad – posebna vrsta Undo opcije.

Rad sa slojevima u Painteru ima svoje specifičnosti jer pored standardnog sloja ima i drugačije vrste slojeva koje služe za rad s određenim materijalima kao što su, na primer, Watercolor i Liquid Ink. Iznad ove kartice nalazi se kartica Divine Proportions, koja nam daje izbor maski za određivanje ispravnog kadra. Možemo izabrati bilo koju poziciju, a kako je u Painteru sve moguće podesiti, na nama je da odredimo veličinu, izaberemo boje mreže, spirale i osa. Ujedno se maska može učiniti i providnom radi lakšeg sagledavanja.

Lepota nema cenu

Možemo slobodno reći da lepota prodaje kompakt-diskove, magazine s privlačnim naslovnicama, proizvode itd. Obratite pažnju na perfekciju lica, kože modela i pevačica. Sve je to savršena laž za lakoverne

O LEPOTI ...

Ukoliko pogledamo paparaco fotografije poznatih ličnosti na Internetu, pogotovo u "onim" ženskim danima kad ih najčešće love na putu do prodavnice, otečenog lica, s "kesicama" ispod očiju, bez korektivne šminke, otkrićemo da oko nas vlada najjača grana industrije – marketing. Najkvalitetnija šminka profesionalnog šminkera, dvonedeljno pakovanje kose koje obavlja tim profesionalaca, čajevi za izbacivanje tečnosti iz organizma, lični trener, dobar fotograf i, naravno, kvalitetna postprodukcija. Davno je rečeno da je lepota u očima posmatrača, dok dokazi, ipak, pokazuju da je percepcija fizičke lepote zasnovana na proporcijama. Praktične i naučne primere naći ćete na sajtu Dr Stephen Marquardt, <http://www.beautyanalysis.com>.

Profesionalno snimljene fotografije na koje je primenjena postprodukcija možete pogledati na sledećem linku: http://www.elf.ru/2007/05/22/chem_nas_kormjat_gljancevye_zhurnaly_26_foto.html.

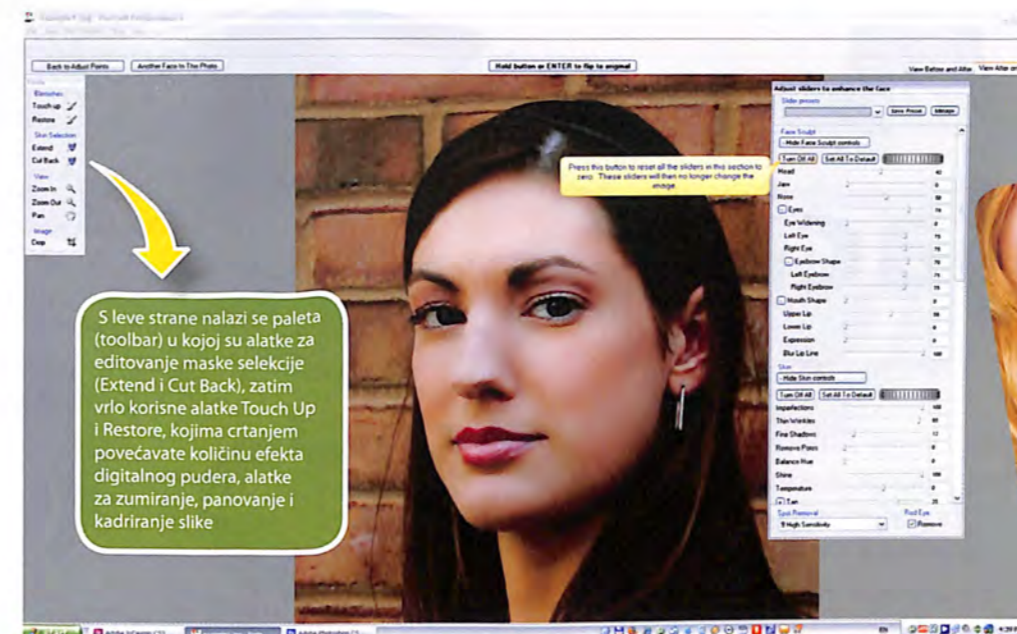
Profesionalni operateri postprodukcije kompletan posao završavaju u Adobe Photoshopu. Oni koji imaju manjak vremena, ili dovoljno ne poznaju softver, koriste dodatke za Photoshop. To su obično dodaci iz "Kodakove" kolekcije, mada postoje i drugi, gotovo beskorisni dodaci koji prave takozvanu "plastičnu" kožu. U daljem tekstu predstaviti vam revolucionarnu alatku koja sofisticiranom tehnologijom ne samo da "pegla" bore i čisti bubuljice, izbeljuje zube, redukuje "crvene oči" već

i "vaja" lice. Prevashodno je namenjena amaterima i ljudima koji na lak, brz i krajnje jednostavan način žele da naprave savršen komercijalni portret bez korišćenja naprednih alatki Adobe Photoshopa.

Portret Professional 6 je samostalni program koji je "treniran" da kreira lepotu primenom algoritama nastalih statističkom analizom. Omogućava rad u "realnom vremenu" pomeranjem klizača automatskom airbrush tehnologijom, koja ne zahteva artistski talenat. Vaše je samo da odaberete količinu uklonjenih nepravilosti na koži lica, bora, pegica, ili odsjaja jednostavnim pomeranjem klizača. Svaki profesionalni fotograf će vam reći da kvalitetno svetlo i šminka čine dobru modnu ili komercijalnu fotografiju. Meni je jako interesantna opcija

Korisnički interfejs (fino podešavanje referentnih tačaka)

S leve strane nalazi se paleta (toolbar) u kojoj su alatke za editovanje maske selekcije (Extend i Cut Back), zatim vrlo korisne alatke Touch Up i Restore, kojima crtanjem povećavate količinu efekta digitalnog pudera, alatke za zumiranje, panovanje i kadriranje slike

Korisnički interfejs (obrada fotografije)

"relight", koja vrlo verno stvara utisak promene ugla glavnog svetla.

Dakle, Portret Professional je inteligentna alatka za editovanje portretne fotografije bez crtanja, što znači da ukoliko želite da uklonite tamne podočnjake koje čak ni šminker nije uspeo da "pokrije" korektorom, zaista vam neće trebati airbrush. Kako on zna šta treba korigovati? Vi mu definišete lice izborom referentnih tačaka (leva ivica oka, desna ivica oka, vrh nosa, uglovi usana, vrh brade i čela), dakle nekoliko klikova mišem, zatim fino podešavate tačke. Kroz sve to vodi vas "čarobnjak", uz čiju pomoć ne možete pogrešiti. Definisanjem referentnih tačaka on zapravo kreira masku selekcije, koju možete editovati, ali u većini slučajeva to zaista nije potrebno. Sledeće što će te učiniti jeste da izaberete neke od predefinisanih "preseta" kojim će te odmah videti čudesnu razliku.

Ekran je podeljen po vertikalni i prikazuje sliku pre i posle efekata. Meni, konkretno, smeta da gledam sliku pre obrade jer mi odvlači pažnju od onoga što zapravo želim da uradim. Dakle, aktivirajte "View After only" i na kraju se iznenadite nastalim korekcijama. Korisni taster CTRL će vam zumirati fotografiju u smeru kursora, ma koju alatku koristili. Ukoliko koristite alatke iz tulbara, možete u u gornjem meniju menjati veličinu četkice i količinu transparentnosti. Svaka alatka ima svoju "undo" alatku kojom ćete povratiti ono što ste prebrisali, tako da ne možete pogrešiti. Taster "F" ima funkciju zumiranja lica, dok taster "I" skalira sliku po verikali u odnosu na veličinu prozora, a taster Enter pokazuje fotografiju kakva je bila pre bilo kakve obrade. S desne strane je tulbar u kome se nalaze klizači podeljeni u šest kategorija: Face Sculpt, Skin, Eye, Mouth, Lighting i Picture. Face Sculpt je grupa u kojoj vajate lice, tj. menjate poziciju brade, nosa, obrva itd. Skin grupa uklanja nepravilnosti kože, smanjuje senke, uklanja pore, balansira Hue, odsjaj, temperaturu i ten. Grupa Eye izbeljuje beonjače, izoštrava oči i menja boju rožnjače. Mouth grupa izbeljuje zube, saturiše usne, menja im kontrast, osvetljenost i Hue. U grupi Lighting možete podesiti senke, isprobati originalnu opciju Relight, podesiti kontrast i smanjiti refleksiju kože. U poslednjoj grupi Picture podešavate ekspoziciju, kontrast, filujete senke, menjate saturaciju i temperaturu boja. U samom dnu tulbara nalazi se padajući meni

➕ Kvalitet, intuitivan interfejs, odličan način kreiranja i primene selekcija, stalna pomoć

➖ Nedostaje teksturizacija tena

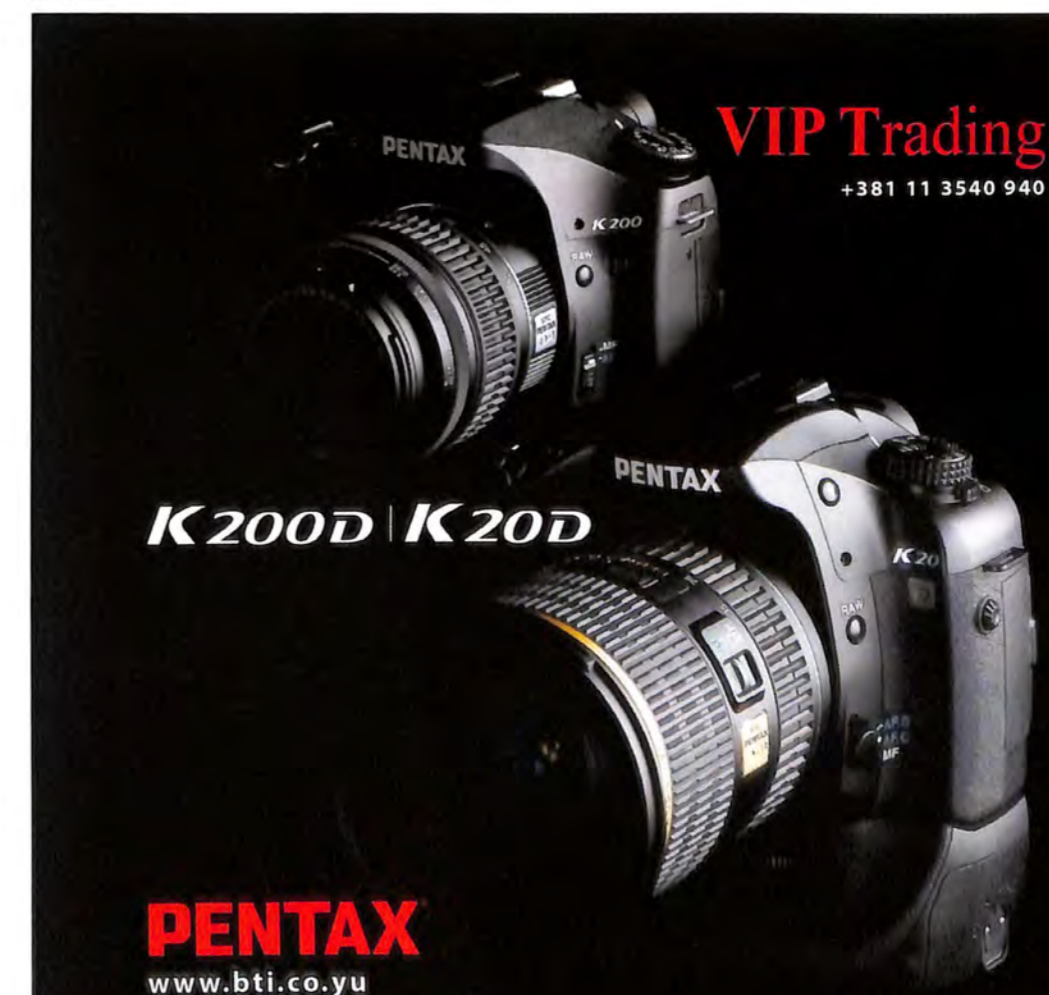
ZAKLJUČAK:

Postoji i druga strana medalje. Kosmetička kuća "Dove" pokrenula je akciju za promociju prirodne lepote zbog sve češćeg oboljevanja mladih od bulimije, anoreksije, korišćenja hormonskih preparata, depresije i nezadovoljstva sopstvenim izgledom. Više o tome pogledajte na sajtu: <http://www.campaignforrealbeauty.com>. Ukoliko se bavite ovim poslom, nadam se da će vas ovaj zaključak navesti na to da preispitate svoju savest.

u kome kontrolišete količinu uklonjenih tačkastih nepravilnosti, kao i čekboks koji određuje da li će ili neće biti primenjena "Red-eye" korekcija. Korisno je što korekcije možete snimiti kao svoj preset. Po meni, najveća prednost programa jeste ta da može otvarati RAW fajlove.

Program sadrži i nekoliko fotografija koje "vape" za postprodukcijom po količini nepravilnosti koje treba ukloniti. Igra može da počne! Program je trenutno na specijalnom popustu od 50 odsto, tako da u trenutku pisanja članka košta samo 59,95 dolara. Možete ga skinuti sa sajta proizvođača (<http://www.portraitprofessional.com/>) i kasnije kupiti direktno sa sajta, jer prihvataju sve vrste kartica.

IGOR ILIĆ

Motornjaci

I DEO

Sredinom tridesetih godina prošlog veka fabrike filmova započele su proizvodnju osetljivih emulzija tako da je stativ postao sve manje neophodan. Uporedo s tim javila se potreba za "brzim" snimanjem (sport, nauka i tehnika), te klasično – ručno premotavanje filma nije više moglo da zadovolji nove potrebe. I tako su konstruktori fotoaparata smislili i napravili motor za premotavanje filma, ugrađen u fotoaparatus

ROBOT II

Među pionirima ugradnje motora u fotoaparatus bila je fabrika BERNING (Otto Berning & Co) iz Diseldorfa, osnovana 1933. godine. Firma se kasnije "prekrstila" u Robot Foto & Elektronik, i već 1934. pustila na tržište prvi "motorni" fotoaparatus pod nazivom Robot I. To je bio dobar fotoaparatus, proizvodio se čak do 1950, ali ovom prilikom predstavljamo savremeniji model iz podnaslova, koji ove godine slavi sedamdeseti rođendan i koji je takođe bio u proizvodnji do 1950. Robot II je fotoaparatus koji snima kvadratni format 24x24 mm na klasičnom filmu tipa 135, na kome može da "izvuče" oko pedesetak snimaka. Na sredini gornjeg dela je poveliko dugme u koje je sakrivena opruga, koja uz ostatak mehanizma za premotavanje omogućava snimanje do 24 snimka pojedinačno ili u seriji. Postoji i verzija na kojoj je dugme s oprugom prilično više od standardnog. Takav Robot II može da snimi 48 snimaka. U zavisnosti od dužine ekspozicije, moguće je postići snimanje i do dva snimka u sekundi. Objektiv na Robotu menjaju se putem navoja prečnika 25 mm, standardni imaju svetlosne jačine 1,9, 2,8 ili 3,8, žižnih su daljina 37,5 ili 40 mm. Širokougaoni objektiv imaju žarišnu daljinu 30 mm, a teleobjektiv su od 75, 135, 150 i 200 mm. Na primerku o kome pričamo stoji Tessar 2,8/3,3/4 cm. Najmanja udaljenost snimanja je 0,5 m, a oznake udaljenosti i blende, u tri boje, omogućavaju lako podešavanje potrebne dubinske oštine. Svi Roboti imaju poseban, rotacioni zatvarač s ekspozicijama između 1/500 i pola sekunde, kao

i oznaku B. Regulator ekspozicija smešten je na prednjem donjem delu fotoaparatusa, iznad njega su kontakti za elektronski blic i za vaku-bleskalicu. Robot II ima optičko tražilo s prilično svetlom, ali umanjenom slikom u njemu. Kuriozitet je što tražilo ima u sebi i pomično ogledalo, koje omogućava snimanje pod uglom od 90 stepeni, pomicanjem male metalne poluge s okruglim krajem na njoj. Kako je taj okrugli deo na gornjem delu fotoaparatusa, na njemu postoje i dva otvora za fiksiranje šine za pribor kada je to potrebno i njeno skidanje ako postoji potreba za snimanjem pod pravim uglom. Ovi otvori koriste se, takođe, za stavljanje metalnog rama ispred tražila koji ima manji vidni ugao, za snimanje teleobjektivima. Robot koristi posebne, svoje kasete za film. Posmatrani kao brend, Roboti su značajna i prilično retka marka. Može se reći da je to posebna vrsta aparatusa koja nije bila namenjena baš svakodnevnoj upotrebi. Oni zaslužuju da im se posveti posebna pažnja. Recimo još i da se Robot II može poznati po oznaci B ispred serijskog broja, a njegova kolekcionarska vrednost je do 200 evra.

LENINGRAD

Jedan od najatraktivnijih fotoaparatusa s ugrađenim motorom svakako je Leningrad. I mehanički, i optički, i što se dizajna tiče, a i porekla radi. Pravljen je u Leningradu, sadašnjem Sankt Peterburgu. Fabrika koja ga je proizvela menjala je ime, otprilike ovim redom: GOI, GOZ, VOOMP, GOMZ, i na kraju se zove LOMO, što je skraćenica od Leningradsko optičko mehaničko preduzeće. Prototip Leningrada napravljen je još 1953. godine i znatno se razlikovao od kasnijeg modela (1956–1968) izrađenog u ukupno 70.700 primeraka. To je fotoaparatus, s optičkim tražilom i daljinarom, predviđen da snimi 36 snimaka formata 24x36 mm na filmu tipa 135. Ono što ga izdvaja od svih sličnih fotoaparatusa jeste ugrađeni motor koji radi pomoću opruge, koja kada je navijena do kraja omogućava 22 okidanja bez filma. S filmom u fotoaparatusu broj snimaka je verovatno manji. Moguće je snimiti do tri snimka u sekundi. Koristi navoj M39 za fiksiranje i izmenu objektivna, na ovom primerku je Jupiter – 8 2/50 mm.

skuplje. Leningrad je, inače, prilično pokvarljiva roba, teško ga je naći ispravnog. U zavisnosti od toga i koja je verzija, njegova kolekcionarska vrednost je između 250 i 350 evra.

LOMO 135BC

Ostajemo i dalje u gostima kod "bačuške" kako bismo se upoznali sa još jednim zanimljivim fotoaparatusom. Zove se Lomo 135BC. Ne treba posebno objašnjavati da je i on pravljen u Leningradu. Nešto kasnije, ali je zato i savremeniji. Odmah treba reći da to nije fotoaparatus iz klase Leningrada. Lomo 135BC je jednostavan fotoaparatus za format snimka 24x36 mm, s optičkim tražilom i jednostavnim motorom koji, posle napinjanja njegove opruge, može da premota do osam snimaka u sekundi. Prednji deo fotoaparatusa podseća na Smenu Simbol, naročito tubus objektivna. Ali, objektiv nije neki običan triplet, nego Industar 73 2,8/40 mm, s najmanjom udaljenošću snimanja od 1 m. Pored svetlog graničnika, u tražilu se vide i simboli vezani za postavljanje udaljenosti. Na gornjem delu

smešteno je veliko dugme s oprugom u njemu, i jednostavnim kalkulatorom blende i ekspozicije koji se koristi u sprezi s oznakama ekspozicije ili pomičnim oznakama vezanim za simbole vrste vremena po kome se snima, i oznakama blende na objektivu. Na drugom kraju fotoaparatusa je okidač, kao i prozorčić automatskog brojača snimaka. Na donjem delu fotoaparatusa nalazimo još i sklopljivu polugu za vraćanje filma u kasetu, okruglu kočnicu za oslobađanje leđa, dugme za oslobađanje mehanizma prilikom vraćanja filma i na kraju šine z pribor s direktnim kontaktom za blic. Lomo 135BC napravljen je većim delom od metala. Da bi se opruga motora "navila" do kraja, mora se okretati isto toliko kao i kod Leningrada. A Leningrad pravi skoro tri puta više snimaka. To me podseća na onu poslovicu: "Grof je grof, a sobar je sobar". Nije ni čudo što je njegova cena samo pedesetak evra.

PRAKTI

Fabrika "Pentacon" (bivši DDR) napravila je ovaj fotoaparatus 1960. godine. Snima format 24x36mm na filmu tipa 135. Ima ugrađen električni motor, automatsko podešavanje ekspozicije. Na njemu je objektiv Domiton 3,5/40 mm. Ima programirani zatvarač. Električni motor koristi dve baterije AA tipa. Pored toga što je glomazan i ružan, retko koji od ovih fotoaparatusa je bio u funkciji. Zanimljiv je zato što je jedan od prvih fotoaparatusa s električnim motorom. Napravljen je i Prakti II s istim osobinama. Oba modela izrađivana su u sivoj i crnoj verziji. Kolekcionarska cena im je do 50 evra.

MIROSLAV NIKOLJAČIĆ
Nastavak u sledećem broju

težak fotoaparatus, od velike je koristi sklopjiva poluga koja se koristi da obezbedi stabilnost fotoaparatusa. Na gornjem delu su još šine za pribor i dugme za vraćanje filma u kasetu, s podsetnikom o vrsti i osetljivosti filma. Okidač Leningrada je prilično tvrd, te ima i dugačak hod. Iako je ovaj fotoaparatus "povelikih" gabarita, a i mase, on, zahvaljujući dizajnu, izvanredno leži u rukama, naravno, samo u obe ruke zajedno. Postoji nekoliko verzija Leningrada: sa dva zavrtnja pored objektivna, sa četiri zavrtnja, s imenom napisanim latinicom, kao i oznakom Lomo umesto Gomz. Ova dve verzije su prilično retke, naravno, i

XSPORTS

M A G A Z I N E

EXTREMNI SPORTOVI, AVANTURA, AKCIJA, IZAZOVI
SVAKIH 60 DANA NA SVIM KIOSCIMA I KOD KOLPORTERA

WWW.X3MGYM.COM

KOMENTATORSKI PAR
IVANA & MILAN

U ovom broju ima dosta novina kada je reč o foto-komentarima. Tako smo Milan i ja odlučili da napravimo zasebno komentare. Ja sam odgovorila čitaocu koji mi je poslao jednu od svojih školskih vežbi na komentar a Milan je prosto imao potrebu da reaguje na jednu od najčudnije nastalih fotografija koje smo do sada dobili.

Gost rubrike u ovom broju je Imre Szabo koga svi vrlo dobro znate kao autora rubrike Noviteti, člana redakcije našeg časopisa od njegovog osnivanja, dugogodišnjeg fotoreportera a poslednjih godina i urednika fotografije u časopisu Status. Njegov portfolio objavili smo u Refoto broj 41, 2007. godine.

Pozivamo vas da nam "vratite milo za drago" i pošaljete vaše komentare na naš rad: da li vam se dopada kako radi komentatorski par, da li mislite da su komentari dovoljno stručni i od pomoći, šta bismo mogli da promenimo – komentatore ili način rada...? Budite iskreni i otvoreni, ne brinite, nećemo objaviti vaše komentare a ako želite mogu biti i anonimni. Čekamo... nesrpljivo...

gost rubrike
IMRE SZABOMILICA dimitrijević,
KRAGUJEVAC

Postoji u fotografiji jedna oblast koju nazivamo foto-dizajnom. Elementi fotografije pažljivo su odabrani, smisleno raspoređeni i još brižljivije osvetljeni. Neke od tih elemenata ima i fotografija koju vidite. Minimalistička postavka uz isti takav izbor boja (u stvari samo jedna – crvena, jer po nekim teorijama belo i crno nisu boje već samo prisustvo i odsustvo svetla) daje veoma snažan grafički efekat koji pojačavaju lepo vidljive teksture materijala: pantalona, cipela i podloge koja uz to ima i uzorak koji se ponavlja. Ono što možemo zameriti ovoj fotografiji jeste mala nepažnja pri realizaciji koja se ogleda u presvetlim belinama koje se jednostavno mogu izbeći merenjem svetla prema najače osvetljenoj površini i naknadnom obradom tamnih delova slike. Kadar bi morao biti ili apsolutno simetričan ili suprotno tome decentriran čime bi se unelo malo dinamike. Na primer, dovoljno bi bilo samo malo okrenuti stopala u jednu stranu. S obzirom da smo imali priliku da vidimo još jedan rad sa sličnom idejom možemo posavetovati autorku da proširi svoju ideju i napravi seriju ovakvih fotografija.

IGOR marović, BEOGRAD

Postoje mnoge važne stvari među kojima je i kopirajnt. S druge strane nisam uspeo da shvatim kako je moguće fotoaparatom Olympus SP-560UZ snimiti tako tehnički loše fotografije (barem tako izgledaju one koje smo mi dobili) ili je autor ostao bez poverenja i poslao nam neke male i naknadno povećane kontrolne sličice misleći da ćemo eto zloupotrebiti baš njegova umetnička dela. Fotografije su dimenzija 13x18 u 300 dpi ali realno izgledaju kao da su povećane s originala koji je tačno deset puta manji. Možda bi uz malo igranja mogli da ovu fotografiju pretvorimo u piktorijalizam i ujedno potamnimo nebo i blago prosvetlimo zemlju. Bilo kako bilo, najvažnije da je svaka od pristiglih fotografija propisno autorizovana i višestruko obeležena kopirajnt simbolom.

Moram da priznam da ni meni baš nije jasno zašto je ova fotografija toliko loše tehnički izvedena i to moram da kažem na žalost jer kompozicija je dobra, atmosfera, svetlo i boje još bolje. Čak i ta potpuna neoštrina mi ne bi uopšte smetala kad bi ona bila namerna a ne da izgleda kao posledica enormnog uvećanja. Ako zanemarimo tu manu treba napomenuti da bi gornji deo fotografije (neba) trebalo "zatvoriti" tj. zatamniti jer nam uvek najviše odvlači pažnju najsvetliji deo fotografije što je u ovom slučaju nebo koje nije glavni subjekat na fotografiji. Takođe, trebalo bi malo "otvoriti" donji deo, tj. zemlju i to tako da se istakne mala zelena površina koja je odličan kolorni akcenat na inače monohromatskoj fotografiji. Sve ovo može da se popravi u Photoshopu ali celokupna zamućenost ne.

I ova fotografija je snimljena ozbiljnim DSLR fotoaparatom (Nikon D80) ali ima puno manjkavosti koje po ko zna koji put dokazuju da "boj ne bije...". Centralni deo fotografije na koji pada snop svetla potpuno je "izgoreo" i takvu belinu nije moguće ispraviti. Kada snimate scenu sa velikim kontrastom postoje dve mogućnosti da izbegnete greške u ekspoziciji: ručna podešavanja parametara ili korišćenje spot merenja. Veoma korisna opcija može biti i Bracketing tj. snimanje nekoliko fotografija s različitim postavkama blende ili ekspozicije. Autorka je imala priliku da snima iz blizine i provereno je koristila ručna podešavanja tako da ostaje otvoreno pitanje zašto je dopustila da joj beline toliko izgore.

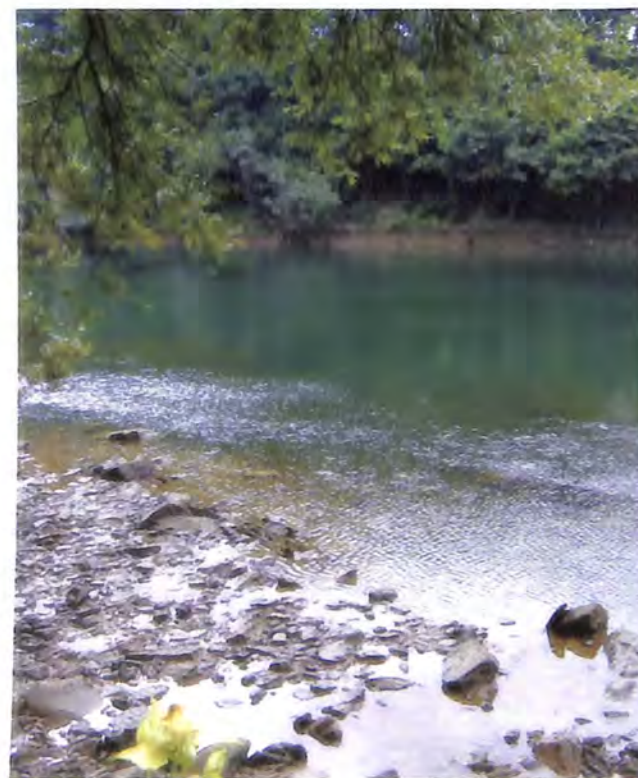

Ova fotografija ima dobru svetlosnu dramaturgiju ali, kao što je već Milan rekao, veliki kontrast u kojem su bele "izgorele" a crne su "zapušene" upropastio je ceo prizor. Jasno je da je bilo dosta mogućnosti da se naprave mnoge druge varijante. Shvatam da su scenska svetla izuzetno atraktivna i da svakom fotografu ona prva privuku pažnju ali to, ipak, nije dovoljno da bi fotografija bila dobra. Svaka pozorišna predstava je, u suštini, neka priča i fotograf mora da je dočara na ovaj ili onaj način. Svi scenski elementi moraju biti čitljivi i prepoznatljivi i u službi te iste priče što ovde nije slučaj.

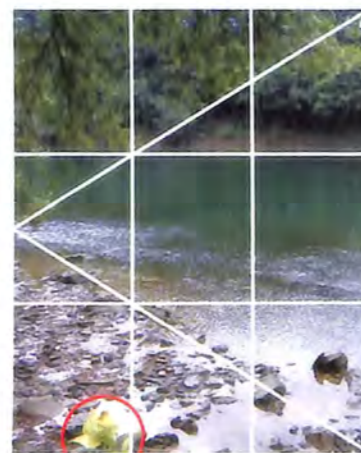
DUNJA dopsaj, BEOGRAD

ALEKSANDAR terzić, UŽICE

Namerno sam napravio mrežu baziranu na trećinama kako bi pokazao da veoma dobar kadar na žalost ne čini i dobru fotografiju. Sve je na svom mestu ali fali svetlo, kontrast, akcija... Makar jedan kamen bačen usred mirne i zelene površine reke. Pored toga crveni krug označava višak tj. mutnu i nepotrebnu biljku koja se "ušunjala" i smeta prednjem planu.

Ukratko, meni ovde fali život, dešavanje, čovek... šta god, samo da se nešto desi. Znam da su pejzaži jako privlačni za fotografisanje a i zahvalni jer priroda je sama po sebi lepa ali, verujte, ume da bude jako dosadna. Ne dopada mi se ni balans boja jer za monohromatsku fotografiju jako je važna dobra atmosfera tj. svetlo a ovde imamo sasvim obično svetlo oblačnog dana. Takođe, sve što je gore je zeleno a sve što je dole je smeđe-sivo s malim akcentom svetlo zelene biljke za koju mi baš nije jasno šta tu traži pa još neoštra. Ovakvi snimci obavezno zahtevaju jedan izdvojen akcenat u vidu kamena, grane, čamca, čoveka... koji bi, najbolje, bio smešten u prvi plan. To bi se moglo reći da je "zlatno" pravilo dobrih pejzaža – oni skoro uvek imaju najinteresantniji prednji plan ili celokupna scena odiše harmonijom i jedinstvom koja je često rezultat simetrije i dobrog balansa.

U jednom od viceva o lalama odgovor na pitanje kakva mu je sosa jeste da ima plave oči. Slična situacija je i s ovom fotografijom – ima lepu atmosferu i svetlo. Ovakvi uslovi ne nalaze se tako lako pa je stoga strašno to što je naš autor sve to loše upakovao. Fotografija je kadrirana po sigurnom, ali veoma lošem sistemu polovina, tako da kada bi je savili na pola i opet na pola dobili bi četiri slike koje bi sigurno bile zanimljivije od ovakvog fotografskog haosa kakav sada imamo. A, kada bi birali između tih novonastalih fotografija, donja desna četvrtina bila bi, svakako, najzanimljivija.

VLADIMIR tasevski, BEOGRAD

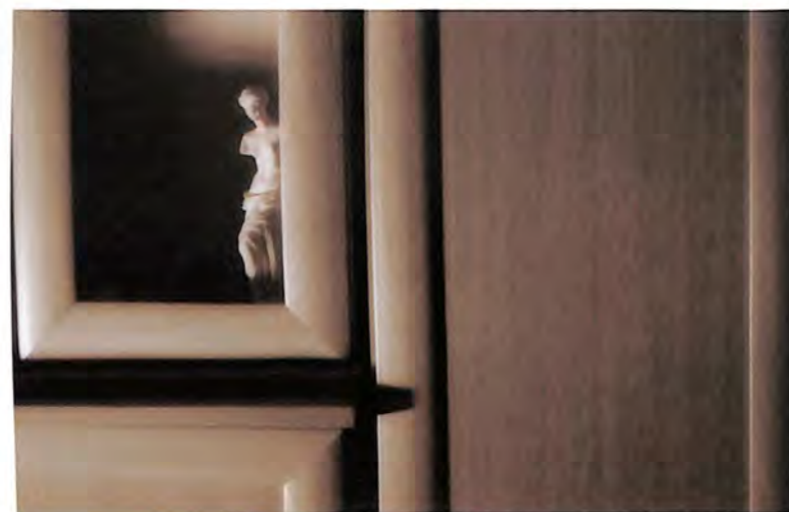

Meni ne smeta kompozicija koja "seče" fotografiju na pola i čak mi se dopada haos koji vlada ali mi smeta opšte sivilo koje je možda namerno ispotencirano da bi se naglasilo "mrtvilo" koje vlada ovim pejzažom. U tom sivilu svi elementi postali su jednako važni i moje oko luta po celom kadru tražeći makar jedan izdvojen element koji bi mi zadržao pažnju. Pored toga, nebo je najsvetliji deo tako da mi pogled svaki put odluta "nebu pod oblake". Dopada mi se što ova fotografija nosi u sebi socijalni komentar, tj. da autor nešto želi da nam saopšti a ne samo da registruje dato stanje. Na žalost, ovakvih prizora kod nas ima na pretek pa savetujem Vladimíru da se vrati na reku i pokuša da svoju ideju bolje prezentira, pre svega kroz vrlo preciznu kompoziciju i naglašen prednji plan a zatim i tonški.

Boris studira fotografiju na Akademiji lepih umetnosti u Novom Sadu i trenutno je tek na početku, tj. na prvoj godini. Jedan od zadataka bio je da fotografiše svoju sobu. Iznenađen ovom temom tek tada je shvatio da svoju sobu uopšte ne poznaje ali da ona ipak ima veliki značaj u njegovom životu. Krajnje intiman odnos prema stvarima u sobi Boris je pokazao kroz melanholično svetlo, prigušenu atmosferu i suptilnu igru svetla i senke koja je izdvojila samo neke detalje iz Borisove sobe kao da otkriva delove Borisove ličnosti, baš one koje je on želeo da pokaže.

BORIS KOČIŠ, NOVI SAD

Šaljem vam ovu fotografiju na temu konkursa "Autoportret", a voleo bih da bude makar prokomentirana u rubrici "Foto-komentar". Nisam do sada vašoj redakciji poslao nešto mnogo radova (2) pa ću biti strpljiv u očekivanju kritika, ali nadam se da pionir koji se krije u ovom autoportretu zaslužuje bilo pohvalu bilo osudu, jer je isti realizovao uz pomoć štapa i kanapa, obradivši raw pa tiff zapis u Microsoft Office Picture editoru, Paintu i Nero Photosnapu, uz izgovor da nije imao vremena da instalira Photoshop.

... jer možda bi u tom magičnom programu rešio probleme sa ulaskom u senku u donjem levom uglu i ne bi se pitao kako je konvertovanjem iz 25 mb TIFF-a dobio 250kb JPG-a. I nadam se da je moj monitor kalibrisan u pokušaju, te da ćete i vi videti isti balans senki i kontrasta... Pozdravljam vas i očekujem...

BOJAN BATINIĆ, KALUĐERICA

Odluka gde postaviti kombinaciju pisma i fotografije kojoj jeste neophodan komentar nije bila nimalo laka. Isto tako nije lako započeti odgovor na pitanja koja u stvari nisu pitanja već opravdanja. Rad pomoću štapa i kanapa ne može opravdati gomilu drugih stvari počev od toga da ideja nije nimalo nova ("Sony" je imao celu jednu reklamnu kampanju sa sličnim motivima). S druge strane, koketiranje logotipom časopisa sigurno neće doprineti pozitivnoj

Izdvojila bih fotografiju na kojoj iz ogledala viri mala skulptura Afrodite. Iako je smeštena u potpuno grafički dizajniranu kompoziciju koju čine orman, zid, ram ogledala, veoma mekim svetlom, moglo bi se reći nežnim, izuzetno je naglašena njena ženstvenost koja svakako označava Borisovu emotivnu vezanost za neku osobu koja je očigledno deo njegovog života jer se nalazi tu, ispred njega, u njegovoj sobi. Pomalo neobična, ali dobra kompozicija govori o redu i miru koji ova vezanost unosi u njegov život. Namerno ili ne, Boris je kroz jednu jedinu fotograf-

iju svoje sobe otkrio jedan dragoceni deo sebe. Ako imamo pretenzije da sa svojim kreativnim radom jednog dana zaplovimo vodama umetnosti, onda nas ovakvi poduhvati sigurno ka tome vode jer ono što čini jedno delo umetničkim jeste upravo sposobnost univerzalne komunikacije i prenošenja najdubljih osećanja koja nas sve čine toliko jedinstvenim i posebnim. Važno je samo ostati "čist" i zadržati to svoje senzibilno oko koje će uvek videti svet oko sebe na sebi svojstven način – jedan jedini, neponovljivi.

kritici (osim što bi možda mogli da napravimo reklamu s takvom idejom pa ako nas Sony ne tuži onda dobro). Sami ste napisali da ste obradili raw zapis samo mi ostaje nejasno kako to može da se izvede u Office Picture Editoru dok Paint možemo dobro iskoristiti samo za kreiranje ikonica i igranje male dece (zato se u srpskoj verziji i zove Bojanka). A tek program Nero Photosnap me je ostavio bez teksta. Izašao sam na internet, pronašao priču o ovom programu i saznao da nema nikakvih posebnih editorskih moći, tj. namenjen je pregledanju gotovih fotografija i minimalnim korekcijama. Da li smo možda trebali biti fascinirani mukom obrade digitalne fotografije u čak tri programa? I da ne zaboravim, našao sam neku čudnu Autoreize opciju. Možda je ona odgovorna za onaj drastičan pad kvaliteta fotografije po

pitanju rezolucije. A što se tiče kvaliteta same fotografije to je tek priča za sebe. Predamnom je Eizo FlexScan HD2441W monitor o kojem ćete imati prilike da saznate više u sledećem broju. Nije kalibrisan u pokušaju kao vaš (ni taj termin mi nije baš najjasniji) i kao takav ima strahovit prikaz na kome ja vidim jedino nesretno posterizovane nijanse sivih. Moram da napomenem da mi nisu jasne ni oznake koje su ubačene u levo oko (na slici desno) jer označavaju da to oko ima svetlosnu moć 2,1 puta manju od uobičajene. Desno oko verovatno predstavlja blic ali bi i njegov blesak trebao da bar osvetli ivicu virtualnog časopisa. Sve u svemu previše nedostataka za previše rada koji bi brzo bio završen u bilo kom pravom editoru digitalnih fotografija. Ili možda ne...

STEFAN MALEŠEVIĆ, BEOGRAD

Ako se dobro sećam, u japanskoj umetnosti postoji izraz koji u prevodu znači "pozajmljeni pogled". Japanci ovaj princip koriste u svakodnevnom životu, pre svega kod određivanja gde će postaviti prozor u kući. Ideja je da se kroz prozor, ili bilo koji okvir (u našem slučaju ram iliti granice fotografije) vidi savršeno harmoničan prikaz prirode. Ova težnja rezultat je njihovog zdravog odnosa prema prirodi i harmoničnom suživotu s njom. Mi se baš ne možemo pohvaliti ovakvim odnosom prema prirodi ali Stefan ovom fotografijom pokazuje da ima vrlo izražen senzibilitet i osećaj za lepo. Iako mu pogled kroz prozor ne doseže daleko ipak je ova arabeska od zasneženih grana uspešla da oplemeni "tupi" zid u koji on, na žalost, gleda. Smeta mi jedino što na snimku ima previše prozora koji je potpuno crn a i ne zaslužuje da bude vidljiviji. Možda bi i malo inspirativnije svetlo dodalo dinamiku na ovaj potpuno dvodimenzionalan prizor.

Teško je doleteti ovakvim prizorima ali naš autor je u stvari snimio i celu priču koja na žalost nije vidljiva zbog loše eksponiranog i obrađenog snimka. Pravougaona površina vidljiva na roletni ustvari je tabla s tekstom "Izlaz za slučaj opasnosti" što bi fotografiji dalo i dodatnu alegorijsku karakteristiku - svojevrsan, pa makar i samo vizualni, izlaz u prirodu. Na žalost ova poruka vidljiva je samo uz žestoku primenu Shadows&Highlights opcije. Možda ne bi bilo loše malo ispraviti i perspektivu i tako smanjiti količinu crnog rama.

DIGITALAN

Originalna fotografija koju je poslao Zeljko Stojanović iz Beograda

Sve vreme pokušavamo da našu priču i komentare uradimo u stilu starih, a sada retko održanih analiza fotografija u klubovima kada su se mladi članovi okupljali i s iskusnijim kolegama raspravljali o kadru, kompoziciji, svetlu i svemu ostalom neophodnom da se što lakše i brže dobije dobra fotografija. Dok sam pregledao nekoliko foldera s pristiglim radovima, nekako mi je oko zastalo na fotografiji dekorativnih cvetova. Moram da priznam da mi je prva misao bila kako još uvek bijemo bitku da vas sa snimaka koji bi najviše odgovarali "stock" agencijama preusmerimo ka nečemu kreativnijem. To ne znači da imamo nešto protiv te vrste fotografija, ali one su u osnovi polufabrikat od kojeg kompletno delo nastaje kada ga dizajner uobliči u reklamu ili nešto slično. Najveća muka koja može da snađe bilo kog umetnika jeste nedostatak ideje. Držati fotoaparat u ruci i "škljocati" okolo neće nikada dovesti do fotografije, čak ni ako ste pristalica nekih novih ideja o nasumičnom snimanju velikog broja slika, od kojih po zakonu verovatnoće neka mora biti dobra. A toliko bi jednostavno i veoma lepo bilo kada biste pokušali da snimate svoju sestru, brata ili, jednostavno, ljude oko sebe.

Pa, kada sve to već nije tako, hajde da se malo poigramo sa stereotipima. Šta ste sve mogli da uradite baš s ovim cvetićem. Duga ekspozicija, promena ugla gledanja, traganje za odnosima ovog cveta i nekih drugih koji ga okružuju... A kako ništa na tu temu nije urađeno, poigramo se malo efektima i napraviti sliku koja odgovara konkursu "Neopiktoralizam".

foto-komentar

Moram priznati da sam iznenađen jednom čudnom pojavom. Gde god da se susretne s fotografima i čitaocima našeg časopisa, svi mi pričaju kako prvo pročitaju komentare jer im je to najzanimljivije. Istovremeno, nekako se smanjio broj onih koji svoja dela šalju za tu rubriku, a proteklog meseca potpuno ste zakazali ili jednostavno niste razmišljali o tome da vam je komentar potreban. Zaključak je da komentar svi vole da pročitaju ukoliko na tapetu nije njihova fotografija. Zato, kako biste se malo opustili, umesto klasičnog komentara dajemo vam samo nekoliko predloga

Jednostavni efekat dobijen filterom Blur > Surface Blur

Primena filtera Blur >Radial Blur > Zoom sa centrom zumiranja postavljenim na sredinu cveta

Obrada u Painteru alatkom Camel Cloner Brush

PRVA NAGRADA – SLAVICA DEJANOVIĆ, Temerin, "Vision"

Autoportret

Ova zahtevna tema bavi se jednom od najtežih i najosetljivijih oblasti u umetnosti uopšte. To je istraživanje samog sebe i pronalaženje načina kako da se predstavimo svetu oko nas, a da nas to, za početak, ne ugrozi, da nas predstavi baš onako kako mislimo da treba, a povrh svega ta predstava i, naravno,

sama fotografija da budu dovoljno zanimljivi. Dosadašnje fotografije dokazuju da ste se dosta ozbiljno "bacili" na introspekciju, a zanimljivo je i to da sve više posežete za digitalnom obradom fotografija i da vam se granice kreativnosti pomeraju, nagore, naravno.

M. A.

PROPOZICIJE ZA KONKURS

Pokrovitelj: Refot B
 Tema: "Autoportret"
 Broj radova: do 10 fotografija po autoru
 Tehnika: analogne i digitalne fotografije
 Format: minimalno 13 x 18 cm (za digitalne fajlove 300 dpi)
 Radovi moraju biti propisno obeleženi (na poledini fotografije, kod digitalnih fajlova u File Info ili File Properties, upisati naziv fotografije, ime i prezime autora, adresu i telefon, naziv fotoaparata)
 Rok za slanje fotografija: **do 10. u mesecu**

Nagrade – svakog meseca:

1. nagrada: pretplata na časopis Refoto,
2. nagrada: SanDisk Digital Photo Album
3. nagrada: knjiga "Elementarna tehnika fotografisanja"

Godišnje, završne, nagrade:

1. nagrada: NIKON D-SLR FOTOAPARAT
2. nagrada: NIKON KOMPAKTNI DIGITALNI FOTOAPARAT
3. nagrada: LOWEPRO FOTO-TORBA

Fotografije slati na adresu: REFOTO, Pčinjska 17, 11000 Beograd za konkurs "Autoportret"

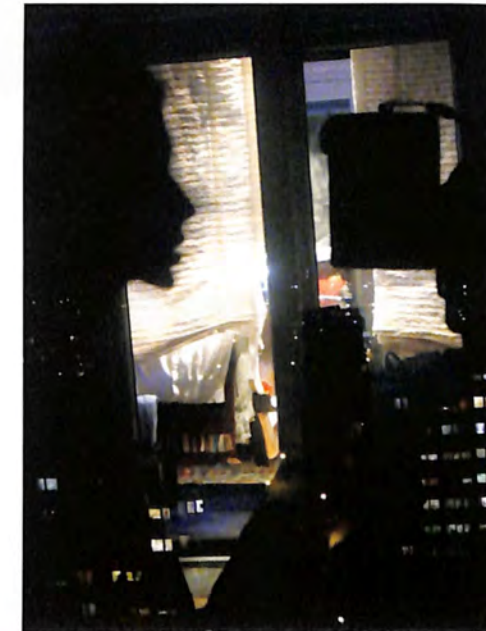
MIOBRAG IGUNJATOVIC, Nis, "Dorijan Grey"

MILOS MARKOVIC, Beograd, "Alter ego"

MILICA MILOSEVIC, Odzaci, "Empty Spaces V"

DUNJA DOPSAJ, Beograd, "Autoportret – paralelna stvarnost"

ISIDORA ARADSKI, Novi Sad, "Autoportret"

ANDRIJA B. IVANOVIC, Majdanpek, "Bandit ili pesnik"

TREĆA NAGRADA – ANA PETROVIĆ, Jagodina, "Autoportret"

IVAN ALEKSIC, Paraćin, "Uzidan"

DRUGA NAGRADA – DARIO FUŽINATO, Novi Sad, "HHV-4"

Ne znam da li su nagrade "krivci" za ovako dobre fotografije ili sama vaša želja da budete bolji od svih. Što se mene tiče, takva želja može daleko da vas odvede ali zato nas stavlja na muku - gde da pronademo još najmanje dve strane u časopisu koliko vaše fotografije svakako zaslužuju. Iako je tema sasvim slobodna, a digitalna fotografija suvereno vlada u današnjem svetu fotografije, ponadali smo se da ćete nam pokazati kako se snalazite u, već dugogodišnjem, trendu naknadne dorade fotografija u računaru. Mora se priznati da ste pokazali zavidan nivo znanja i kreativnosti. Za ovo prvo pretpostavljam da je malo "kriv" Milan i njegova "Digitalna škola", a isto tako nadam se da je časopis u celosti makar malo zaslužan i za ono drugo.

I. BREZOVAC

NAGRADA MAJICA COREL - SLAVICA DEJANOVIĆ, Temerin, "Dolls have dreams too"

Najbolja digitalna fotografija

PREDRAG ILIĆ, Kraljevo, "Crvene kapi"

ALEKSANDAR TRAJKOVIĆ, Niš, "Periferijska singlica"

VERNON ERBEZ, Beograd, "Restauracije"

NAGRADA MAJICA COREL - DARIO FUŽINATO, Novi Sad, "Orb"

NAGRADA MAJICA COREL - UROŠ MILUTINOVIĆ, Beograd, "Slagalica"

IVICA KOSTIĆ, Niš, "Zatočenik kamena"

PROPOZICIJE ZA KONKURS

Pokrovitelj: **HSM**informatika

Tema: "Najbolja digitalna fotografija"

Broj radova: do 10 fotografija po autoru

Tehnika: digitalne fotografije minimalno 13 x 18 cm (za digitalne fajlove 300 dpi). Radovi moraju biti propisno obeleženi

(u File Info ili File Properties upisati naziv fotografije, ime i prezime autora, adresu i telefon, naziv fotoaparata)

Rok za slanje fotografija: **do 10. u mesecu**

Nagrade konkursa - mesečne: Promo materijal firme HSM Informatika

Završne nagrade konkursa:

1. nagrada - ADOBE PHOTOSHOP CS3;

2. nagrada - ADOBE LIGHTROOM;

3. nagrada - ADOBE PHOTOSHOP ELEMENTS

Fotografije slati na adresu: REFOTO, Pčinjska 17, 11000 Beograd za konkurs "Najbolja digitalna fotografija"

BRANISLAV PERIĆ, Indija, "Kakva ti je želja"

MLADEN ĐORĐEVIĆ, Niš, "Čekajući"

VLADIMIR ŽIVANČEVIĆ, Beograd, "Kuda plovi"

NEMANJA KNEŽEVIĆ, Beograd, "Izlaz"

PRAKSA NA DELU

Muzika

Priznajemo da smo bili pomalo skeptični, ali uspehi ste vrlo dobro da prenesete atmosferu, boje, uzbuđenje i raznolike ritmove koje donose najraznovrsniji koncerti. Pretpostavljamo da je malo ko od vas imao akreditaciju za fotografisanje, pa time i sve ove fotografije imaju još veću vrednost. Izgleda da ste prihvatili naše savete iz prošlog broja, pa tako na vašim fotografijama možemo videti neobične uglove snimanja, interesantan spoj prednjeg i zadnjeg plana kao i vrlo kreativnu upotrebu scenskog osvetljenja pa čak i blica na vašem fotoaparatu. Ukratko, petica za sve polaznike naše male dopisne foto-škole.

SLOBODAN STOŠIĆ, Novi Sad, "Bubnjar"
PRVA NAGRADA – Polo majica Swarovski (firma Swarovski) ▶

JOZEF GERGELJ, Novi Sad, "Jewell Brown"

CEDOMIR BIUKOVIĆ, Sremska Mitrovica, "Smoke on the water"

PROPOZICIJE KONKURSA

Pokrovitelji: promenljivi po broju
Tema: vezana za rubriku *Praksa na delu*
Broj radova: do 10 fotografija po autoru
Tehnika: analogne i digitalne fotografije
Format: minimalno 13 x 18 cm
(za digitalne fajlove 300 dpi)
Radovi moraju biti propisno obeleženi (na poleđini fotografije, kod digitalnih fajlova u File Info ili File Properties, upisati naziv fotografije, ime i prezime autora, adresu i telefon, naziv fotoaparata)

Rok za slanje fotografija: **do 10. u mesecu**

Nagrade – u svakom broju dodeljuju se nagrade za tri najbolje fotografije koje određuje sponzor konkursa za taj broj. Na kraju godine tri najuspešnijih autora protekle godine čekaju vredne nagrade sponzora konkursa

Fotografije slati na adresu:
REFOTO, Pčinjska 17, 11000 Beograd
za konkurs "Praksa na delu"

DEJAN BEČIRIĆ, Beograd, "Lello Paretto Quartet"
DRUGA NAGRADA – Kingston 2GB SD ili CF memo. kartica, (firma Josipović trade)

DUNJA DOPSAJ, Beograd, "Muzika-tea break"
TREĆA NAGRADA – Apple šolja, (firma Apple IMC Srbija)

Pretplatite se na Mikro sa DVD-om

U svakom broju **DVD** sa preko 8,5 GB programa, demo igara i najava filmskih hitova. Svi programi testirani su antivirusnim softverom.

Najsigurniji način da pre prvog u mesecu, po najpovoljnijoj ceni, dobijete svoj primerak Mikra sa pratećim diskom.

- Uslužni programi
- Bezbednost
- Linux
- Multimedija
- Zabava
- Novi filmovi
- PDA
- Internet
- Razvojni programi
- Standardni programi

PRETPLATA:
(011) 3540-544 i 3540-545;
faks: (011) 3058-034
pretplata@mikro.co.yu

FIZIČKA LICA
POLUGODIŠNJA PRETPLATA
Sa DVD-om: 1770,00 dinara
Bez DVD-a: 1530,00 dinara

FIZIČKA LICA
GODIŠNJA PRETPLATA
Sa DVD-om: 3025,00 dinara
Bez DVD-a: 2585,00 dinara

PRAVNA LICA
GODIŠNJA PRETPLATA
Sa DVD-om: 3575,00 dinara
Bez DVD-a: 3135,00 dinara

BOZIDAR DOŠENOVIĆ, Banjaluka, "Neverne bebe"

STEVAN BIČANIN, Niš, "Šest žica"

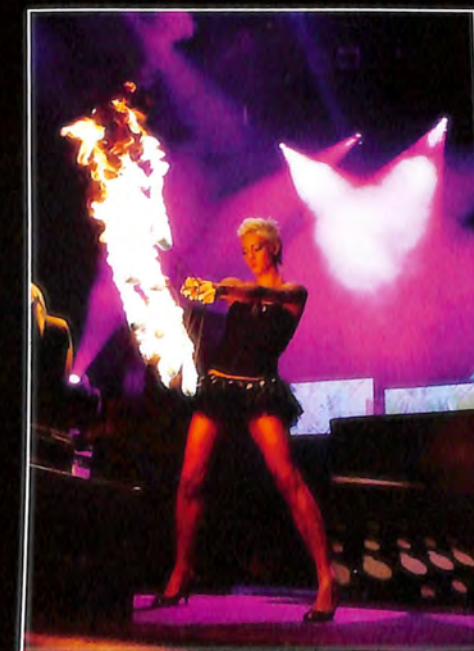
MILICA AMIDŽIĆ, Bukovac, "Obojeni program"

ALEKSANDAR MALEŠEVIĆ, Indija, "New Age"

LUKA KNEŽEVIĆ STRIKA, Beograd, "Dule"

PETAR LAZOVIĆ, Novi Sad, "Fire Lady"

HUSEIN ŠLIJVO, Lug, BiH, "Bas gitarista"

Fantastična ponuda!

POKLON

Lowepro Peak PX 60 foto-torba +

ukupna vrednost
1.535 din

KADA SE PRETPLATITE NA REFOTO ČASOPIS

SanDisk cruzer Profile 512 MB

Za samo **3.000 dinara**, koliko iznosi jednogodišnja pretplata na 12 brojeva, dobićete vaš omiljeni časopis na kućnu adresu i na poklon **Lowepro Peak PX 60** foto-torbu za kompaktni fotoaparati ili video kameru i **SanDisk cruzer Profile 512 MB** sa prepoznavanjem otiska prsta. (Poštarina je uključena u cenu.)

PONUDA VAŽI SAMO ZA PODRUČJE SRBIJE DOK TRAJU ZALIHE!

NAPOMENA: Pokloni se dobijaju uz prvi sledeći broj!

Dimenzije torbe: 14 x 6,5 x 16 cm

Odaberite najlakši i najbrži način da poručite časopis ili neka od izdanja:

Naručujem časopis REFOTO, ili druga ponuđena izdanja, koja ćete mi isporučiti na sledeću adresu:

- PRETPLATA NA REFOTO**
12 brojeva časopisa
(upišite od kog broja želite pretplatu)
- UPOTPUNITE VAŠU ARHIVU**
(upišite broj ili brojeve časopisa koji vam nedostaju)
- POVEZAN UKORIČEN KOMPLET REFOTO**
(upišite godinu ili godine izdanja koje želite)
- KNJIGA "ELEMENTARNA TEHNIKA FOTOGRAFIJE"**, Prof. Dragoljuba Kažića (označite polje)
- KNJIGA "DRAGOLJUB TOŠIĆ - FOTOGRAFIJE"**
Foto-monografija (označite polje)

Ime _____

Prezime _____

Adresa _____

Grad/Poš. Fah _____

Telefon _____

E-pošta _____

Datum / Potpis _____

kupon za slanje fotografija
(do 10 fotografija po konkursu)
VAŽI ZA SVE KONKURSE

ReFoto
konkursi

NARUČITE

ČASOPIS ILI NAŠA DRUGA IZDANJA

PUTEM **PORUDŽBENICE** ČASOPISA KOJU S UPLATNICOM POŠALJETE NA ADRESU: REFOTO, Pčinjska 17, 11000 Beograd ili

POZOVITE 011/303-4373 NIKON Shop u kojem možete kupiti sva ponuđena izdanja

Pretplata za 12 brojeva časopisa REFOTO iznosi din. 3.000 sa plaćenom poštarinom Uz pretplatu dobijate na poklon Lowepro Peak PX 60 foto-torbu i SanDisk cruzer Profile 512 MB (važi samo za područje Srbije)

Upotpnite svoju arhivu časopisa **REFOTO** (brojevi 1, 2, 3, 4, 5, i 6 su rasprodati). Od broja 7 do 28 cena po komadu je 180 din. a od broja 29 iznosi 250 din plus poštarina od 55 dinara po komadu.

Povezan komplet REFOTO časopisa za 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006 i 2007. godinu, din. 2.000 + PTT (din. 160) po kompletu

"Elementarna tehnika fotografije" prof. Dragoljub Kažić, din. 450 + PTT (din. 140)

"Dragoljub Tošić – Fotografije", Foto-monografija, din. 1.500 + PTT (din. 180)

PRETPLATA
NA GODINU DANA ZA 12 BROJEVA
IZNOSI 3.000 DINARA
(poštarina je uključena u cenu)

TEKUĆI RAČUN (dinarske uplate)
255-0009780101000-19
(Samo za područje Srbije)

PRETPLATA ZA INOSTRANSTVO
NA GODINU DANA ZA 12 BROJEVA IZNOSI 100 EVRA
NAPOMENA: Specijalna ponuda ne važi za inostranstvo.

EUR 936 2609 10
PRIVREDNA BANKA BEOGRAD a.d. – Beograd,
SWIFT CODE: PBBBYUBG BENEFICIARY (korisnik):
REFOT B – Beograd Pčinjska 17
Account 5401-978-0001032 s naznakom
PRETPLATA ZA REFOTO.

DEVIZNI RAČUN
INTERMEDIARY (posrednička banka):
Deutsche Bank AG – Frankfurt/M,
SWIFT CODE: DEUTDEFF
ACCOUNT WITH (banka korisnika):

Kopiju uplate dostaviti na faks.:
381 11 446 0234 ili poslati na adresu Redakcije

Ime

Prezime

Adresa

Grad

Telefon

E-pošta

E-pošta

BUDITE I VI KREATOR VAŠEG OMILJENOG ČASOPISA

Poziv čitaocima

Ako mislite da imate sjajne fotografije koje i ostatak sveta treba da vidi, informišite se za koje rubrike možete poslati fotografije i kako

KONKURSI

- Konkurs časopisa PRAKSA NA DELU;
- Konkurs s temom AUTO-PORTRET;
- Konkurs s temom NAJBOLJA DIGITALNA FOTOGRAFIJA.

RUBRIKE

- **PUTOPIS**
Do dvadeset fotografija, kratak tekst u kojem ćete opisati vaše utiske i iskustvo koje ste stekli na putovanju. Fotografije minimalne veličine 18 x 24 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG.
- **U FOKUSU**
Pošaljite do tri fotografije (po jednom broju časopisa) minimalne veličine 18 x 24 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG.
- **FOTO-KOMENTAR**
Do pet fotografija minimalne veličine 13 x 18 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG.

DIGITALAN FOTO-KOMENTAR

Do pet fotografija minimalne veličine 13 x 18 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG.

INT@RNET

– Na našoj internet-prezentaciji odredili smo prostor za veb-galeriju. Do deset fotografija, portret i kratak tekst o vama. Fotografije veličine do 500 piksela (duža strana) u rezoluciji 72 dpi, JPEG, RGB.

Kako da pošaljete fotografije

@-POŠTOM

- prikačite samo jednu fotografiju uz vaš mejl i u file info napišite ime i prezime, adresu i eventualno tehničke podatke o fotografiji;
- ograničite veličinu fotografije na 1,5 MB;

U FOKUSU, citaoci@refoto.co.yu, subject: *U fokusu*
FOTO-KOMENTAR, citaoci@refoto.co.yu,

subject: *Foto-komentar*
DIGITALAN FOTO-KOMENTAR, citaoci@refoto.co.yu, subject: *Digitalan foto-komentar*
VEB GALERIJA, citaoci@refoto.co.yu, subject: *Veb-galerija*

POŠTOM

Fotografije odštampane na papiru ili narezane na CD (a možete i jedno i drugo). Ako ih šaljete za više rubrika, nije potrebno da šaljete više kompaktnih diskova, već ih samo rasporedite u posebne foldere i imenujte ih nazivom rubrike ili teme. **Obavezno napišite podatke na poleđini fotografije ili u fajl info (ime, prezime, adresa, kontakt, naziv rada, eventualno tehnika rada).** Pažljivo ih upakujte (najbolje u kovertu s vazdušnim jastucima) ili ih dodatno ojačajte kartonom.

Adresa je REFOTO, Pčinjska 17, 11 000 Beograd.

U sledećem broju – jun 2008

- Posle velike priče o snimanju životinja, u ovom broju završićemo u makro svet buba, leptira, gmizavaca i svih onih malih stvorenja koja nam se vrzmaju tu negde oko nogu a mi ni ne znamo
- Predstavljamo vam mađarsko udruženje fotografa prirode NaturArt koje je najuspešnije u Evropi i jedno je od najboljih u svetu. Prikupili smo nekoliko saveta od naših komšija koji imaju veliko iskustvo ali i odlične uslove za rad
- Nastavljamo naše putovanje i sada smo posetili Foto-klub "Leskovac"
- Otkrivamo vam još jedan talenat, to je Sanja Knežević, student fotografije na FPU i dobitnica dve nagrade na ovogodišnjem Yu Press Photo
- Pokrećemo novu rubriku u kojoj ćemo predstavljati stare majstore fotografije na prostoru ex-Yu
- Otputovali smo u mistični Indiju s našim čitaocem Konstantinom Novakovićem

MAKRO OBJEKTIVI I BLICEVI
Vodeći se onom starom posloviceom "bez dobrog alata nema zanata", pripremili smo prikaz aktuelnih objektivu i bliceva namenjenih za makro fotografisanje.

SONY SYBER-SHOT DSC-H10

Testirali smo i juniora u ultrazum kasi sa 10x optičkim zum objektivom, stabilizacijom slike i senzorom s rezolucijom od osam miliona piksela

OLYMPUS E420

Ovaj džepni D-SLR fotoaparati ima istu rezoluciju kao i njegov predhodnik E-410. Međutim, unapređen je većim monitorom, boljim automatskim izoštravanjem kod živog prikaza slike...

FUJIFILM FINEPIX S8000FD

Ovaj nov model ima 18x optički zum, stabilizaciju slike zasnovanu na pomeranju senzora i rezoluciju od osam miliona piksela

OBOŽAVATELJKA I STRASTVENI
KONZUMENT FOTOGRAFIJE

MILICA MILOŠEVIĆ

U nedostatku modela, pre 5 godina, kada je fotografija počela da me zanima, počela sam da fotografišem sebe. Trenutno imam sasvim dovoljno autoportreta za samostalnu izložbu, toliko sam koristila (i iskorišćavala) sebe i kao modela, i kao fotografa.

Danas već imam nekoliko modela (drugarice i kolegice sa fakulteta), pa se nadam da ću na nekom od sledećih konkursa predstaviti i te novije i, naravno, ozbiljnije radove od onih koje sam vam slala prošle godine. Tada sam učestvovala na svim konkursima, i ako se ne varam objavili ste ukupno 4 moje fotografije (jedna je bila izložena u galeriji O3one), što me podstaklo da počnem ozbiljnije da se bavim fotografijom, jer pre REFOTO-a nikada nisam učestvovala na konkursima i smatrala sam da će mi fotografija ostati samo hobi.

Studiram menadžment umetničke produkcije na Akademiji lepih umetnosti u Beogradu (II godina, redovan student, tj. 1987. godište). Po završetku srednje škole nisam upisala studije fotografije, jer mi se programi na državnim akademijama ne sviđaju, dok privatni fakulteti imaju suviše visoke školarine, a obrazovanje koje se dobije ne vredi toliko. Alternativu sam pronašla u školi Saše Preradovića ("Foton") koju sam počela da pohađam u martu ove godine.

Nadam se master studijama fotografije u Londonu, ali za sad je to daleka budućnost i jednostavno uživam u fotografiji, uz nadu da će mi jednom postati više od hobija (fotografija mi već jeste život, na mnogo načina, ali mislim na profesionalne angažmane).

Pretpostavljam da sam vam pružila previše (nepotrebnih) informacija, ali REFOTO čitam od kad sebe posmatram kao budućeg fotografa i svaku kritiku, pohvalu, instrukciju i savet Ivane Brezovac i Milana Živkovića ću prihvatiti bez mnogo rezerve. Zato vam dostavljam i drugi kompakt-disk, na kom se nalazi jedan deo mojih radova, kako bih, možda, jednom čula i vaše mišljenje. Hvala vam što ste pročitali sve ovo.

Re Pre nekog vremena konstatovali smo koliko **Fo** je dugačak put koji smo prošli zajedno sa **to** vama. I ovo pismo predstavlja potvrdu da pravo druženje ne čine samo pohvale već da mnogo više efekta imaju upravo naše kritike. Nije uvek lako a ni jednostavno ukazivati na greške jer ne reaguju svi podjednako na kritiku. Nijedan naš komentar nije zlonameran već služi da na jedan specifičan i pre svega nepristrasan način ukaže na sve ono što vam roditelji, prijatelji i svi oni kojima pokazujete svoje fotografije neće reći, što iz ljubavi što iz neznanja. Jedan Milicin autoportret ušao je u najuži izbor fotografija za ovaj broj pa se nadamo da je to za nju dovoljno dobra kritika, tj. pohvala.

PRAKSA NA DELU

VERNON ERBEZ, BEOGRAD

Prošle godine ste objavili par mojih fotografija i to me je dodatno motivisalo da vam pošaljem još radova. Iskristio sam svoja nedavna putovanja u Italiju i Grčku da snimim izuzetne fotografije, nadam se da će barem neka od njih naći mesto na stranicama vašeg časopisa. Dve fotografije su za konkurs "Praksa na delu", možda vam neće odgovarati njihova tematika za taj konkurs, ali bio sam slobodan da umetnost fotografije simbolično predstavim kao praksu na delu pa zbog toga taj naziv. Izvinjavam se ako sam propustio aktuelnu temu, zadnji put je bila "Sport", da li je ona i dalje aktuelna ili ne...

Kako god, verujem da ćete naći vremena da ih svrstate u drugu kategoriju ako nisu pogodne za ovu (pored hiljada fotografija koje dobijate vremena verovatno i nemate)!

Nisam prezentovao baš sve tehničke detalje jer nisam koristio SLR digitalni fotoaparatus, već nov Kodak EasyShare V803 sa 8 MP, kompaktni fotoaparatus izuzetnih mogućnosti.

Puno pozdrava najboljem časopisu !!!

Re Tehničke detalje nije teško pronaći jer su **Fo** zabeleženi u File Info prostoru a što se tiče **to** rubrike "Praksa na delu" ukoliko niste obratili pažnju konkurs traje samo jedan broj po sistemu mi vama temu vi nama fotografije za sledeći broj. Moramo da primetimo da su fotografije malo "over design" tj. od originala je ostalo veoma malo – sve ostalo je digitalna umetnost. Pošaljite nam originalne fotografije a neku od ovih koje su stigle iskoristićemo za konkurs "Neopiktoralizam"

NEOPIKTORIJALIZAM I COREL PHOTO-PAINT

SLAVOLJUB MACIĆ, BEOGRAD

Pošto sam i sâm nekada davno malo mazuljao, nova tema koju ste pokrenuli pomogla mi je da se ponovo vratim u neka davna vremena i da novom elektronskom četkom približim dva medija. Znam da je za neke to čista jeres, ali malo istraživanja i eksperimentisanja nije na odmet. Treba tražiti pravu meru ali i izuzeci potvrđuju pravila. U mojoj pošiljci ima od svega po malo od c.b. grafike u japanskom maniru, dva akvarela, a ostalo su impresionistička ulja.

Re Kada je pre skoro petnaest godina na **Fo** svetskom bijenalu pobedila grafika gener- **to** isana računarom javnost je bila uzburkana i iznad svega podeljena. Jedni su smatrali da je to nedopustivo, drugi da se treba kretati samo u tom pravcu. Kao i uvek istina je negde između jer delo jeste ideja a realizacija je oduvek bila izbor autora. Slična stvar je postojala i postoji još uvek po pitanju fotografija. Dok je bila, da tako kažemo, u masovnoj upotrebi crno-bela fotografija, smatrana je "umetničijom" od kolora. Razvoj digitalnih tehnologija omogućio je svakom autoru da napravi izbor da li će svoju

ideju predstaviti kolorno ili crno-belo i uz to izbor medija i metoda kojom se virtualno, digitalno delo može pretvoriti u pravo postaje veoma veliki. Toliko veliki da je recimo korporacija Epson pokrenula Didžigrafiju (Digigraphie), sistem koji za cilj ima vraćanje vrednosti papirne kopije. O ovome ćemo pisati više jer veoma usko postavljena pravila pružaju neophodne garancije po pitanju trajnosti izvedenog i izloženog dela. U narednom broju objavićemo radove pristigle za konkurs "Piktoralizam" koji su veoma zanimljivi i sasvim drugačiji od onoga što smo do sada dobijali.

BLICEVI

MILOŠ MIČANOVIĆ, NIŠ

Od skoro sam počeo da čitam vaš časopis, i dosta sam se iznenadio kada sam video da izlazite još od 2001. godine. Doduše, ja sam tek pre par godina počeo da se malo ozbiljnije bavim fotografijom. Moguće je da ste već pisali o blicevima, ali kako sam relativno nov čitalac, ako biste mogli da ponovite neki članak ili da date prikaz bliceva bio bih vam veoma zahvalan. Konkretno me zanimaju blicevi za Olympusove fotoaparate. Takođe, pročitao sam da neki blicevi mogu da se stavljaju na druge fotoaparate, tj. ne od iste firme, da li postoji tako nešto i za Olympus?

Re Analogni fotoaparati bili su mnogo tolerant- **Fo** niji prema blicevima tako da nije bilo mnogo **to** problema s njihovim korišćenjem. Danas je neophodno dobro proveriti da li blic odgovara pojedinom fotoaparatu jer tzv. Trigger voltage, napon okidanja može biti fatalan i spaliti elektroniku. Postoji veliki broj nezavisnih firmi koje proizvode bliceve tako da nije problem pronaći neki koji će odgovarati vašem fotoaparatu. A što se tiče starih tekstova tj. tema one će sigurno ponovo biti ponovo obrađene, ali na drugačiji način, a blicevi, i to makro, čekaju vas već u sledećem broju.

FOTO-ŠKOLA ILI KURS FOTOGRAFIJE

DARKO DANIČIĆ, STARA PAZOVA

Poštovani REFOTO, malo sam zakasnio s prijavom za foto-radionicu Tomislava Peterneka, pa me zanima kada će biti sledeća, da li na leto ili tek na jesen i da li eventualno znate za neki kurs fotografije. Ja sam iz Stare Pazove pa mi odgovara informacija i za Beograd i za Novi Sad! Veliki pozdrav za sve!

Re Informacije o Workshop-u Peternek najbolje **Fo** je potražiti lično od Tomislava Peterneka. **to** Povremeno kurseve fotografije organizuju i foto-klubovi a pored toga već smo pomenuli i "Foton", školu fotografije Saše Preradovića iz Beograda. Što se tiče Novog Sada najjednostavnije je raspitati se u Foto-kino i video savezu Vojvodine.

Nikon
SHOP

Vuka Karadžića 7a, 011 30 34 373

NEVEROVATNA
D-SLR PONUDAD200 telo, AF-S DX VR 18–200 mm i SanDisk Ultra II CF 1GB
2 godine garancije

1.599 €

Velika preciznost,
visoke performanse
i rukovanje bez premca

SanDisk Ultra® II CF™ 1GB

Sve prikazane cene su s PDV-om, plaćanje u dimarskoj protivvrednosti
Prodavac zadržava pravo promena cena bez prethodnog obaveštenja